

Założenia do aktualizacji Strategii MOF Ełk

Grudzień 2020 r.
Instytut Badawczy IPC Spółka z.o.o.

Spis treści

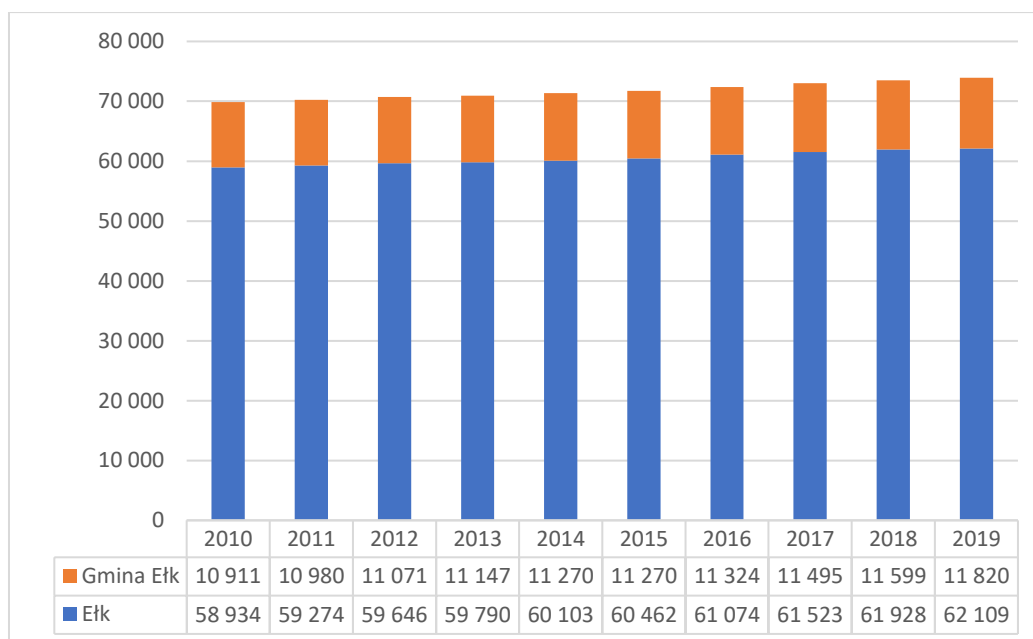
1. Podsumowanie diagnostyczne	2
2. Wizja, misja oraz cele strategiczne MOF Ełk	41
3. Projekt systemu monitoringu i ewaluacji	56
4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z ustaleniami w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej MOF	59
5. Powiązania założeń Strategii z zapisami dokumentów strategicznych kraju i regionu	72
6. Spis tabel, rysunków, wykresów.....	81
7. Załączniki	83

1. Podsumowanie diagnostyczne

UWARUNKOWANIA ROZWOJU MOF EŁK W SFERZE SPOŁECZNEJ

Cechą wyróżniającą MOF Ełk na tle województwa warmińsko-mazurskiego jest sytuacja demograficzna. Korzystna sytuacja demograficzna ukształtowana została przez zdolność przyciągania nowych mieszkańców. W okresie od 2010 do 2019 roku liczba ludności MOF Ełk wzrosła o 4084 osoby, czyli o 5,8%. Wzrost notowano zarówno w przestrzeni miasta Ełk (wzrost o 5,4%), jak też gminy Ełk (wzrost o 8,3%).

Wykres 1. Liczba ludności MOF Ełk

Źródło: GUS

Zarówno w przestrzeni miejskiej Ełku jak też gminy Ełk notowano w ostatniej dekadzie wyraźnie dodatnie saldo migracji. Warto jednocześnie zwrócić uwagę na różnice w potencjale przyciągania nowych mieszkańców pomiędzy miastem i gminą Ełk. Dane nt. migracji w Ełku wskazują, że **miasto przyciąga głównie młodsze osoby**, które poszukują dogodnego miejsca do rozpoczęcia swojej kariery zawodowej. Są to osoby pochodzące zarówno z innym miast, ale przede mieszkańcy obszarów wiejskich. Dane dot. salda migracji w układzie gmin tworzących subregion EGO Kraina Bociana wskazują, że obszary wiejskie tej części regionu stanowiły istotny rezerwuar nowych mieszkańców Ełku.

Gmina Ełk charakteryzuje się zdolnością przyciągania osób, które posiadają już zdolności ekonomiczne do zakupu działki pod miastem i budowę domu jednorodzinnego. Są to z reguły już dojrzałe osoby, tj. w przedziale 40-50 lat, które migrują z miasta na wieś razem ze swoimi dziećmi.

Miasto i gmina Ełk traci swoje zasoby kapitału ludzkiego. Związane jest to z trwałymi migracjami poza obszar funkcjonalny, głównie młodych mieszkańców. Wyjeżdżają oni z terenu MOF Ełk przede wszystkim w celach edukacyjnych, których nie mogą zaspokoić w Ełku. Taki stan rzeczy potwierdzają badania jakościowe prowadzone m. in. młodymi mieszkańcami Ełku.

Wskutek migracji zachodzących w MOF Ełk zmienia się struktura wiekowa ludności miasta i gminy. Struktura wieku obu gmin różni się. W Ełku widoczne są dwa wyższe demograficzne, powojenny wyż demograficzny oraz wyż odpowiadający urodzeniom lat 70 – 80-tych XX wieku. Ten drugi wyż jest liczniejszy, co związane jest m. in. z napływem wspomnianych już młodych mieszkańców okolicznych obszarów wiejskich.

Struktura wiekowa ludności gminy Ełk jest bardziej wypłaszczona. Brak jest wyraźnie widocznych wyżów demograficznych. Jest to spowodowane napływem ludności w wieku 40-50 lat i odpływem młodych mieszkańców.

Jednocześnie **na terenie MOF Ełk przybywa dynamicznie osób w wieku senioralnym**, co związane jest z przechodzeniem do kategorii poprodukcyjnej osób z powojennego wyżu demograficznego.

Prognoza demograficzna¹ dla MOF Ełk w perspektywie nadchodzącej dekady jest korzystna. Wynika to przede wszystkim z ukształtowanej struktury wiekowej, będącej pochodną zdolności przyciągania nowych mieszkańców. Oznacza to, że pomimo postępującego procesu starzenia się społeczności MOF Ełk, napływ nowych, młodych mieszkańców, częściowo rekompensować będzie deficyty kadr na rynku pracy. Młodzi mieszkańcy miasta to także obecny i przyszły potencjał do powiększania ludności miasta.

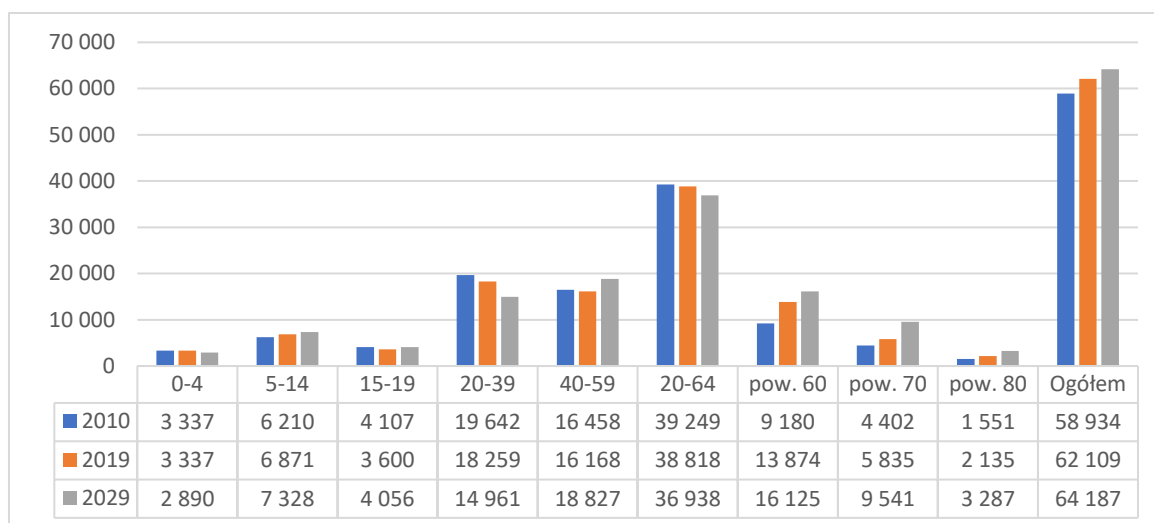
Prognoza demograficzna dla Ełku wskazuje, że liczba ludności miasta w perspektywie dekady może wzrosnąć o około 2 tys. mieszkańców. Będzie to zatem tempo nieco wolniejsze od obserwowanego od 2010 roku, kiedy odnotowano wzrost o ponad 3 tys. osób. Związane jest głównie z czynnikami naturalnymi, tj. prognozuje się wzrost liczby zgonów, wynikający ze starzenia się wyżu powojennego wyżu demograficznego.

Prognoza wskazuje także na zmiany jakie zajdą w strukturze ludności miasta. **Wzrośnie liczba osób w wieku senioralnym, zmaleje liczba osób w wieku produkcyjnym.** Warto zwrócić uwagę, że spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym dotyczyć będzie kategorii wieku od 20 do 39 roku życia. Oznaczać to może, w kolejnej dekadzie, tj. po 2030 roku liczba ludności miasta może zacząć dynamicznie się zmniejszać, co związane będzie głównie z czynnikami naturalnymi (dalsze wymieranie powojennego wyżu demograficznego oraz mała liczba urodzeń, będąca konsekwencją zmniejszającej się liczby osób w wieku reprodukcyjnym).

W perspektywie nadchodzącej dekady stabilna będzie liczba młodszych mieszkańców miasta.

¹ Wyjaśnienie: prognozę demograficzną sporządzono na podstawie danych GUS w odniesieniu do danych prezentujących liczbę ludności w przedziałach wieku co 5 lat (0-4, 5-9, itd.). Istotne dla sporządzenia prognozy było zachowanie 5-letnich okresów „przejścia” danej kategorii wiekowej do kolejnej. Tj. założono, że kategoria wieku 0-4 za 5 lat przesunie się w całości do kategorii wieku 5-9, a za 10 lat do kategorii wieku 10-14. W prognozie uwzględniono również aktualne wskaźniki odnoszące się do ruchu naturalnego oraz migracji, tj. takie, które notowane były w okresie pomiędzy 2010 a 2019 rokiem. Tym samym „przesunięcie” danej kategorii wiekowej korygowano o wskaźnik „zmiany” jaka nastąpiła w okresie pomiędzy 2010 a 2019 w odniesieniu do wybranej kategorii wiekowej. W odniesieniu do liczby urodzeń założono podobne do obecnych wskaźniki urodzeń. W tym celu obliczono proporcję liczby osób urodzonych w danej dekadzie, czyli osób w wieku 0-9, (tj. osób urodzonych w przedziale czasu pomiędzy 2010 a 2019) do liczby osób w wieku rozrodczym (wiek 20-44). Na podstawie tej proporcji prognozowano liczbę nowych mieszkańców w kategoriach 0-4 i 5-9 w kolejnych dekadach.

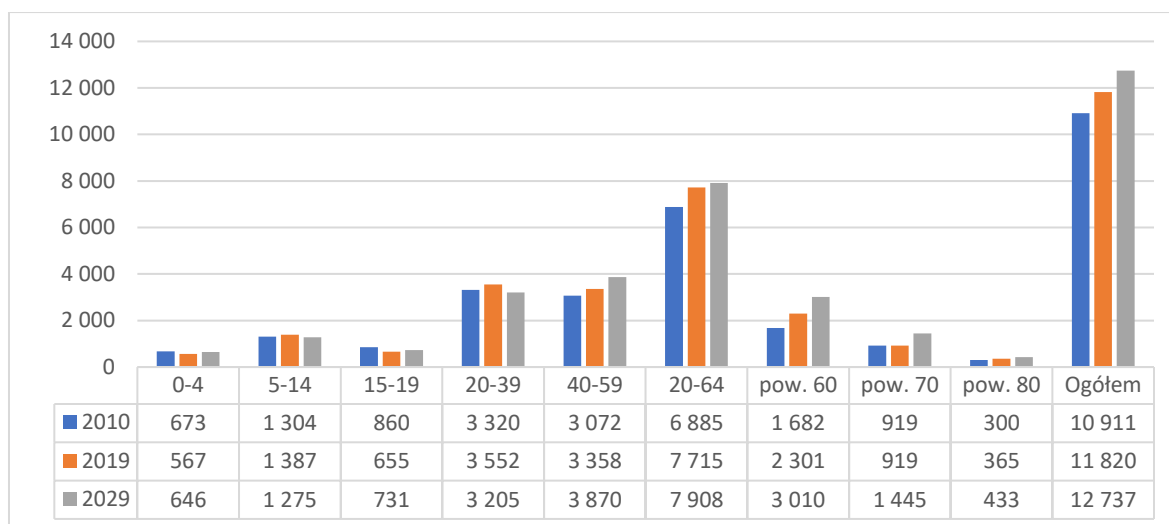
Wykres 2. Prognoza demograficzna dla Ełku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prognoza demograficzna dla gminy Ełk charakteryzuje się dużym podobieństwem w zakresie trendów do miasta. Rosnąć będzie liczba mieszkańców gminy. W perspektywie dekady liczba ludności gminy może zwiększyć się o 1 tys. mieszkańców. Rosnąć będzie liczba osób w wieku senioralnym, natomiast liczba młodych mieszkańców gminy powinna być stabilna. Istotną różnicą w stosunku do miasta będzie wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym, choć dynamika tego wzrostu będzie raczej umiarkowana. Zdecydowanie większą dynamiką charakteryzować się będzie wzrost liczby ludności w wieku pow. 60 roku życia.

Wykres 3. Prognoza demograficzna dla gminy Ełk

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rozważając zagadnienia demograficzne warto zwrócić uwagę, skąd pochodzą nowi mieszkańcy MOF Ełk. Wspomniano wcześniej, że są to w dużym stopniu mieszkańcy obszarów wiejskich powiatów ełckiego, gołdapskiego i oleckiego. **Dane demograficzne wskazują jednocześnie, że potencjał przyciągania nowych mieszkańców może zmaleć,** co związane jest m. in. z malejącą liczbą mieszkańców wspomnianych obszarów, w szczególności w kategoriach wiekowych, które skłonne są do migracji. Być może **potencjał przyciągania nowych mieszkańców MOF Ełk przesuwając się będzie w**

kierunku obywateli państw trzecich, takich jak Ukraina, Białoruś. Aktualne dane polskich służb migracyjnych wskazują, że województwo warmińsko-mazurskie na tle kraju nie cieszy się dużym zainteresowaniem obywateli tych państw. W 2020 roku wojewoda warmińsko-mazurski wydał niecałe 4 tys. pozwoleń na pobyt czasowy dla obywateli Ukrainy i około 400 dla obywateli Białorusi. Mniejszą atrakcyjnością przyciągania migrantów spoza Unii Europejskiej charakteryzowało się w kraju tylko województwo świętokrzyskie.

Wraz ze wzrostem liczby i potrzeb mieszkańców w Ełku dynamicznie rozwijało się nowoczesne mieszkalnictwo wielorodzinne, realizowane przede wszystkim przez lokalne firmy deweloperskie. W latach 2011-2018 liczba budynków mieszkalnych wzrosła o 117, a mieszkań o 2072. W Gminie Ełk w latach 2013-2018 powstało 358 budynków jednorodzinnych, a w 2019 r. kolejnych 81. (GUS) W tym okresie w Ełku wybudowano 84 domy.

Napływ nowych mieszkańców do Ełku wpływał na popyt i podaż mieszkań. Średnie ceny nowych mieszkań w tym mieście wynosiły na początku 2020 roku około 4,2 tys. zł za m². Z drugiej strony można było zaobserwować trend związany z zamieszkaniem na obszarach wiejskich, widoczny bardzo wyraźnie na przykładzie gminy Ełk.

Wskaźnik nasycenia przestrzeni MOF mieszkaniami w Ełku (379,3 w 2018 roku) zbliżony był do średniej krajowej (380,5), ale jeszcze daleki od zakładanego przez Narodowy Program Mieszkaniowy, który przewiduje osiągnięcie do 2030 wyniku 435 mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W gminie Ełk wskaźnik ten wynosił 331,9. W obu gminach wzrósł w okresie od 2012 do 2018 rok, tj. o 4,5% w Ełku i 5,9% w gminie Ełk.

Rozwój rynku nieruchomości w Ełku połączony był ze znacznym powiększaniem się strefy podmiejskiej w wiejskiej Gminie Ełk. Jedną z przyczyn tego zjawiska był wzrost cen nieruchomości w mieście. Wymusza to wyjątkowa gęstość zaludnienia i zabudowy w ograniczonej przestrzeni administracyjnej miasta. Inną przyczyną może być trend przemieszczeń młodych pokoleń w kierunku zabudowy niskiej, „kameralnej”, położonej w oddaleniu od centrum miasta i osiedli.

Rosnąca liczba mieszkańców wpływała na sposób korzystania z usług publicznych. Jednym z nich był zauważalny w MOF Ełk **deficyt miejsc w przedszkolach oraz deficyt opieki żłobkowej.** Deficyt szczególnie odczuwalny był w gminie wiejskiej Ełk. Z 19 przedszkoli na terenie MOF 17 (2340 miejsc, wg stanu z 2018 roku) zlokalizowanych było w Ełku, 2 (125 miejsc) na obszarze wiejskim. W 2018 roku na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat w Ełku było 861 dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego, w gminie Ełk zaledwie 582. Wskaźnik dostępności miejsc w przedszkolach, będący relacją liczby dzieci w wieku 3-5 lat na 1 miejsce wynosił w Ełku 0,83, w gminie Ełk 1,51.

Niewątpliwie atutem Ełku jest jego potencjał edukacyjny, który jednak ma swoje ograniczenia, związane z kształceniem na poziomie wyższym. Jak podkreślają liderzy MOF Ełk deficyty w zakresie edukacji na najwyższym poziomie trudno będzie zniwelować. Oznacza to, że MOF Ełk nadal może tracić zasoby kapitału ludzkiego.

W zakresie kształcenia wyższego w Ełku funkcjonują 3 uczelnie wyższych: Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy (Kolegium Nauk

Stosowanych w Ełku) oraz Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania Filia w Ełku. W 2019 r. oferowały one 13 kierunków studiów I i II stopnia (1 kierunek techniczny), a liczba studentów wynosiła ok. 1,25 tys. **Od roku akademickiego 2020/2021 w ełckiej filii UWM rozpoczęło się kształcenie na kierunku pielęgniarstwo na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych na poziomie licencjackim.**

Ełk w skali województwa, a także subregionu EGO Kraina Bociana jest znaczącym ośrodkiem edukacji ponadpodstawowej. W 2018 roku do liceów na obszarze Ełku uczęszczało w 2018 roku 1375 uczniów w Ełku. **Więcej młodych osób uczyło się w technikach.** W 2018 roku do techników uczęszczało 1590 uczniów. Niekorzystne zjawiska demograficzne wpłynęły na spadek liczby uczniów szkół średnich. Był on widoczny zarówno w liceach, jak też technikach. W 2019 roku zdawalność matur w powiecie ełckim (92%) była wyższa od średniej wojewódzkiej (83,8%).

MOF Ełk charakteryzuje się wysokim potencjałem oferty i instytucji kultury. Te aspekty kształtujące jakość życia są doceniane przez mieszkańców. Zarówno gmina jak też miasto inwestowały w rozwój oferty i instytucji kultury.

W Ełku działają 3 instytucje kultury - Ełckie Centrum Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna, Muzeum Historyczne w Ełku. Corocznie organizują wiele imprez i działań kulturalnych o charakterze lokalnym i ponadlokalnym. Wskaźnik udziału w wydarzeniach kulturalnych był wyższy niż wartość średnia notowana w miastach podobnej wielkości w kraju.

Ełk jest najważniejszym ośrodkiem kulturalnym w subregionie EGO Kraina Bociana. Jest nim w prowadzona bogata działalność kulturalna i są organizowane imprezy rangi krajowej i międzynarodowej. **Gmina Ełk inwestowała również w rozwój oferty kulturalnej,** czego przejawem działalność Centrum Kultury Gminy Ełk z siedzibą w Stradunach oraz Filii w Nowej Wsi Ełckiej.

MOF Ełk charakteryzuje się dobrą dostępnością do oferty sportu i rekreacji oraz dobrą jakością usług świadczonych przez instytucje publiczne i kluby sportowe w tym zakresie. Z obiektów sportowych i rekreacyjnych, będących pod zarządem MOSiR (park wodny, stadion, hala sportowa, korty tenisowe, skatepark, park linowy itp.) w 2019 r. skorzystało ponad 0,5 mln użytkowników. Oferta miasta jest uzupełniana przez Powiat Ełcki, który prowadzi m.in. Międzyszkolny Ośrodek Sportowy, będący centrum sportów wodnych. Poprzez dostęp do licznych obiektów, na wysokim poziomie utrzymują się wskaźniki liczby klubów sportowych i ich członków.

Dostęp do sportu i rekreacji w Ełku jest dobrze oceniany przez mieszkańców. Możliwość aktywnego spędzania czasu ma szczególne znaczenie dla ludzi młodych. W ich opinii atrakcyjność terenów rekreacyjnych jest jednym z najważniejszych czynników zachęcających do mieszkania w Ełku.

W gminie Ełk potencjał rekreacyjny bazuje na walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Gmina systematycznie wzmacnia infrastrukturę rekreacji w poszczególnych sołectwach (56 sołectw), co niewątpliwie jest wyzwaniem.

Dekapitalizacja ważnych dla aktywności i rekreacji mieszkańców MOF obiektów infrastruktury społecznej może ograniczać wskazany wcześniej potencjał usług publicznych. W sferze sportu i rekreacji problemem jest stan techniczny niektórych obiektów. Ze względu na wiek i intensywną eksploatację obiekty MOSiR wymagają systematycznych napraw, które jednostka realizuje na

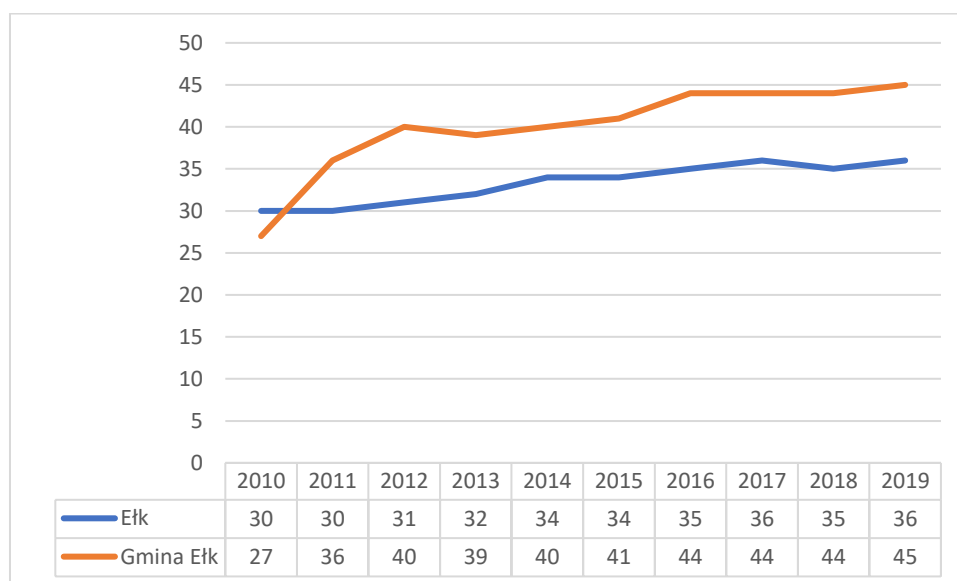
bieżąco. Niektóre obiekty potrzebują poważniejszych napraw/modernizacji, w szczególności Park Wodny. Jest to najpopularniejszy obiekt sportowo-rekreacyjny w mieście (170 tys. użytkowników rocznie), który w swojej dwudziestoletniej historii nie przeszedł jeszcze remontu generalnego (remontu i naprawy wymaga elewacja budynku, dach i strefa podbasenia). Znaczne potrzeby inwestycyjne dotyczą również parku linowego i „starej” plaży miejskiej przy ul. Parkowej.

W przestrzeni MOF Ełk widoczna jest rosnąca aktywność społeczna. Przejawia się to w liczbie zarejestrowanych organizacji pozarządowych. Wskaźnik liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców rósł szczególnie dynamicznie w gminie Ełk. W 2019 roku wynosił on już 45 podmiotów, w mieście natomiast 36 podmiotów.

Samorząd miasta stworzył w ostatnich latach dobre warunki dla działalności NGO, zainicjował powstanie szeregu instytucji i programów wspierających obywatelską aktywność i partycypację. W strukturze Urzędu Miasta funkcjonuje Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi. W latach 2007-2019 zawarto ponad 3 tys. umów na blisko 18 mln zł na współpracę z sektorem pozarządowym i mieszkańcami. Mieszkańcy zrealizowali wraz z miastem 45 inicjatyw lokalnych z łącznym wsparciem budżetu miasta w wysokości ponad 1,75 mln zł. W 2012 r. miasto wyremontowało i oddało do użytku organizacjom pozarządowym zabytkową kamienicę przy ul. Małeckich 3. Od niedawna sektor społeczny może również korzystać z oferty i infrastruktury Ełckiego Centrum Rewitalizacji Społecznej „Stajnia”.

Przedstawiciele organizacji pozarządowych z Ełku oceniają potencjał sfery obywatelskiej i NGO jako duży. Dane jakościowe i informacje płynące z trzeciego sektora, wskazują na potrzebę działań na rzecz lepszej samoorganizacji i poszerzania społecznej przestrzeni oddziaływania NGO (wciąż nieliczne działania sieciowe sektorowe, znikoma współpraca międzysektorowa, niewłaściwa działalność przedstawicielstw sektorowych/branżowych, niewystarczające kompetencje przywódcze wśród lokalnych elit). Do deficytów w opinii przedstawicieli organizacji pozarządowych należy zaliczyć ciągle zbyt słabe wsparcie oraz brak platformy współpracy organizacji pozarządowych.

Wykres 4. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

Źródło: GUS

Szczególnym wyzwaniem dla polityki społecznej MOF Ełk jest i będzie polityka senioralna. Ostatnie lata przyniosły szereg pozytywnych zmian w tej kwestii.

Wyzwaniem dla polityki senioralnej jest jednocześnie jakość i dostępność do opieki zdrowotnej oraz pomocy społecznej. W MOF Ełk na pierwszy plan wśród problemów społecznych wysuwają się te związane ze zdrowiem, tj. długotrwała i ciężka choroba, niepełnosprawność. Ponadto istotnym problemem jest samotność i potrzeba zapewnienia opieki osobom starszym.

Ograniczona dostępność do specjalistycznej opieki medycznej jest w opinii mieszkańców MOF Ełk jednym z najgorzej ocenianych aspektów jakości życia. W MOF Ełk brakuje przede wszystkim lekarzy specjalistów: w tym geriatrów, seksuologów, psychiatrów (również dziecięcych), neurologów dziecięcych, chirurgów, neonatologów, położników, anestezjologów, internistów, psychologów dziecięcych i terapeutów dziecięcych. **Zmniejsza się ilość pielęgniarek i położnych.**

Samorząd miejski Ełku, jako jeden z nielicznych, prowadzi szpital obsługujący co najmniej powiat. Funkcjonuje w nim 10 oddziałów z 309 miejscami. Ponadto w Ełku działa 1. Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką SPZOZ w Lublinie z Filią w Ełku (12 oddziałów, 161 miejsc). Oferta ochrony zdrowia w Ełku obejmuje również 23 gabinety podstawowej opieki zdrowotnej, 17 przychodni specjalistycznych i 25 aptek (1 apteka całodobowa).

Warto przypomnieć, że od roku akademickiego 2020/2021 w ełckiej filii UWM rozpoczęło się kształcenie na kierunku pielęgniarstwo na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych na poziomie licencjackim.

Usługi zdrowotne na rzecz mieszkańców gminy Ełk realizowane były w 2019 roku w oparciu o umowę zawartą pomiędzy Gminą Ełk a podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą pod nazwą Ełcki Centrum Zdrowia EŁKMED Sp. C. z siedzibą w Ełku, ul. Mickiewicza 40. Ze świadczeń w 2019 roku skorzystało 2196 osób.

W przestrzeni MOF Ełk występują deficyty w zakresie bezpieczeństwa publicznego, widoczne m. in. we wskaźnikach przestępczości przeciw mieniu oraz bezpieczeństwie komunikacyjnym. Poważnym problemem Ełku są przestępstwa przeciwko mieniu, które stanowią niemal połowę wszystkich przestępstw. Wielu sprawców tych przestępstw nie zostaje ujawnionych (67,06% wykrywalności). Najwięcej interwencji policyjnych odnotowuje się w śródmieściu Ełk, będącym obszarem rewitalizacji.

Miasto negatywnie wyróżnia się pod względem wskaźników zdarzeń drogowych. Obok czynników psychokulturowych zachowań kierowców, jedną z głównych przyczyn tego stanu rzeczy jest sam system drogowy i komunikacyjne jego oznakowanie i stan techniczny.

W 2019 r. na terenie miasta Ełku doszło do 477 zdarzeń drogowych (-154 rok do roku), w których śmierć poniosła jedna osoba, 15 zostało ciężko rannych, natomiast 23 osoby odniosły lekkie obrażenia. Wszystkie zdarzenia miały miejsce w terenie zabudowanym. 10 najniebezpieczniejszych ulic odpowiada za 58,91% wszystkich zdarzeń drogowych na terenie Ełku. Są to przede wszystkim ulice układu podstawowego. Po około 1/3 poszkodowanych uczestników zdarzeń to piesi i podróżujący samochodem osobowym, natomiast 18,6% to rowerzyści. Główne przyczyny zdarzeń drogowych z udziałem pieszych to nieustąpienie pierwszeństwa pieszemu na przejściu dla pieszych i

omijanie pojazdu przed przejściem dla pieszych. Spośród 6,3 tys. interwencji Straży Miejskiej w 2019 r., 70% stanowiły interwencje drogowe.

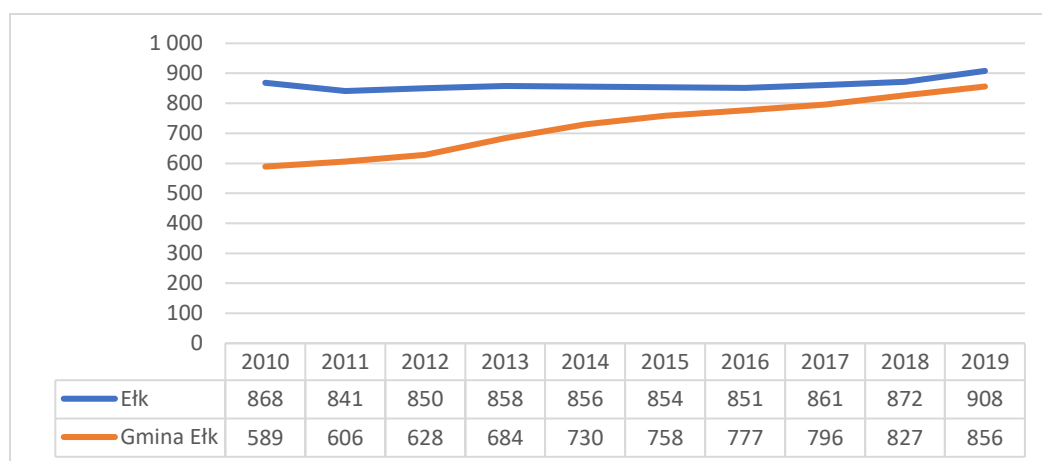
UWARUNKOWANIA ROZWOJU MOF EŁK W SFERZE GOSPODARCZEJ

W przestrzeni MOF Ełk zachodziły pozytywne zmiany w zakresie aktywności gospodarczej, co w dużym stopniu wynikało z sytuacji społeczno-gospodarczej kraju. Miasto Ełk i otaczającą je gminę Ełk należy zaliczyć do obszarów o wysokiej aktywności gospodarczej. Wg Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego Ełk zaliczany jest do ośrodków gospodarczych o znaczeniu regionalnym II stopnia.

Ełk to ośrodek gospodarczy o wysokim nasyceniu podmiotami gospodarczymi przemysłu: spożywczego, drzewnego, maszynowego, w którym zlokalizowana jest SSE, Park Naukowo-Technologiczny (kilkanaście firm na różnym etapie rozwoju i zaawansowania technologicznego, działających w branżach: maszynowej, chemicznej, elektrotechnicznej, informatycznej). Miasto jest też ośrodkiem obsługi ruchu turystycznego o znaczeniu regionalnym.

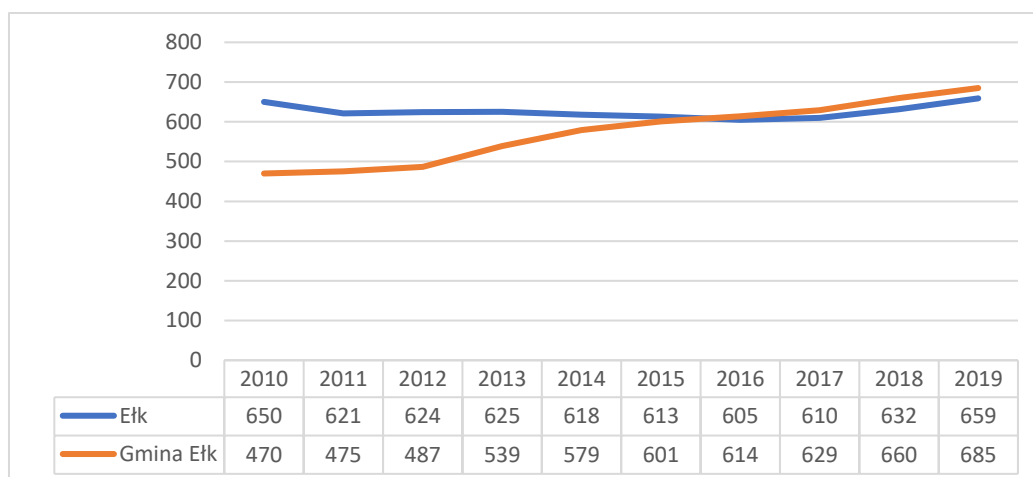
W ciągu ostatniej dekady liczba podmiotów ujętych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców rosła zarówno w Ełku, jak też w gminie Ełk. Szczególnie duży wzrost nasycenia podmiotami w REGON nastąpił w gminie Ełk, co należy powiązać bezpośrednio ze zjawiskiem migracji na linii miasto-wieś. Dane statystyczne wskazują bowiem, że potencjał ilościowy działalności gospodarczych związany jest z mikroprzedsiębiorstwami i osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą. Migracje tych osób na tereny gminy Ełk wpływały na zmiany wskaźników nasycenia podmiotami w REGON. Jeszcze lepiej ten trend obrazuje wskaźnik liczby osób prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności. W ciągu ostatniej dekady poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy Ełk wzrósł i przekroczył poziom notowany dla Ełku.

Wykres 5. Podmioty w REGON na 10 tys. mieszkańców

Źródło: GUS

Wykres 6. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności

Źródło: GUS

Korzystna sytuacja gospodarcza kraju wpłynęła na poprawę sytuacji materialnej mieszkańców MOF Ełk. Widoczne jest to w niskich wskaźnikach bezrobocia oraz malejącej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa i bezrobocia.

Do niedawna głównym problemem społecznym w Ełku było bezrobocie. Od zapoczątkowanego w roku 2013 spadku liczby bezrobotnych, obserwuje się również zmniejszenie liczby świadczeniobiorców otrzymujących świadczenia z pomocy społecznej zarówno w formie pieniężnej, jak i niepieniężnej. W przypadku gospodarstw domowych jest to spadek o 27,21%.

Wraz ze wzrostem aktywności ekonomicznej mieszkańców systematycznie rosły wynagrodzenia. **Były jednak one niższe od średniej dla regionu i kraju.** W 2018 roku średnie miesięczne wynagrodzenia brutto wynosiły 3,7 tys. w powiecie ełckim. W tym czasie średnia dla województwa wynosiła 4,0 tys. zł, a dla kraju 4,8 tys. zł.

Na terenie MOF Ełk zlokalizowany jest istotny potencjał do wzmocnienia potencjału konkurencyjności gospodarki i rozwoju innowacji. Najważniejszą instytucją otoczenia biznesu jest Park Naukowo-Technologiczny w Ełku. Oprócz dostępnych terenów inwestycyjnych Park dysponuje zapleczem konferencyjnym, szkoleniowym i badawczo-rozwojowym. W Parku funkcjonuje inkubator przedsiębiorczości, oferując innowacyjnym firmom wsparcie w osiągnięciu dojrzałości i zdolności do samodzielnego funkcjonowania na rynku, w tym zarówno wsparcie doradcze, jak też infrastrukturalne.

Ogólna liczba przedsiębiorstw-lokatorów w Parku Naukowo-Technologicznym w Ełku wynosiła 30 na koniec 2019 r., a stan zatrudnionych pracowników w tych przedsiębiorstwach to 63 osoby. Od powstania Parku Naukowo-Technologicznego dynamicznie wzrastał udział firm z sektora kreatywnego, które zwiększają innowacyjność lokalnej gospodarki i stanowią szansę na nowe miejsca pracy i rozwój kapitału społecznego.

Ełk, dzięki działalności Parku Naukowo-Technologicznego i podstrefy Specjalnej Suwalskiej Strefy Ekonomicznej, oferuje najszersze w tej części województwa możliwości skorzystania z usług i infrastruktury na rzecz przedsiębiorczości i innowacyjności podmiotów gospodarczych.

W 2018 roku 27,78% firm w MOF Ełk działało w sekcjach gospodarki uznawanych za innowacyjne, co było odsetkiem wyraźnie niższym na tle MOF Elbląg (29,2%) oraz MOF Olsztyn (31,9%). Warto jednak odnotować wzrost tego wskaźnika. MOF korzystnie wypada na tym tle w przypadku sekcji „transport i gospodarka magazynowa”, natomiast stosunkowo niekorzystnie w sekcji „przetwórstwo przemysłowe”.

Dane statystyczne pokazują stabilną sytuację ekonomiczną miasta – systematycznie rosnącą liczbę podmiotów gospodarczych, w tym w strefie ekonomicznej i Parku Naukowo-Technologicznym oraz osiąganych przez firmy dochodów. Jednak dopiero w zestawieniu z innymi miastami **widoczna jest niższa konkurencyjność ełckiej gospodarki**. Słabsze wskaźniki gospodarcze idą w parze z ujemną dynamiką. Niskie zainteresowanie prowadzeniem firmy jest szczególnie widoczne u ełczan w wieku przedemerytalnym i emerytalnym. Liczba podatników i uzyskiwanych przez nich dochodów z działalności gospodarczej w tych grupach wiekowych jest znacznie poniżej średniej miast z grupy porównawczej (miast subregionalnych w kraju).

Oferta instytucji otoczenia biznesu w opinii liderów lokalnych i przedsiębiorców nie jest jednak wystarczająca w stosunku do potrzeb firm. Badanie ankietowe przedsiębiorców, przeprowadzone w lutym i marcu 2020 r, wykazało że jednym z największym zagrożeniem w prowadzeniu działalności gospodarczej jest dostępność i oferta IOB m.in. w zakresie podmiotów oferujących usługi pożyczkowe, poręczeniowe, kapitał, a także umiejętności współpracy z tymi instytucjami i administracją publiczną. Aktywność IOB jest niska w stosunku do potrzeb przedsiębiorstw z regionu, stąd niezbędna jest analiza potencjału IOB oraz przygotowanie odpowiednich instrumentów umożliwiających dostosowanie ich oferty do wymagań rynkowych. **Niejako potwierdzeniem powyższego stanu są niskie wskaźniki przedsiębiorczości mieszkańców Ełku**.

Przedsiębiorcy w MOF Ełk w badaniu zrealizowanym wiosną 2020 roku potwierdzali ww. problemy i deficyty rozwoju aktywności gospodarczej. Potencjał rozwoju gospodarczego ograniczają ponadto w ich opinii:

- niski poziom wynagrodzeń i mało zróżnicowany rynek pracy (trudność przyciągania i zatrzymania kapitału ludzkiego),
- niski poziom innowacyjności podmiotów gospodarczych, mała liczba dużych podmiotów gospodarczych, które kreować będą sieci popytu wewnętrznego i jakość rynku pracy,
- deficyt terenów inwestycyjnych w przestrzeni miasta,
- wysokie stawki czynszów dla działalności gospodarczych, w tym usług w mieście,
- niski poziom współpracy samorządowej na linii miasto-obszary wiejskie,
- mała liczba

Do atutów wspierających aktywność gospodarczą przedsiębiorcy z MOF Ełk zaliczyli:

- Duży potencjał dla rozwoju turystyki,
- Potencjał wolnych terenów inwestycyjnych w przestrzeni wiejskiej, otaczającej Ełk,
- Rozwój aktywności gospodarczej, wspieranej przez nowoczesne technologie,
- Rosnący popyt na produkty i usługi.

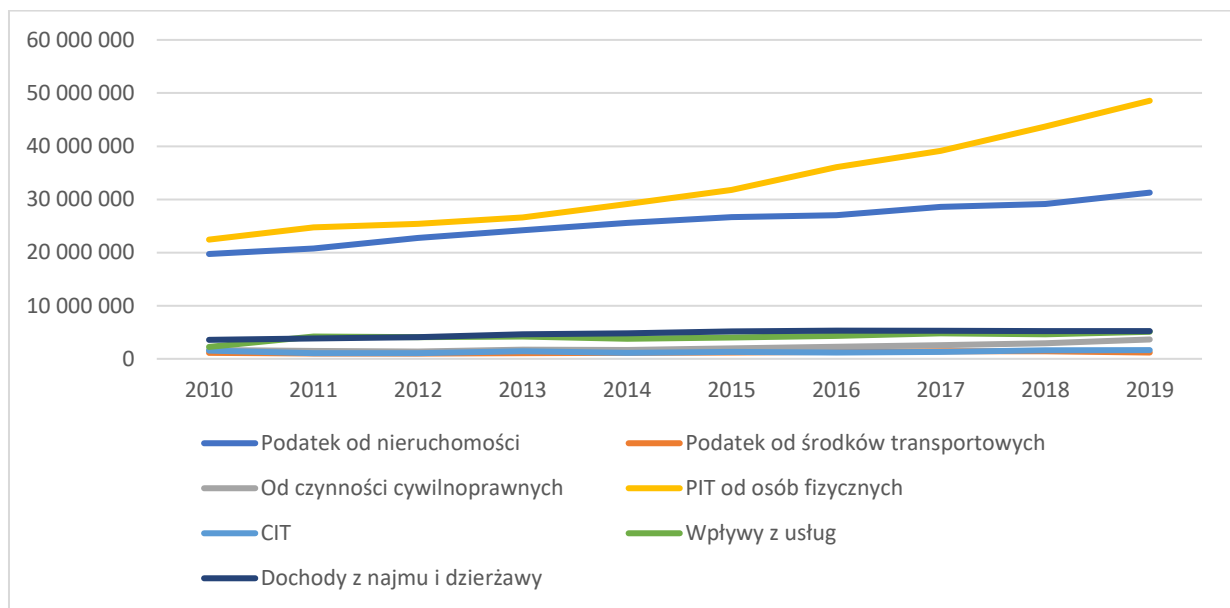
Wzrost aktywności gospodarczej widoczny był w dochodach budżetu miasta oraz gminy Ełk. Rosnąca aktywność gospodarcza wpływa przede wszystkim na wzrost wynagrodzeń mieszkańców

MOF Ełk. Widoczne jest to w dochodach własnych, które pochodzą z podatku PIT (czyli od osób pracujących oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą). Rozwój mieszkalnictwa oraz wzrost aktywności gospodarczych przyczyni się do wzrostu dochodów od nieruchomości.

Te dwa ww. źródła dochodów samorządów z MOF Ełk charakteryzowały się największą dynamiką wzrostu w ciągu ostatniej dekady.

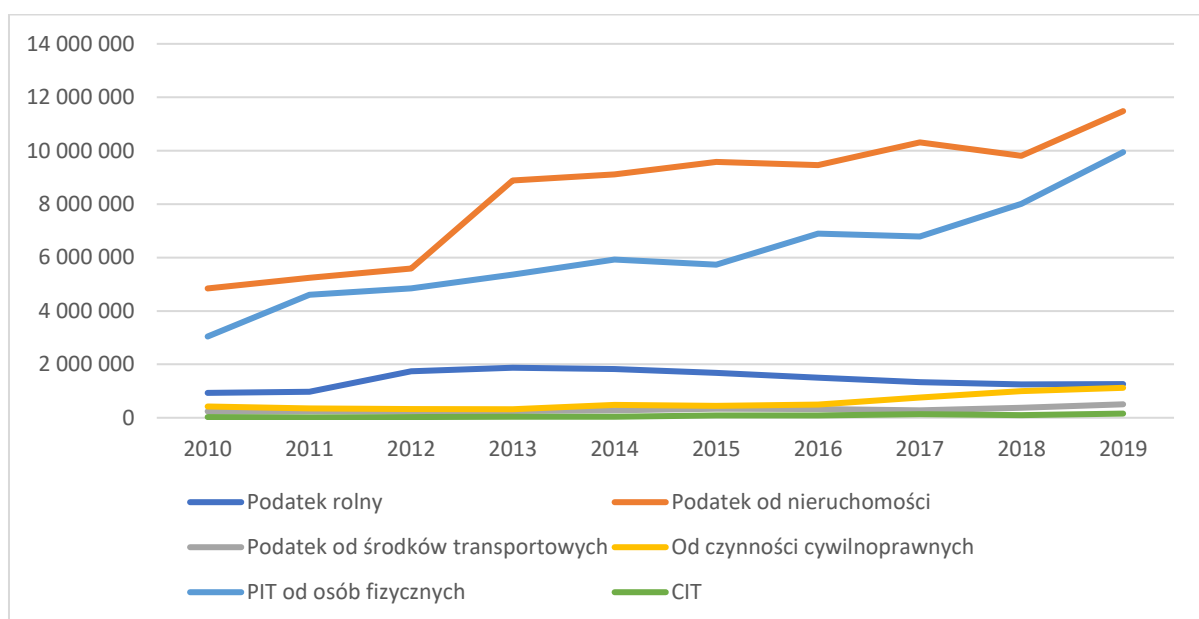
Zagrożeniem dla wzrostu dochodów własnych samorządów może być sytuacja wynikająca z sytuacji pandemii COVID-19, których skutkami będą spadające dochody przedsiębiorstw, mieszkańców.

Wykres 7. Wybrane dochody własne Miasta Ełk (w zł)

Źródło: GUS

Wykres 8. Wybrane dochody własne gminy Ełk (zł)

Źródło: GUS

Atutem Ełku jest jego potencjał edukacyjny, co nie jest bez znaczenia dla kreowania rozwoju gospodarczego MOF Ełk. **Głównym atutem miasta jest rozwinięta oferta kształcenia zawodowego. Wymaga jednak ona dalszego wzmocnienia. Słaby wizerunek systemu kształcenia zawodowego w opinii młodych osób i ich rodziców, nie pozwala optymalnie wykorzystać atutów miasta.** Kształcenie zawodowe w Ełku cieszy się mniejszą popularnością wśród osób młodych niż w miastach z grupy porównawczej (miastach subregionalnych), nawet mimo odnotowanego w latach 2011-2018 r. wzrostu udziału liczby absolwentów szkół zawodowych w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych z 9,3% do 12,8% (średnia krajowa wynosi 14,4%, a wojewódzka 17,4%). **Zauważalna jest niewielka dynamika wzrostu pod względem liczby kierunków kształcenia zawodowego w szkołach ponadpodstawowych w Ełku, liczby firm współpracujących ze szkołami oraz nakładów na modernizację bazy dydaktycznej.** Najpopularniejszymi kierunkami kształcenia są te związane z usługami dla ludności oraz biznesem i administracją (ponad połowa uczniów techników). W dalszej kolejności są kierunki najbardziej pożądane z punktu widzenia największych lokalnych pracodawców: inżynierjno-techniczne, budowlane, produkcja, przetwórstwo oraz pielęgniarstwo.

W MOF Ełk brak jest spójnej i zintegrowanej oferty inwestycyjnej, a także jej promocji. W ramach uczestnictwa Gminy Miasta Ełk w programie Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości pn. „gov_LAB” przeprowadzona została analiza metodą design thinking, która wykazała niewystarczającą rozpoznawalność Ełku i całego subregionu jako marki inwestycyjnej i biznesowej tj. miejsca do lokowania nowoczesnych inwestycji oraz miejsca do rozwoju zawodowego. W całym powiecie ełckim jest zaledwie 15 podmiotów gospodarczych z udziałem kapitału zagranicznego (6,05% w skali województwa). Wartość kapitału zagranicznego na 1 mieszkańca powiatu ełckiego w wieku produkcyjnym wynosi 204 zł (ujemna dynamika). Średnia wojewódzka jest 8-krotnie wyższa (1632 zł), a krajowa aż 43-krotnie (8 751).

W przestrzeni MOF Ełk, pomimo ogólnie korzystnej sytuacji gospodarczej, problemem nadal było bezrobocie. Problem ten dotyczył w szczególności gminy Ełk oraz wybranych grup wiekowych.

Wg danych PUP Ełk w październiku 2020 roku w Ełku były 2102 osoby bezrobotne. W gminie Ełk w tym samym czasie było 878 osób bezrobotnych. Najliczniejszą grupę bezrobotnych w ujęciu powiatowym stanowiły osoby w przedziałach wiekowych 25 - 34, oraz 35 - 44 lata. Te dwie grupy ludzi liczą 2134 bezrobotnych, co stanowi 54,97 % ogółu zarejestrowanych.

Problem bezrobocia skorelowany jest z opiniami, głównie młodych osób nt. małej atrakcyjności lokalnego rynku pracy, zarówno pod kątem różnorodności ofert pracy, jak też poziomu wynagrodzeń. Warto podkreślić, iż około połowy bezrobotnych stanowiły osoby długotrwale bezrobotne.

W opinii przedsiębiorców z MOF Ełk na lokalnym rynku pracy zaczyna brakować kadr. W ocenie PUP Ełk na liście zawodów deficytowych dominują te związane z pracą fizyczną, w tym branżach takich jak budownictwo, transport, turystyka i gastronomia. Występuje również deficyt lekarzy, nauczycieli, specjalistów technicznych i pracowników socjalnych.

Napływ migrantów do MOF Ełku może częściowo rozwiązać problemem deficytu kadr. Wyzwaniem dla firm działających w Ełku jest niedostateczna dostępność pracowników. Większość przedsiębiorców biorących udział w ankiecie oceniającej stan i warunki przedsiębiorczości w Ełku twierdzi, że niedostateczna dostępność pracowników stanowi duże zagrożenie lub wręcz

uniemożliwia dalsze funkcjonowanie i rozwój firmy. Wg danych PUP lokalne firmy coraz chętniej sięgają po obcokrajowców.

Zmiany w dostępności komunikacyjnej, które zachodzić będą w perspektywie najbliższych lat mogą stać się istotnym impulsem dla rozwoju gospodarczego wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w tym samym MOF Ełk.

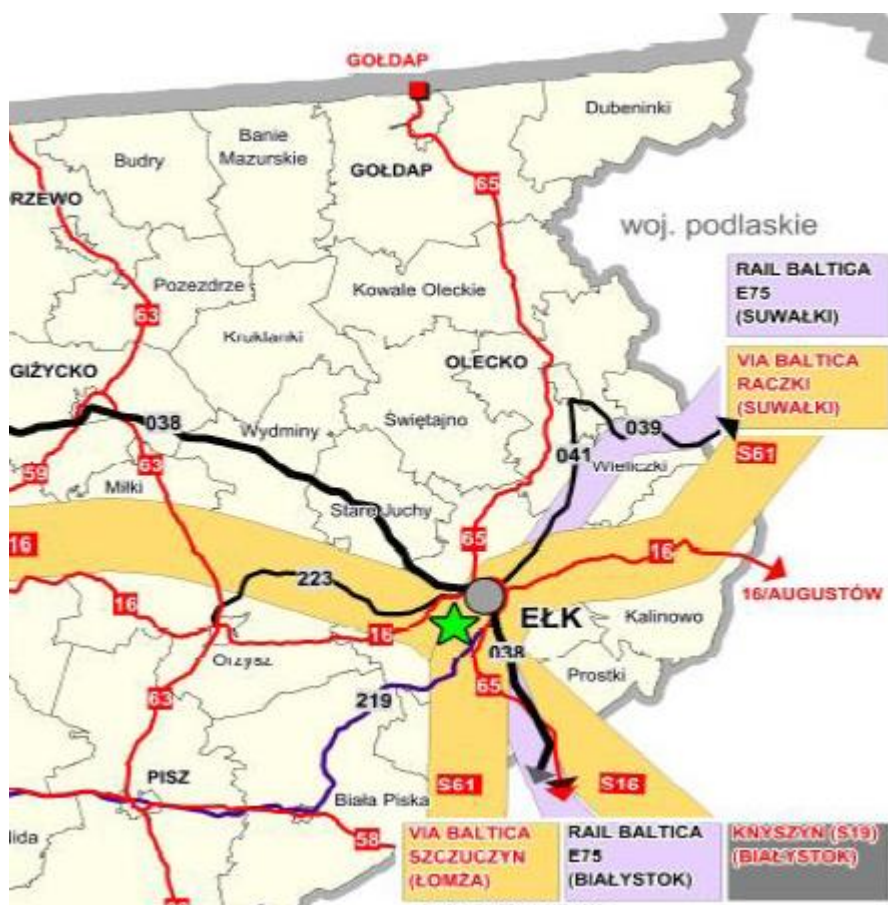
Przez przestrzeń powiatu ełckiego przebiegać będzie droga „Via Baltica”, czyli część europejskiej trasy E67 łączącej Europę Środkową z Finlandią, na odcinku od Helsinek do Warszawy nazywaną właśnie „Via Baltica”. Niebagatelne znaczenie dla aktywności gospodarczej ma również przebieg drogi krajowej nr 16, stanowiącej główną oś komunikacyjną województwa warmińsko-mazurskiego w układzie wschód–zachód.

Przez powiat ełcki i olecki przebiegać będzie też projektowana linia kolejowa „Rail Baltica”, będąca elementem transeuropejskiego korytarza transportowego, łącząca Warszawę, Kowno, Rygę, Tallinn i Helsinki. W tym układzie Ełk stanie się istotnym miejscem na mapie komunikacyjnej kraju, miejscem, w którym krzyżują się i zbiegają się ważne szlaki komunikacyjne północno-wschodniej Polski oraz ważne połączenia komunikacyjne w wymiarze subregionalnym, tj. droga krajowa nr 65 (główna droga subregionu EGO) oraz linia kolejowa 041 Ełk–Gołdap–Olecko (linia niezelektryfikowana, 1-torowa, na odcinku Ełk–Olecko tylko przewoży towarowe, na odcinku Olecko – Gołdap wyłączona z eksploatacji).

Ełcki węzeł kolejowy jest największym węzłem na Mazurach i drugim co do wielkości w województwie warmińsko-mazurskim, po węźle olsztyńskim. Stacja Ełk posiada bezpośrednie połączenia z dziesięcioma spośród siedemnastu polskich miast, mających ponad 200 tysięcy mieszkańców: Warszawą, Gdańskiem, Szczecinem, Białymstokiem, Gdynią, Łodzią, Krakowem, Wrocławiem, Poznaniem i Toruniem. Jego potencjał nie jest jednak w pełni wykorzystywany.

W celu rozwoju logistyki systemu transportowego w ramach sieci TEN-T, planuje się lokalizację w pobliżu Ełku terminalu przeladunkowego (multimodalnego). W 2020 r. zakończyła się modernizacja linii kolejowej nr 219: Ełk - Olsztyn przez Szczytno, dzięki czemu możliwy jest sprawny dojazd do lotniska Olsztyn-Mazury w Szymanach. W 2021 r. ma rozpocząć się remont, połączony z elektryfikacją, linii nr 38 na odcinku Ełk-Korsze. Ta inwestycja pozwoli na podwyższenie prędkości pociągów do 160 km/h, co skróci czas przejazdu z Olsztyna do Ełku o ponad pół godziny.

Mapa 1. Obecny i projektowany układ komunikacyjny w przestrzeni powiatu ełckiego

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Rozwój układu komunikacyjnego północno-wschodniej Polski wspierany będzie także inwestycjami o wymiarze subregionalnym. Tym samym należy oczekiwać wzmocnienia pozycji MOF Ełk w kreowaniu procesów rozwojowych w ujęciu subregionalnym, w szczególności na obszarze OSI EGO Kraina Bociana.

Oczekiwane są inwestycje w układ drogowy DK nr 65. Polegać ona będzie na rozbudowie siedmiu odcinków drogi krajowej nr 65 o łącznej długości 59,1 km. Celem inwestycji jest dostosowanie nawierzchni drogi do nośności 11,5 t/oś oraz poprawa bezpieczeństwa

Potencjał komunikacyjny MOF Ełku wzmocniany jest przez dobrze rozwinięty system dróg w gminie Ełk. Gmina Ełk zarządza siecią dróg, których długość to około 910 km, z czego zewidencjonowanych jest 425 km, z których 168 km to drogi publiczne a 256 km wewnętrzne. Jest to jednocześnie istotne wzywanie budżetowe.

Potencjał rozwoju gospodarczego MOF Ełk opierać się będzie na rosnącym znaczeniu funkcji turystycznej subregionu EGO Kraina Bociana. Szansy należy dostrzegać w rozwoju turystyki biznesowej.

Ełk pełni funkcje turystyczne uzupełniające w stosunku do oferty silniejszych ośrodków, w szczególności w zakresie turystyki kulturowej, eventowej, miejskiej, weekendowej, rowerowej. Na bazie bogatych zasobów przyrodniczych (Pojezierze Mazurskie, Zielone Płuca Polski, Jezioro Ełckie i rzeka Ełk) zbudowana została infrastruktura (promenada, 2 plaże miejskie, liczne parki i tereny rekreacji) i oferta (kulturalno-rozrywkowa i sportowo-rekreacyjna), mająca duże znaczenie dla jakości życia mieszkańców i rozwoju turystyki.

Ełk ma szansę stać się obszarem koncentracji ruchu turystycznego ze względu na swoje przyszłe walory lokalizacyjne (skrzyżowanie ważnych tras komunikacyjnych), rozwijającą się funkcję biznesową (turystyka biznesowa) oraz wielkość miasta. Warto odnotować, że do obszaru o dużej intensywności turystycznej należy zaliczyć położoną w powiecie ełckim gminę Stare Juchy (m.in. kwatery agroturystyczne). Ełk, Gołdap i Olecko zaliczane są do miast pełniących funkcję ośrodków obsługi ruchu turystycznego o znaczeniu ponadregionalnym – integracja oferty turystycznej w przestrzeni subregionu EGO Kraina Bociana (a więc takiej, która ma szansę przebić się wizerunkowo) – sprzyjać będzie rozwojowi funkcji usługowej Ełku.

Obecnie Jezioro Ełckie, rozumiane szeroko jako zbiornik wodny, przyległe tereny publiczne (w szczególności 7-kilometrowa promenada) i oferta gastronomiczna, jest największą atrakcją i wyróżnikiem miasta. Miejsce to tętni dziś życiem od wiosny do jesieni, zwłaszcza, że organizowane są tam liczne wydarzenia kulturalno-rozrywkowe i sportowo-rekreacyjne.

Miasto Ełk posiada do zbycia i zagospodarowania pod funkcję turystyczną dwa tereny położone w najbliższym sąsiedztwie Jeziora Ełckiego, jego północnej części, o łącznej powierzchni ok. 0,92 ha. Posiadają one uchwalony miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, który wskazuje na lokalizację obiektów związanych z usługami turystycznymi, w tym obiektów hotelowych. Szczególnie istotne dla rozwoju funkcji hotelarskich ma renowacja dawnego zamku krzyżackiego wraz z całym kompleksem wyspy zamkowej na Jeziorze Ełckim.

Turystyka jest jednym z kluczowych kierunków rozwoju gminy. Warunki do rozwoju turystyki i wypoczynku wynikają głównie z obecności dużych kompleksów leśnych, nizinnych dolin rzecznych, bagien, jezior i czystego pod względem sanitarnym środowiska. Zabudowa letniskowa i rekreacyjna koncentruje się nad jeziorami, przede wszystkim w Szeligach-Buczach, Sordachach, Sajzach, Suczach, Lepakach i Malinówce.²

Barierą utrudniającą rozwój usług opartych na funkcji turystycznej MOF Ełk jest słaba pozycja marki turystycznej w relacji do innych rozpoznawalnych w regionie marek turystycznych. Ze względu na silną konkurencję pobliskich uznanych marek jak Wielkie Jeziora Mazurskie i Augustów (lub szerzej Suwalszczyzna) oraz brak rozpoznawalnego produktu turystycznego, MOF Ełk nie odgrywa znaczącej roli jako ośrodek turystyczny. Wschodnia część województwa warmińsko-mazurskiego przegrywa w konkurencji o turystów z sąsiednim subregionem Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Dane dotyczące ilości noclegów (turyści korzystający z noclegów na 1000 mieszkańców) świadczą o umiarkowanym lub słabym potencjale konsumowania oferty noclegowej.

Z drugiej strony potencjał MOF Ełk i szerzej subregionu EGO Kraina Bociana to możliwość rozwijania i budowania własnej, bardzo indywidualnej pozycji marki na mapie turystycznej Polski i regionu. Liderzy lokalni podkreślają, że potencjał ten tkwi w turystyce, w której goście doceniają jakość, ciszę,

² Na podstawie: Program Rewitalizacji Gminy Ełk

spokój. Jednocześnie subregion EGO posiada obiektywne atuty do kreowania funkcji turystycznej. Miasto Ełk ze względu na koncentrację usług, ale także atrakcji turystycznych (m. in. promenada, kolej wąskotorowa, liczne imprezy kulturalne) może być ważnym miejscem na mapie turystycznej.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU MOF EŁK W SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ

Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Subregionalnego Ełku, zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, jest obszarem funkcjonalnym o znaczeniu regionalnym. Kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego zdefiniowane w tym planie dotyczą:

1. Wzmacniania funkcji i znaczenia ośrodka subregionalnego Ełku w regionalnej sieci osadniczej.
2. Rozwoju ośrodka gospodarczego Ełku w oparciu o wykorzystanie wewnętrznych potencjałów obszaru.
3. Rozwoju ośrodka usługowego Ełku w zakresie zwiększania dostępu do usług publicznych mieszkańców obszaru.
4. Zwiększania poziomu integracji obszaru.
5. Zwiększania dostępności komunikacyjnej obszaru poprzez podniesienie standardu głównych powiązań komunikacyjnych.
6. Rozwoju infrastruktury technicznej.

Uwarunkowania przestrzenne MOF Ełk w dużym stopniu kształtują procesy demograficzne, w tym napływ nowych mieszkańców. W najbliższej przyszłości kwestie polityki przestrzennej MOF Ełk w większym stopniu zdynamizują uwarunkowania rozwoju gospodarczego, turystycznego, a także potrzeby związane z ochroną przyrody i środowiska. W gminie Ełk widoczna jest koncentracja zjawisk problemowych, których geneza związana jest z lokalizacją PGR-ów.

Uwarunkowania przestrzenne rozwoju Ełku.

Tereny zurbanizowane Ełku stanowią zwarty obszar z wyraźnie wyodrębnionymi rejonami o odmiennych funkcjach. Część śródmiejską, o funkcji mieszkalno-usługowej, tworzy zabytkowy układ urbanistyczny, w ramach którego zlokalizowany jest również zespół dawnych koszar wojskowych. Wielorodzinne osiedla mieszkaniowe koncentrują się za strefą śródmiejską, na północy (Północ I, Północ II, Konieczki) i na południu (Kochanowskiego, Bogdanowicza, Jeziorna), w niedalekim sąsiedztwie Jeziora Ełckiego. Zespoły zabudowy jednorodzinnej zlokalizowane są na styku z osiedlami wielorodzinnymi, na obrzeżach miasta (Szyba, Baranki, Pod Lasem, Grunwaldzkie). Usługi zlokalizowane są głównie na terenie śródmieścia oraz przy obwodnicy miejskiej. W Ełku handel wielkopowierzchniowy nie jest rozwinięty.

Tereny produkcyjne, magazynowe i składowe koncentrują się we wschodniej części miasta, po obu stronach obwodnicy w ciągu dróg krajowych nr 16 i 65.

Tereny zieleni i rekreacji położone są głównie nad Jeziorem Ełckim. Wzdłuż jego brzegów wytyczono promenadę uzupełnioną usługami. Przewiduje się kompleksowe urządzenie plaży miejskiej. W tym rejonie zlokalizowane są ruiny zamku krzyżackiego, które stanowią atrakcyjną lokalizację pod inwestycje z zakresu hotelarstwa i gastronomii. Tereny zieleni zostały częściowo urządzone wzdłuż rzeki Ełk – na wysokości placu Św. Jana Pawła II. Obiekty i urządzenia sportowe zlokalizowano na

terenie osiedli wielorodzinnych. Funkcje rekreacyjne pełnią ogrody działkowe położone w północnej części miasta w sąsiedztwie torów kolejowych.

Od kilku lat miasto posiada obwodnicę, która odciąża śródmieście od uciążliwego ruchu tranzytowego. Jej przebieg pozwala na obsłużenie istniejących i planowanych terenów produkcyjnych bez potrzeby kierowania ruchu przez centrum miasta i tereny osiedli mieszkaniowych. Miasto w swej zasadniczej części, położonej po wschodniej stronie Jeziora Ełckiego, podzielone jest linią kolejową, co utrudnia integrację przestrzenną obu części. Ze względu na rozległość jeziora również osiedla Grunwaldzkie, Jeziorna i Szyba są odseparowane od śródmieścia. W zakresie powiązań komunikacyjnych zdecydowanie brakuje połączenia drogowego pomiędzy ul. Zamkową a drogą krajową nr 16 na wysokości jeziora Sunowo.

Ełk posiada ograniczone możliwości rozwoju przestrzennego – istniejąca zabudowa jest dość zwarta, a niezagospodarowane obszary stanowią niewielką powierzchnię miasta. Zabudowa mieszkaniowa i usługowa może się rozwijać na południu w rejonie szpitala miejskiego i osiedla Baranki, a także na północnych skrajach miasta (osiedle Konieczki). Zabudowa związana z działalnością gospodarczą dysponuje znacznymi rezerwami terenu we wschodniej części miasta. Generalnie bardzo dużym zasobem są tereny zdegradowane – powojenne i poprzemysłowe, których położenie i istniejące uzbrojenie stanowi znaczny atut.

Stan techniczny zabudowy w mieście jest bardzo różnorodny. Dość liczne w Ełku obiekty zabytkowe są sukcesywnie remontowane i odnawiane, zabudowa z okresu PRL-u przechodzi stopniowo termomodernizację, choć odnawiane przy okazji elewacje nie zawsze tworzą ład przestrzenny. Obiekty powstałe w ciągu ostatniego ćwierćwiecza z reguły pozostają w dobrym stanie technicznym. Nowe inwestycje na terenach powojennych i w obrębie ruin zamku powinny podnieść atrakcyjność lokalnej przestrzeni.

Na terenie miasta pozytywnie należy ocenić stan ładu przestrzennego w zakresie zieleni przyulicznej i terenów zieleni urządzonej wraz z urządzeniami małej architektury (m.in. Park Solidarności, ul. Wojska Polskiego). **Uzupełnień wymagają bulwary nad Jeziorem Ełckim i dalszy bieg rzeki Ełk w celu wytworzenia powiązania os. Zatorze z Placem Jana Pawła II i dalej z plażą miejską.** W północnych osiedlach mieszkaniowych również zauważalny jest deficyt terenów zieleni urządzonej. Częściowo może być to spowodowane brakiem możliwości terenowych dla urządzenia nowych terenów rekreacji, wówczas należałoby zapewnić dogodne powiązania z innymi terenami zieleni urządzonej na obszarze miasta.

Jednym z najcenniejszych elementów ełckiego krajobrazu jest panorama od strony jeziora. Sylweta miasta widziana z ulicy Zamkowej czy z zachodniego brzegu akwenu nie zmieniała się znacznie od lat – ze zwartej i dość niskiej zabudowy śródmiejskiej uzupełnionej zielenią wyłaniają się dwie dominanty – wieża kościoła pw. Najświętszego Serca Jezusowego i Wieża Ciśnień, zdecydowanie niższa niż obiekt sakralny. W sylwecie nieznacznie wybija się kilka modernistycznych punktowców, degradując historyczną fizjonomię. Uporządkowania wymagają zaplecza budynków zlokalizowanych przy ul. Wojska Polskiego, które widoczne są w panoramie miasta od strony jeziora. Panorama miasta podlegać powinna ochronie.³

Uwarunkowania przestrzenne rozwoju gminy Ełk

³Zródło: Koncepcja zagospodarowania przestrzennego dla Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego

Gmina wiejska Ełk otacza miasto pierścieniem o szerokości 10-15 km. Jej powierzchnia to niemal 380 km². Takie położenie warunkuje promienisty układ komunikacyjny, którego środek wyznaczony przez drogi krajowe 16 i 65 oraz drogi wojewódzkie nr 665 i 667 zlokalizowany jest na terenie miasta. Powiązania komunikacyjne pomiędzy głównymi szlakami uzupełniają drogi lokalne. Przez wschodnią część gminy przebiega szlak Ełckiej Kolei Wąskotorowej, biegnący z Ełku do Turowa, położonego w gminie Kalinowo.

Strukturę przestrzenną gminy tworzą rozległe tereny rolne (ponad połowa obszaru), zwarte kompleksy leśne (ok. 25% powierzchni gminy), a także 40 jezior, z czego największe to Selmęt Wielki, Druglin, Lipińskie, Sunowo, Woszczelskie, Przytułskie, Szarek. Tereny gminy położone są ponadto nad linią brzegową jezior zlokalizowanych w innych gminach: Łasmiady, Ełckie, Sawinda Wielka, Krzywe.

Na sieć osadniczą gminy składa się 56 sołectw. W gminie nie wykształciło się wyraźne centrum, funkcje administracyjne zlokalizowane są na terenie miasta. W strukturze osadniczej **największymi miejscowościami są Straduny i Nowa Wieś Ełcka,** położone na trasie drogi krajowej nr 65. Straduny to osada mająca swe początki w XV w., położona nad rzeką Ełk i nad Jeziorem Straduńskim. Zlokalizowany jest tu zabytkowy kościół Matki Bożej Królowej Polski z XVIII w. oraz stary młyn wodny nad spiętrzeniem ulokowanym nad rzeką Ełk. Nowa Wieś Ełcka położona jest po przeciwnej stronie miasta, na skrzyżowaniu dróg nr 65 i 667. Jest to osada dużo młodsza, choć sporo większa, również położona nad rzeką Ełk. Obu miejscowościom brakuje jasno określonej i dobrze urządzonej przestrzeni centralnej.

Pozostałe większe miejscowości to osady zlokalizowane w zachodniej części gminy: Bajtkowo (położone przy drodze wojewódzkiej nr 667), Rożyńsk (zlokalizowany przy linii kolejowej do Orzysza) i Woszczele (przy drodze wojewódzkiej nr 656). **Pozostałe miejscowości to regularnie rozłożone niewielkie osady wiejskie, do części z nich dojazd jest utrudniony ze względu na wąskie drogi.**⁴

Powyższy opis sytuacji przestrzenno-funkcjonalnej układu MOF Ełk wskazuje na wyraźne policentryczny układ, z centralnie położonym miastem Ełk i otaczającymi je miejscowościami, zlokalizowanymi na terenie gminy Ełk, z których tylko dwie są większymi miejscowościami. Ełk wyraźnie koncentruje potencjał usług w stosunku do otaczającej je gminy wiejskiej.

Atutem ww. układu przestrzennego jest czytelna i dobrze ukształtowana struktura przestrzenna miasta Ełk, z wyraźnym centrum, które poddawane jest procesom rewitalizacji. Miasto jest bardzo zwarte (bardzo wysoka gęstość zaludnienia w tej kategorii miast) i jednocześnie **silnie odczuwa brak terenów pod budownictwo mieszkaniowe i inwestycje w swoich granicach.** Jakość przestrzeni miejskiej, jej estetyka i czystość, jest na bardzo wysokim poziomie, co potwierdzają oceny mieszkańców w badaniach jakości życia w Ełku.

Z analizy zapotrzebowania na nową zabudowę wynika, że nie jest konieczna realizacja nowych terenów zabudowy. Analiza wykazała natomiast **potrzebę wyznaczenia nowych obszarów usług turystyki, co wynika przede wszystkim z pełnionej przez miasto funkcji ośrodka regionalnego, a także walorów przyrodniczych, krajobrazowych i rekreacyjnych Ełku.**

⁴Zródło: Koncepcja zagospodarowania przestrzennego dla Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego

Z analizy zapotrzebowania na nową zabudowę wynika, że nie jest konieczna realizacja nowych terenów zabudowy poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach miasta. Analiza wykazała natomiast **potrzebę wyznaczenia nowych obszarów usług turystyki, co wynika przede wszystkim z pełnionej przez miasto funkcji ośrodka regionalnego, a także walorów przyrodniczych, krajobrazowych i rekreacyjnych Ełku** .

W sferze przestrzennej Ełku istotne miejsce zajmują zabytki. Strefa ochrony konserwatorskiej obejmuje śródmiejski zespół urbanistyczny. W Ełku przeważają zabytki budownictwa murowanego, mieszkalnego. Na historyczną zabudowę Ełku składają się kamienice murowane powstałe w końcu XIX w. i na początku XX w. Są to kamienice kilkukondygnacyjne, o znacznej kubaturze.

Miasto od wielu lat prowadzi proces rewitalizacji, który od 2016 r. skoncentrowany jest na śródmieściu Ełku (8,17% powierzchni, 28,2% liczby ludności). Miasto posiada Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023, który został opracowany z aktywnym udziałem społeczności lokalnej m.in. w ramach konkursu „Modelowa rewitalizacja miast”.

Miasto Ełk ma dobrze rozbudowany wewnętrzny układ drogowy, umożliwiający realizację potrzeb transportowych przez mieszkańców z wykorzystaniem samochodu osobowego.

Gmina Ełk charakteryzuje się dużym rozproszeniem struktury osadniczej, a co za tym idzie bardzo dużym rozproszeniem zjawisk problemowych. Zasadniczo wg delimitacji sporządzonej na potrzeby Programu Rewitalizacji Gminy Ełk, zjawiska problemowe wykazują się większą koncentracją w południowo-wschodniej części gminy.

Na obszarze gminy Ełk do obszarów wymagających przekształceń i rewitalizacji należy zaliczyć miejscowości, w których zlokalizowane były PGR-y. Obecnie tylko nieliczne gospodarstwa prowadzą działalność rolniczą. Niektóre zespoły zabudowy wielorodzinnej zostały poddane termomodernizacji, budynki zostały wyremontowane i ich efekt estetyczny uległ znacznej poprawie. **Nie wiąże się to jednak z poprawą sytuacji społecznej i materialnej mieszkańców.** Obszary popegeerowskie wymagają kompleksowych działań, których zasadniczym elementem musi być aktywizacja społeczno – zawodowa mieszkańców.

W funkcjonowaniu przestrzeni miejskiej Ełku uwidacznia się ciągle zbyt niska atrakcyjność komunikacji publicznej w układzie miejskim i w szczególności podmiejskim. Ukształtowanie sieci miejskiej komunikacji autobusowej w oparciu o przewozy dowozowo-odwozowe do strefy przemysłowej oraz do miejscowości w Gminie Ełk i Stare Juchy dość mocno odbiło się na ofercie przewozowej bezpośrednio dla mieszkańców Ełku, którzy, szczególnie w dojazdach do i z pracy, z autobusów korzystają stosunkowo rzadko. Niewielkie zainteresowanie miejską komunikacją autobusową może wynikać z niskiej częstotliwości kursowania, która jest akceptowalna na terenie gminy wiejskiej, natomiast w gęsto zaludnionym mieście o niewielkiej powierzchni sprawia, że atrakcyjniejsza od autobusu jest nawet podróż piesza.

Deficyty w zakresie funkcjonowania komunikacji publicznej skutkują problemami komunikacyjnymi w centralnej części miasta. Widoczny jest m. in. deficyt miejsc parkingowych. Wyniki zajętości miejsc postojowych w Ełku wskazują, że pomimo dość niewielkiej ilości zarejestrowanych pojazdów w

przeliczeniu na 1000 mieszkańców w powiecie ełckim (w porównaniu do innych miast o podobnej wielkości), występują trudności z parkowaniem. Problem ten dotyczy zarówno obszaru centralnego miasta, jak i osiedli. Obecny poziom motoryzacji uniemożliwia swobodne korzystanie z intensywnie zabudowanego, centralnego obszaru miasta, gdzie występuje wielość źródeł i celów podróży. Zmniejszenie problemów komunikacyjnych nie będzie możliwe bez zmiany zachowań komunikacyjnych mieszkańców i zwiększenia udziału podróży rowerem czy miejską komunikacją autobusową.

Na terenie MOF Ełk niespójny i mało efektywny jest system dróg rowerowych, choć widoczne są zmiany, w szczególności w przestrzeni miejskiej Ełku. Układ ścieżek rowerowych na terenie miasta nie jest jeszcze spójny, wynikający często z przebudowy układu drogowego, rzadziej jako samodzielny element infrastruktury transportowej (za wyjątkiem ciągów o dominującym charakterze turystycznym). Sieć dróg rowerowych w Ełku nie łączy wszystkich osiedli. Szczególnie brakuje połączeń przecinających tory kolejowe i rozwiązań na skrzyżowaniach w centrum miasta. Główna trasa rowerowa (promenada) biegnie wzdłuż brzegu Jeziora Ełckiego oraz rzeki Ełk i stanowi raczej atrakcję turystyczną, niż korytarz codziennych podróży mieszkańców miasta.

Atutem MOF Ełk są uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe, w tym potencjał przestrzenny gminy Ełk dla rozwoju usług, turystyki i rolnictwa.

Przebieg miasta i gminy Ełk to obszar atrakcyjny pod względem przyrodniczo-krajobrazowym. Cechą charakterystyczną MOF Ełku są dość liczne jeziora, wchodzące w skład Pojezierza Ełckiego. Sieć hydrologiczną uzupełniają liczne kanały i rzeki, wśród których największe znaczenie odgrywa rzeka Ełk. Większość zbiorników wodnych, w zależności od położenia, szczególnie na obszarach leśnych lub w pobliżu domostw i wsi, tworzy miejsca o dużej atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej, które są cechą charakterystyczną okolic Ełku.

Formy ochrony przyrody stanowią dużą część ogólnej powierzchni gminy Ełk (ok. 74%). Do kluczowych elementów systemu przyrodniczego, które powinien podlegać ochronie należy zaliczyć:

- W Ełku – zagospodarowanie terenów z uwzględnieniem funkcjonowania układu terenów zieleni przecinającej miasta, wokół jeziora Ełckiego oraz wzdłuż rzeki Ełk,
- W gminie Ełk – utrzymanie strefy ekologicznej po wschodniej stronie miasta (zwarłe obszary leśne) oraz zachodniej części obszaru MOF, stanowiących bardzo ważne elementy sieci korytarzy ekologicznych.

Uwarunkowania środowiskowe oraz wieloletnie, konsekwentne działania samorządu powodują, że mieszkańcy MOF Ełk oddychają czystym powietrzem. Jakość powietrza w Ełku jest bardzo dobra. Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłów utrzymuje się na terenie miasta na stałym poziomie i wykazuje tendencję spadkową poza sezonem grzewczym. Występują lokalne przekroczenia poziomu zanieczyszczeń, związane przede wszystkim ze spalaniem paliw wysokoemisyjnych w kotłowniach lokalnych (zabudowa jednorodzinna).

Uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe predysponują MOF Ełk do rozwoju funkcji turystycznej. Może ona być szczególnym impulsem dla kształtowania funkcji mieszkaniowej, a

także rozwoju gospodarczego, w tym gminy Ełk. Rozwój funkcji turystycznej wymaga jednak inwestycji w zakresie infrastruktury turystycznej MOF Ełk. Prowadzone przez miasto Ełk działania w tym zakresie skoncentrowane były na kreowaniu nowoczesnej infrastruktury i oferty sportowo-rekreacyjnej oraz kulturalno-rozrywkowej, **opartej głównie o walory Jeziora Ełckiego i częściowo rzeki Ełk.** Proces ten nie został ukończony, przez co potencjał tych terenów nie może być w pełni uwolniony i wykorzystany. Od wielu lat podejmowane są starania, aby w oparciu o ełcką promenadę utworzyć wokół Jeziora Ełckiego pętlę rowerową. W przeważającej części ta infrastruktura jest już zrealizowana dzięki projektom inwestycyjnym na działkach Miasta Ełk, Lasów Państwowych i Powiatu Ełckiego. Brakujący fragment zlokalizowany jest na terenie Gminy Ełk. Potrzebna jest również mniejsza pętla rowerowa, tylko w granicach miasta (z kładką przez jezioro), która połączyłaby najbardziej atrakcyjne tereny turystyczne w Ełku. Niewystarczająca jest oferta w zakresie uprawiania sportów i rekreacji wodnej. W Ełku działa jedna kompleksowa wypożyczalnia sprzętu wodnego (w Międzyszkolnym Ośrodku Sportowym) oraz kilka mniejszych. Nieliczne przystanie należą głównie do prywatnych właścicieli, co utrudnia korzystanie z Jeziora Ełckiego. Wolne tereny w północnej części Jeziora Ełckiego, które w planach miejscowych przeznaczone są pod funkcje hotelowe, nie cieszą się zainteresowaniem mieszkańców, turystów i inwestorów z powodu braku zagospodarowania turystycznego.

Potencjał turystyczny gminy Ełk to przede wszystkim jeziora, lasy i atrakcyjnie ukształtowany krajobraz. Gmina inwestuje w rozwój małej infrastruktury, m. in. plaż. W gminie zlokalizowane są gospodarstwa agroturystyczne.

Na terenie MOF Ełk brakuje hoteli o wysokim standardzie – tylko jeden hotel ma kategorię 3 gwiazdkową. Deficytem jest także brak lokalnej organizacji turystycznej (LOT) - jej funkcje realizują częściowo jednostki miejskie: Centrum Edukacji Ekologicznej i Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji (przy którym działa Centrum Informacji Turystyczno-Kulturalnej).

Mając na względzie sukces, jaki przyniosło zwrócenie się miasta w kierunku jeziora, samorząd miasta stara się powtórzyć ten proces w odniesieniu do rzeki Ełk. 7,5 km odcinek rzeki w granicach miasta zagospodarowany jest jedynie przy ujściu do Jeziora Ełckiego (ok. 1,3 km), pomimo że rzeka Ełk posiada dobre warunki naturalne do rekreacji.

Rzeka Ełk jest w większości nieużytkowana lub punktowo wykorzystywana nieformalnie przez mieszkańców i do turystyki kajakowej. Pomimo wysokiej wartości przyrodniczej rzeki Ełk, jej potencjał nie jest wykorzystywany co wynika z niskiej dostępności i słabej infrastruktury do rekreacji wodnej. Rzeką Ełk przebiega szlak kajakowy „Łaźną Strugą”, jednak niedostosowanie brzegów rzeki i w części jeziora do postoju kajaków powoduje, że przez Ełk odbywa się przede wszystkim „tranzyt” w kierunku Biebrzy. Brakuje stanic, plaż, slipów, miejsc wypoczynku/biwakowania oraz ścieżek pieszych i rowerowych, które byłyby zintegrowane z promenadą i nowopowstałymi ścieżkami rowerowymi przy ujściu rzeki Ełk do jeziora, tworząc spójną ofertę turystyczną (rzeka+jezioro).

Zły stan wód powierzchniowych i występujące zagrożenia dla tego stanu, związane z nieuregulowaną gospodarką wodno-ściekową to istotna bariera także dla rozwoju gospodarczego.

Przemysłowe wykorzystanie jeziora Ełckiego w przeszłości oraz doptywy zanieczyszczeń ze zlewni negatywnie wpłynęły na stan wód. W 1998 r. rozpoczęto działania rekultywacyjne zbiornika, jednakże proces ten nie został ukończony. Pomimo zastosowania różnorodnych metod rekultywacji w misie

jeziorowej północnej części jeziora, nie ograniczono produktywności wód. W 2017 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie dokonał oceny stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód Jeziora Ełckiego, która wskazuje na:

- stan/ potencjał ekologiczny – umiarkowany;
- stan chemiczny – poniżej dobrego;
- stan wód – zły⁵.

Wg wyników badań wody i osadów dennych, obecnie obserwuje się intensyfikację procesu eutrofizacji w całym zbiorniku. Badania wykonane przez ekspertów z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie), Uniwersytetu w Białymstoku oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska wykazały, że największym zagrożeniem dla jakości wód jeziora są:

- rzeka Ełk, która wnosi do zbiornika największą ilość całkowitego ładunku substancji biogennych (głównie azotu i fosforu);
- dopływ wód z azotem i fosforem z jeziora Sunowo poprzez Gospodarstwo Rybackie przy ul. 11 Listopada w Ełku, co prowadzi do przyspieszenia procesu eutrofizacji;
- dopływ zanieczyszczeń (w tym zanieczyszczeń pochodzenia kałowego) poprzez kanalizację deszczową;
- duży udział gruntów ornych oraz luźnej zabudowy, sąsiadujących bezpośrednio ze strefą brzegową;
- uruchomienie procesu „zasilania wewnętrznego” we wszystkich częściach jeziora, co sprawia, że osady denne stają się dodatkowym źródłem fosforu.

Gospodarowanie wodami powierzchniowymi to istotne wyzwanie dla rozwoju lokalnego gminy Ełk. Udział wód powierzchniowych w gminie wynosi około 10%. Łączna długość linii brzegowych jezior wynosi 163,53 km. Sieć hydrologiczną uzupełniają liczne rzeki i kanały, w tym rzeka Ełk, będąca prawobrzeżnym dopływem Biebrzy. Dużym obciążeniem dla środowiska wodnego, a w szczególności rzeki Ełk jest zrzut ścieków z oczyszczalni ścieków w Nowej Wsi Ełckiej, natomiast dla rzeki Legi – ścieki z gminnych oczyszczalni ścieków w Ledze i Chełchach. Poważne zagrożenie dla wód powierzchniowych stanowi intensywny rozwój rolnictwa (spływy powierzchniowe z terenów rolnych poddanych chemizacji i nawożeniu), a także ścieki socjalno-bytowe pochodzące z gospodarstw domowych (nieszczelne szamba).

Długość sieci kanalizacyjnej gminy Ełk w 2018 roku wynosiła 89,8 km, w 2019 roku 95,6 km, co oznacza, że sieć kanalizacyjna systematycznie się rozbudowuje. Ścieki z części terenu gminy Ełk oraz miasta Ełk są odprowadzone do zbiorczej oczyszczalni ścieków w Nowej Wsi Ełckiej. Gmina podejmuje szereg działań zmierzających do ochrony wód i zachowanie ich w dobrym stanie, m. in. zabezpieczania przez niepożądanymi spływami wód powierzchniowych i opadowych, rozwój systemu odprowadzenia i oczyszczania ścieków na terenach nieskanalizowanych. Z uwagi na rozproszoną zabudowę mieszkaniową gminy Ełk podłączenie wszystkich gospodarstw do sieci kanalizacyjnej jest trudne ze względu na duże koszty i możliwości techniczne.

Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej jest priorytetem dla gminy Ełk. Obecnie najpowszechniejszym sposobem magazynowania ścieków w gospodarstwach domowych są w

⁵ Ocena jakości wód jezior badanych w 2017 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie.

dalszym ciągu zbiorniki bezodpływowe (tzw. szamba), które niejednokrotnie są nieszczelne. Znaczna część gospodarstw domowych powinna być wyposażona w przydomowe oczyszczalnie ścieków.

W przestrzeni MOF Ełk występuje deficyt terenów zielonych oraz rozwiązań z zakresu niebiesko-błękitnej infrastruktury, w szczególności w przestrzeni miejskiej Ełku – co związane jest m. in. ze zwartą strukturą przestrzenną miasta.

Zjawisko powodzi miejskich jest potęgowane przez proces urbanizacji i małą powierzchnię terenów biologicznie czynnych, gdzie woda mogłaby swobodnie wsiąkać w glebę zamiast spływać ulicami lub kanalizacją deszczową. Powierzchnia terenów zielonych zajmuje 4,5% powierzchni Ełku i systematycznie rośnie, co na tle innych miast wydaje się bardzo dobrym wynikiem. Ze względu na relatywnie niewielką powierzchnię Ełku i zwarta zabudowę, w mieście brakuje terenów zieleni o dużej powierzchni (2 istniejące parki mają łączną powierzchnię ok. 12,91 ha).

Brak pełnej inwentaryzacji przyrodniczej na obszarze MOF Ełk utrudnia zaplanowanie działań zarówno z zakresu rozwoju infrastruktury turystycznej, jak też ochrony przyrody. Dolina rzeki Ełk stanowi najważniejszy teren pod względem przyrodniczym w mieście i gminie. Obok zwartych obszarów leśnych jest to najcenniejszy pod względem bogactwa i zróżnicowania pokrywy roślinnej obszar, który powinien tworzyć główny zasób terenów zieleni w mieście. **Te niezwykle cenne tereny wymagają przeprowadzenia inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej w zakresie środowiska nieożywionego, siedlisk, flory i fauny.** Pozwoli to dokładnie wyznaczyć obszary zasługujące na ochronę (tworzenie stref ochrony, zwiększenia różnorodności biologicznej, odtwarzania siedlisk i kształtowania warunków do ich trwałego zachowania), a także określić potencjał turystyczny w celu prawidłowego przygotowania koncepcji zagospodarowania doliny rzeki Ełk do celów ekoturystyki.

Bariery rozwoju przestrzennego i funkcjonalnego MOF Ełk to również deficyt wolnych terenów inwestycyjnych w granicach administracyjnych miasta. Posiadane przez miasto istniejące rezerwy wymagają uporządkowania i zagospodarowania. W gminie Ełk wyzwaniem jest ochrona zasobów krajobrazu, m. in. poddanego presji urbanizacyjnej oraz związanej z wydobywaniem złóż mineralnych. Struktura osadnicza miasta jest zróżnicowana, istnieje niewiele obszarów niezagospodarowanych. Jeden z dotychczas niezagospodarowanych terenów znajduje się przy ul. Kolonia. Jego granice wyznaczają bariery naturalne – rzeka Ełk, administracyjne – Gmina Ełk i komunikacyjne – droga krajowa nr 16 obwodnica miasta. Tereny te są najbardziej wysuniętymi w kierunku północnym gruntami w mieście. Ich dotychczasowy brak uporządkowania wynika przede wszystkim z planów i projektów realizacji obwodnicy, a także z sukcesywnego zagospodarowania innych, bardziej zurbanizowanych obszarów.

Wolne tereny miasta nad Jeziorem Ełckim mają łączną powierzchnię zaledwie ok. 2 ha. Miasto jest właścicielem niemal całości terenów wzdłuż rzeki Ełk, natomiast są one w większości nieurządzone i nie posiadają przygotowanych planów/koncepcji zagospodarowania.

Poza warunkami naturalnymi, układ funkcjonalno – przestrzenny Ełku został ukształtowany również systemem dróg kołowych i kolejowych. Miasto jest podzielone barierami torów kolejowych, jeziora Ełckiego i rzeki Ełk na wyraźne części. Między nimi prowadzą jedynie pojedyncze połączenia drogowe o ograniczonej przepustowości. Zapewnienie optymalnych połączeń pomiędzy osiedlami są najbardziej widocznym wyzwaniem dla układu drogowego miasta.

Gmina Ełk charakteryzuje się dużą presją urbanizacyjną. Największy ruch inwestycyjny w zakresie budownictwa mieszkaniowego widoczny jest w najbliższych lokalizacjach miasta – w miejscowościach Barany, Ełk Osada, Chruściele, Maleczewo, Nowa Wieś Ełcka, Mrozy Wielkie, Szeligi-Buczki, Siedliska, Konieczki, Chrzanowo i Bartosze. **Na terenie gminy Ełk dawniej funkcjonowało wiele PGR-ów.** Pozostałością po nich są zespoły zabudowy wielorodzinnej, często substandardowej, wymagającej pilnej renowacji i rewitalizacji społecznej. Zabudowa letniskowa i rekreacyjna koncentruje się nad jeziorami, przede wszystkim w Szeligach, Buczkach, Sordachach, Sajzach, Suczkach, Lepakach i Malinówce. **Gmina urządziła kilka plaż wiejskich – m.in. w Szeligach-Buczkach i Lepakach, choć zapotrzebowanie wydaje się dużo większe.** We wsiach, poza plażami, brakuje terenów zieleni urządzonej. Na terenie gminy Ełk nie funkcjonuje żaden większy teren usługowy lub przemysłowo-składowy.⁶

Gmina Ełk posiada bogate złoża surowców mineralnych. Eksploatacja surowców mineralnych związana jest z negatywnymi zmianami w środowisku naturalnym, szczególnie związanymi z przekształceniami rzeźby terenu oraz dewastacją gleb.

Zagrożenia dla polityki przestrzennej MOF Ełk wynikają ze zmian klimatu, których skutkami są m. in. susze oraz nawalne deszcze. Miasto i gmina Ełk zlokalizowane jest w strefie klimatycznej odznaczającej się zmiennością i różnorodnością pogody. Z uwagi na zwiększoną w stosunku do innych regionów Polski wilgotność powietrza, występują tu silne i częste wiatry. Zmiany pogody w Ełku następują szybko i dotyczą zarówno opadów, jak i wahań temperatury powietrza. Brak jest przygotowanego planu wskazującego procesy adaptacji miasta i gminy do obecnych lub oczekiwanych warunków klimatycznych i ich skutków.

Podsumowaniem sytuacji strategicznej MOF Ełk jest analiza SWOT.

Syntezę ustaleń diagnostycznych przedstawiono przy pomocy narzędzia analizy SWOT. Polega ona na określeniu mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń mogących wpłynąć na rozwój MOF Ełk

Analiza SWOT obejmuje identyfikację i ocenę:

- Mocnych stron, tj. uwarunkowań wewnętrznych (endogenicznych), czyli elementów rzeczywistości mających pozytywny charakter z punktu widzenia przyszłego rozwoju (wszystko to, co stanowi potencjał MOF Ełk);
- Słabych stron, tj. uwarunkowań wewnętrznych o negatywnym charakterze (wszystko to, co stanowi barierę rozwoju MOF Ełk);
- Szans, tj. uwarunkowań zewnętrznych (egzogenicznych) o charakterze pozytywnym. Jako szanse uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza MOF Ełk lub poza zakresem kompetencji władz publicznych i interesariuszy działających na obszarze MOF Ełk;
- Zagrożeń, tj. uwarunkowań zewnętrznych mających negatywny wpływ na dalszy rozwój MOF Ełk.

Poszczególne czynniki rozwoju ujęte w analizie SWOT poddano rangowaniu pod kątem oceny potencjału danego czynnika i jednocześnie znaczenia dla kreowania rozwoju MOF Ełk. W analizie

⁶Źródło: Koncepcja zagospodarowania przestrzennego dla Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego

SWOT ujęte tylko te czynniki, które mają co najmniej duże znaczenie dla przyszłego rozwoju MOF Ełk.

- Ranga 1 – duże znaczenie
- Ranga 2 – bardzo duże znaczenie,
- Ranga 3 – największe znaczenie.

Oceny potencjału i znaczenia danego czynnika rozwojowego dokonano w trakcie spotkania warsztatowego z udziałem przedstawicieli instytucji publicznych i liderów lokalnych. Spotkanie odbyło się w listopadzie 2020 r. w formie on-line.

Mocne strony

Do mocnych stron, które mają największy potencjał dla kreowania rozwoju MOF Ełk zaliczono stabilną sytuację demograficzną, korzystne zmiany zachodzące w aktywności gospodarczej na terenie MOF Ełk, jak również atrakcyjne uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe. Zasadniczo te elementy w dużym stopniu są ze sobą powiązane i ich skutkiem jest właśnie korzystna sytuacja demograficzna. MOF Ełk ma zdolność przyciągania nowych mieszkańców. Korzystna sytuacja w sferze gospodarczej wspiera decyzje migracyjne, zarówno do przestrzeni miasta (migrują młodzi z otoczenia Ełku), jak też do przestrzeni gminy Ełk (migrują osoby, które stać na przeprowadzkę na wieś, w tym migrują osoby prowadzące działalność). Uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe to w opinii mieszkańców największy potencjał MOF Ełk.

Do czynników mających bardzo duże znaczenie dla rozwoju MOF Ełk zaliczono przede wszystkim szereg aspektów związanych z usługami publicznymi. Zaliczyć do nich można potencjał edukacyjny, choć mający swoje ograniczenia, związane ze szkolnictwem wyższym. Zaliczyć można sferę kultury, sportu i rekreacji. Ważnym czynnikiem kształtującym jakość życia jest struktura przestrzenna i zmiany zachodzące w estetyce przestrzeni, widoczne przede wszystkim w Ełku.

Mniejsza ocena znaczenia istniejącego potencjału MOF Ełk do wzmacniania konkurencyjności gospodarki i rozwoju innowacji związana jest z barierami takimi jak deficyt terenów inwestycyjnych w przestrzeni miasta oraz niższa ocena poziomu innowacyjności MOF Ełk na tle regionu.

Na potencjały MOF Ełk warto spojrzeć jeszcze przez pryzmat oddziaływania na procesy rozwojowe zachodzące na tym obszarze.

Na potencjał przyciągania nowych mieszkańców składają się następujące czynniki rozwoju:

- Dynamiczny rozwój zasobów mieszkaniowych MOF Ełk.
- Czytelnie i dobrze ukształtowana struktura przestrzenna miasta Ełk, z wyraźnym centrum, które poddawane jest procesom rewitalizacji.
- Atrakcyjne uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe MOF Ełk, w tym potencjał przestrzenny gminy Ełk dla rozwoju usług, turystyki i rolnictwa.
- Dobra jakość powietrza w przestrzeni MOF Ełk.

Na potencjał usług publicznych, kształtujący jakość życia w MOF Ełk, składają się następujące czynniki:

- Bardzo wysoki potencjał oferty i instytucji kultury MOF Ełk.
- Dobra dostępność do oferty sportu i rekreacji oraz dobra jakość usług świadczonych przez instytucje publiczne i kluby sportowe na obszarze MOF Ełk.
- Istniejące w MOF rozwiązania wspierające skuteczność prowadzonej polityki senioralnej, rodzinnej i aktywności społecznej.
- Potencjał edukacyjny miasta Ełk.

Na potencjał do rozwoju aktywności gospodarczej składają się następujące czynniki:

- Stabilna sytuacja demograficzna MOF Ełk.
- Potencjał edukacyjny miasta Ełk.
- Istniejący w przestrzeni MOF Ełk potencjał do wzmacniania potencjału konkurencyjności gospodarki i rozwoju innowacji.
- Korzystne zmiany w aktywności gospodarczej MOF Ełk i silna pozycja Ełku na mapie gospodarczej regionu – jednak wymagające dalszego pobudzenia.

Tabela 1. Mocne strony MOF Ełk

Czynniki rozwojowe	Ranga
Mocne strony	
1. Stabilna sytuacja demograficzna MOF Ełk.	3
2. Korzystne zmiany w aktywności gospodarczej MOF Ełk i silna pozycja Ełku na mapie gospodarczej regionu – jednak wymagające dalszego pobudzenia.	3
3. Atrakcyjne uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe MOF Ełk, w tym potencjał przestrzenny gminy Ełk dla rozwoju usług, turystyki i rolnictwa.	3
4. Potencjał edukacyjny miasta Ełk.	2
5. Bardzo wysoki potencjał oferty i instytucji kultury MOF Ełk.	2
6. Dobra dostępność do oferty sportu i rekreacji oraz dobra jakość usług świadczonych przy instytucje publiczne i kluby sportowe na obszarze MOF Ełk.	2
7. Istniejące w MOF rozwiązania wspierające skuteczność prowadzonej polityki senioralnej, rodzinnej i aktywności społecznej.	2
8. Dynamiczny rozwój zasobów mieszkaniowych MOF Ełk.	2
9. Czytelnie i dobrze ukształtowana struktura przestrzenna miasta Ełk, z wyraźnym centrum, które poddawane jest procesom rewitalizacji.	2
10. Istniejący w przestrzeni MOF Ełk potencjał do wzmacniania potencjału konkurencyjności gospodarki i rozwoju innowacji.	1
11. Dobra jakość powietrza w przestrzeni MOF Ełk.	1

Źródło: opracowanie własne

Słabe strony

Do grup czynników, które uznano za największe bariery rozwoju MOF Ełk zaliczono te związane z aktywnością gospodarczą i ekonomiczną mieszkańców, jak też barierami przestrzennymi i problemami środowiskowymi. MOF Ełk charakteryzuje się niskimi wskaźnikami przedsiębiorczości. Przedsiębiorcy z MOF Ełk podkreślają również, że system wsparcia rozwoju przedsiębiorczości nie jest dostosowany do potrzeb przedsiębiorców. Pomimo wskazanego po stronie mocnych stron wzrostu aktywności gospodarczej, w przestrzeni MOF występują istotne bariery utrudniające jego dalszy wzrost. Są nimi przede wszystkim deficyty terenów inwestycyjnych. MOF Ełk nie posiada spójnej i zintegrowanej oferty inwestycyjnej. Tereny inwestycyjne w Ełku wyczerpują się, do tej pory nie udało się znaleźć rozwiązania tego problemu, np. wytyczyć tereny inwestycyjne w przestrzeni gminy Ełk.

Barierami rozwoju przestrzennego dotyczą również gminy wiejskiej Ełk. Jest to duża i rozproszona pod względem osadniczym gmina. W wielu miejscowościach istniały w przeszłości PGR-y. Te miejscowości wymagają kontynuowania kompleksowej rewitalizacji, zarówno społecznej, jak też w innych wymiarach, m. in. przestrzenno-funkcjonalnej. Atuty krajobrazowe gminy Ełk wymagają ochrony, w tym m. in. przed niekontrolowaną urbanizacją czy też niewłaściwym gospodarowaniem, np. związanym z wydobyciem złóż mineralnych.

Ochrony i poprawy wymagają zasoby wód powierzchniowych. Obszar MOF to przestrzeń, w którym zlokalizowana jest bardzo duża liczba jezior. Zarówno jeziora jak też wody płynące charakteryzują się złym stanem. Uniemożliwia to wykorzystanie turystyczne. Głównym problemem jest brak uregulowanej gospodarki ściekowej, głównie na terenie gminy Ełk. Na terenie miasta występują deficyty rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury. Brak jest pełnej inwentaryzacji przyrodniczej przestrzeni MOF Ełk.

Do pozostałych, ważnych z punktu widzenia przyszłego rozwoju MOF Ełk problemów, należy zaliczyć deficyty w zakresie wybranych usług publicznych: w tym komunikacji, opieki żłobkowych i przedszkolnej, dekapitalizację wybranych obiektów infrastruktury społecznej, problemy związane z bezpieczeństwem publicznym. Niespójny i nie w pełni rozwinięty jest system infrastruktury turystycznej.

Pomimo poprawy sytuacji gospodarczej na terenie MOF Ełk nadal występuje zjawisko bezrobocia, szczególnie wysokie wśród mieszkańców gminy Ełk i wśród osób młodych.

Podobnie jak w przypadku mocnych stron, na słabe strony MOF Ełk warto spojrzeć jeszcze przez pryzmat oddziaływania na procesy rozwojowe zachodzące na tym obszarze.

Na bariery utrudniające rozwój aktywności gospodarczej MOF Ełk składają się następujące czynniki:

- Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców MOF Ełk oraz niedostosowane do potrzeb wzmacniania przedsiębiorczości narzędzia i wsparcie IOB.
- Zjawisko bezrobocia w przestrzeni MOF Ełk, pomimo ogólnie korzystnej sytuacji gospodarczej. Problem w szczególności dotyczy gminy Ełk oraz wybranych grup wiekowych.
- Występujący w przestrzeni MOF Ełk deficyt kadr na rynku pracy.

- Słaby wizerunek systemu kształcenia zawodowego w opinii młodych osób i ich rodziców, którego skutkiem jest umiarkowane lub niski poziom wyboru ścieżki kształcenia zawodowego.
- Deficyt wolnych terenów inwestycyjnych w granicach administracyjnych miasta.
- Brak spójnej i zintegrowanej oferty inwestycyjnej, a także jej promocji.

Na deficyty w zakresie rozwoju usług publicznych w przestrzeni MOF Ełk składają się następujące czynniki:

- Deficyt miejsc w przedszkolach oraz deficyt opieki żłobkowej.
- Deficyty w zakresie rozwiązań komunikacyjnych, w tym: niska atrakcyjność i konkurencyjność komunikacji publicznej w układzie miejskim i podmiejskim oraz problemy dostępności komunikacyjnej centralnej części miasta – związane z deficytem miejsc parkingowych oraz zwartą strukturą przestrzenną. Niespójny i mało efektywny system dróg rowerowych MOF Ełk.
- Dekapitalizacja kluczowych dla aktywności i rekreacji mieszkańców MOF obiektów infrastruktury społecznej.
- Deficyty w zakresie bezpieczeństwa publicznego, widoczne m. in. we wskaźnikach przestępczości przeciw mieniu oraz bezpieczeństwie komunikacyjnym.

Na bariery przestrzenno-funkcjonalne rozwoju MOF Ełk składają się następujące czynniki:

- Bariery rozwoju przestrzennego i funkcjonalnego MOF Ełk. Deficyt wolnych terenów inwestycyjnych w granicach administracyjnych miasta, a istniejące rezerwy wymagają uporządkowania i zagospodarowania. W gminie Ełk wyzwaniem jest ochrona zasobów krajobrazu, m. in. przestrzeni poddanej presji urbanizacyjnej oraz związanej z wydobyciem złóż mineralnych.
- Deficyt terenów zielonych oraz rozwiązań z zakresu niebiesko-błękitnej infrastruktury, w szczególności w przestrzeni miejskiej Ełku – co związane jest m. in. ze zwartą strukturą przestrzenną miasta oraz brak pełnej inwentaryzacji przyrodniczej na obszarze MOF Ełk.
- Zły stan wód powierzchniowych i występujące zagrożenia dla tego stanu, związane z nieuregulowaną gospodarką wodno-ściekową.
- Niespójny i nie w pełni rozwinięty system infrastruktury turystycznej MOF Ełk.

Tabela 2. Słabe strony MOF Ełk

Czynniki rozwojowe	Ranga
Słabe strony	
1. Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców MOF Ełk oraz niedostosowane do potrzeb wzmocnienia przedsiębiorczości narzędzia i wsparcie IOB.	3
2. Słaby wizerunek systemu kształcenia zawodowego w opinii młodych osób i ich rodziców, którego skutkiem jest umiarkowane lub niski poziom wyboru ścieżki kształcenia zawodowego.	3
2. Brak spójnej i zintegrowanej oferty inwestycyjnej, a także jej promocji.	3

3. Zły stan wód powierzchniowych i występujące zagrożenia dla tego stanu, związane z nieuregulowaną gospodarką wodno-ściekową.	3
4. Bariery rozwoju przestrzennego i funkcjonalnego MOF Ełk. Deficyt wolnych terenów inwestycyjnych w granicach administracyjnych miasta, a istniejące rezerwy wymagają uporządkowania i zagospodarowania. W gminie Ełk wyzwaniem jest ochrona zasobów krajobrazu, m. in. przestrzeni poddanej presji urbanizacyjnej, rewitalizacja terenów zdegradowanych po byłych PGR oraz związanych z wydobyciem złóż mineralnych.	3
5. Deficyt terenów zielonych oraz rozwiązań z zakresu niebiesko-błękitnej infrastruktury, w szczególności w przestrzeni miejskiej Ełku – co związane jest m. in. ze zwartą strukturą przestrzenną miasta oraz brak pełnej inwentaryzacji przyrodniczej na obszarze MOF Ełk.	2
6. Deficyt miejsc w przedszkolach oraz deficyt opieki żłobkowej.	1
7. Zjawisko bezrobocia w przestrzeni MOF Ełk, pomimo ogólnie korzystnej sytuacji gospodarczej. Problem w szczególności dotyczy gminy Ełk oraz wybranych grup wiekowych.	1
8. Występujący w przestrzeni MOF Ełk deficyty kadr na rynku pracy.	1
9. Deficyty w zakresie rozwiązań komunikacyjnych, w tym: niska atrakcyjność i konkurencyjność komunikacji publicznej w układzie miejskim i podmiejskim oraz problemy dostępności komunikacyjnej centralnej części miasta – związane z deficytem miejsc parkingowych oraz zwartą strukturą przestrzenną. Niespójny i mało efektywny system dróg rowerowych MOF Ełk.	1
10. Dekapitalizacja kluczowych dla aktywności i rekreacji mieszkańców MOF obiektów infrastruktury społecznej.	1
11. Niespójny i nie w pełni rozwinięty system infrastruktury turystycznej MOF Ełk.	1
12. Deficyty w zakresie bezpieczeństwa publicznego, widoczne m. in. we wskaźnikach przestępczości przeciw mieniu oraz bezpieczeństwie komunikacyjnym.	1

Źródło: opracowanie własne

Szanse

Szanse dla przyszłego rozwoju MOF Ełk w największym stopniu związane są przyszłymi zmianami, jakie zajdą w funkcjonowaniu przestrzeni północno-wschodniej Polski w wyniku inwestycji w układ komunikacyjny. Przez przestrzeń powiatu ełckiego przebiegać będzie droga „Via Baltica”, czyli część europejskiej trasy E67 łączącej Europę Środkową z Finlandią, na odcinku od Helsinek do Warszawy nazywaną właśnie „Via Baltica”. Przez powiat ełcki i olecki przebiegać będzie też projektowana linia kolejowa „RailBaltica”, będąca elementem transeuropejskiego korytarza transportowego, łącząca Warszawę, Kowno, Rygę, Tallinn i Helsinki. W tym układzie Ełk stanie się istotnym miejscem na mapie komunikacyjnej kraju, miejscem, w którym krzyżują się i zbiegają się ważne szlaki komunikacyjne północno-wschodniej Polski oraz ważne połączenia komunikacyjne w wymiarze subregionalnym. Te zmiany mogą być kluczowym impulsem rozwoju aktywności gospodarczej w wielu wymiarach w przestrzeni MOF Ełk. Rozwój powiązań funkcjonalnych w układzie subregionu EGO Kraina Bociana (powiaty ełcki, olecki, gołdapski) sprzyjać będzie wzmocnieniu usługowej roli MOF Ełk.

Rozwój gospodarczy MOF Ełk sprzyjać będzie dalszemu napływowi migrantów. Sprzyjać temu będzie dalsza poprawa sytuacji materialnej mieszkańców. Być może na teren MOF Ełk napływać będą migranci poszukujący nie tylko pracy, ale również miejsca do życia. Bogatsze społeczeństwo generować będzie popyt na usługi, w tym w sferze turystycznej.

Rosnąca aktywność społeczna to istotna szansa dla rozwiązania szeregu problemów społecznych na terenie MOF Ełk. Te problemy mają bardzo różne podłoże. W mieście widoczne są problemy będące pochodną starzejącego się społeczeństwa. W gminie Ełk wciąż bardzo niskie są wskaźniki aktywności ekonomicznej, m. in. oddziedziczone w spadku po byłych PGR-ach. Oczekuje się, że organizacje społeczne mogą wnieść swój ważny wkład w realizację polityki społecznej MOF Ełk.

Tabela 3. Szanse rozwoju MOF Ełk

Czynniki rozwojowe	Ranga
Szanse	
1. Poprawiająca się dostępność komunikacyjna MOF Ełk.	3
2. Wzmocniona rola MOF Ełku w kreowaniu procesów rozwojowych w ujęciu subregionalnym, w szczególności na obszarze OSI EGO Kraina Bociana – którą wspierać będą inwestycje w infrastrukturę komunikacyjną.	3
3. Napływ migrantów.	3
4. Poprawiająca się sytuacja materialna mieszkańców.	2
5. Rosnąca aktywność społeczna, która jest wspierana przez rozwiązania instytucjonalne, organizacyjne realizowane przez jst.	2
6. Potencjał rozwoju gospodarczego usług, związany m. in. z rosnącym znaczeniem funkcji turystycznej subregionu EGO Kraina Bociana.	2

Źródło: opracowanie własne

Zagrożenia

Do kluczowych zagrożeń rozwoju MOF Ełk należy zaliczyć te związane z demografią. MOF Ełk notował w ostatniej dekadzie korzystne saldo migracji. Dotyczyło ono zarówno miasta jak też gminy Ełk, choć struktura migracji w obu przypadkach się różniła. Jednocześnie, pomimo napływu nowych mieszkańców, z MOF Ełku wyjeżdżali głównie młodzi mieszkańcy, przede wszystkim w celach edukacyjnych. Ełk nie jest w stanie zapewnić młodym mieszkańcom odpowiednio zróżnicowanej oferty kształcenia na poziomie wyższym i w perspektywie nadchodzącej dekady to się nie zmieni. Oznacza to, że MOF Ełk traci potencjał kapitału ludzkiego. O ile w perspektywie nadchodzącej dekady straty ilościowe potencjału demograficznego powinny być rekompensowane, o tyle po 2030 roku obszar MOF Ełk może zacząć się wyludniać, co związane będzie przede wszystkim z czynnikami naturalnymi.

W kontekście zmian demograficznych warto zwrócić uwagę na zmianę struktury wiekowej MOF Ełk. W przestrzeni miasta i gminy zachodzą bowiem bardzo dynamiczne procesy starzenia się społeczeństwa. Rośnie liczba osób w wieku senioralnym, co będzie miało swoje implikacje dla pomocy społecznej i przede wszystkim opieki zdrowotnej. Zmniejszać się będzie także liczba osób w wieku produkcyjnym, co pogłębi deficyt kadr na rynku pracy.

Do grupy istotnych zagrożeń należy zaliczyć te, które mogą wpływać na dochody przedsiębiorców oraz samorządów. Wciąż nie są znane ostateczne skutki dla finansów przedsiębiorstw oraz samorządów wynikające z sytuacji pandemii COVID-19. Rosnąca aktywność ekonomiczna i wzrost gospodarczy w pewnym stopniu zapewne rekompensować będzie w dłuższej perspektywie czasu chwilowy spadek dochodów samorządów. Warto jednak spojrzeć na to, że społeczeństwo kraju

starzeje się dynamicznie, co może mieć wpływ na politykę fiskalną państwa, a także być impulsem dla dalszym zmian w finansowaniu polityki rozwoju lokalnego.

Mieszkańcy MOF źle oceniają dostępność do opieki zdrowotnej. Epidemia COVID-19 uwypukliła problemy systemu opieki zdrowotnej. Na te zjawiska nakłada się wspomniany przyrost liczby osób w wieku senioralnym.

Obszar MOF Ełk i szerzej subregionu EGO Kraina Bociana – to przestrzeń bardzo atrakcyjna pod względem przyrodniczo-krajobrazowym, a tym samym również dla rozwoju funkcji turystycznej. Jednocześnie ta przestrzeń nie była w stanie zbudować silnej marki turystycznej, m. in. niejako w kontrze do sąsiadującej z nim Krainy Wielkich Jezior Mazurskich.

Zagrożenia dla funkcjonowania MOF Ełk wynikają ze zmian klimatycznych. Co prawda skutki zmian klimatycznych na obszarze MOF Ełk są zasadniczo łagodniejsze niż np. w centralnej Polsce. Nie oznacza to, że tych zagrożeń nie ma. Warto zwrócić uwagę m. in. na uwarunkowania dla rozwoju gospodarki rolnej. Nawalne deszcze mogą przyczynić się do degradacji środowiska glebowego i być przyczyną zanieczyszczenia środowiska wodnego.

Tabela 4. Zagrożenia rozwoju MOF Ełk

Czynniki rozwojowe	Ranga
Zagrożenia	
1. Zmiana struktury wiekowej społeczności MOF Ełku, związana ze starzeniem się społeczeństwa.	3
2. Wyjazd i trwała migracja młodych mieszkańców MOF Ełk poza rodzinne strony, który spowodowany jest m. in. kwestią edukacji oraz szasną na rozwój kariery zawodowej.	3
3. Bariery dla rozwoju gospodarczego, wynikające m. in. z sytuacji pandemii COVID-19, zmian przepisów prawnych, etc., których skutkami będą spadające dochody przedsiębiorstw, mieszkańców oraz samorządu.	3
4. Ograniczona dostępność do specjalistycznej opieki medycznej.	2
5. Słaba pozycja marki turystycznej Ełku i jego otoczenia w relacji do innych rozpoznawalnych w regionie marek turystycznych.	2
6. Zagrożenia wynikające ze zmian klimatu, których skutkami są m. in. susze oraz nawalne deszcze.	1

Źródło: opracowanie własne

Najważniejsze ustalenie z analizy SWOT poddano wewnętrznej konfrontacji w postaci analizy SWOT/TOWS.

Analiza SWOT/TOWS służy identyfikacji sytuacji strategicznej MOF Ełk i jednocześnie stanowi punkt wyjścia do zdefiniowania wyzwań rozwoju.

Tabela 5. Ćwiartki SWOT/TOWS

	SWOT	TOWS
I ćwiartka	Oddziaływanie mocnych stron na szanse	Oddziaływanie szans na mocne strony
II ćwiartka	Oddziaływanie mocnych stron na zagrożenia	Oddziaływanie szans na słabe strony

III ćwiartka	Oddziaływanie słabych stron na szanse	Oddziaływanie zagrożeń na mocne strony
IV ćwiartka	Oddziaływanie słabych stron na zagrożenia	Oddziaływanie zagrożeń na słabe strony

Źródło: opracowanie własne

Analiza SWOT TOWS wskazała na kluczowe uwarunkowania rozwoju MOF Ełk.

W odniesieniu do uwarunkowań społecznych rozwoju MOF Ełk:

- MOF Ełk posiada atuty przyciągania nowych mieszkańców, z których istotne to m. in. rozwijające się zasoby mieszkaniowe. Ten potencjał powinien być dalej rozwijany i wzmocniany.
- Nie bez znaczenia dla przyciągania nowych mieszkańców, także tych, którzy poszukują wysokiej jakości oferty mieszkaniowej (nie tylko migranci ekonomiczni), jest oferowana jakość usług publicznych.
- Warto zwrócić uwagę na poprawiającą się sytuację materialną mieszkańców kraju. Umożliwia to „przyciąganie” nowych mieszkańców także spoza regionu.
- Posiadany przez MOF Ełk potencjał usług publicznych może być istotnym impulsem dla wspierania aktywności społecznej. Wokół oferty kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej mogą rozwijać się aktywności mieszkańców. Bogacące się społeczeństwo poszukiwać będzie ofert czasu wolnego.
- Potencjał usług czasu wolnego będzie efektywniej wykorzystany, także w ujęciu subregionalnym, m. in. dzięki wzmocnieniu powiązań komunikacyjnych.
- Potencjał usług publicznych kształtuje wizerunek MOF Ełk, może wpływać na decyzje migracyjne młodych mieszkańców.
- Oferta kulturalna i rekreacyjna, w tym imprezy odbywające się na terenie MOF mogą być istotnym wkładem w budowę marki turystycznej.
- Dostępność wybranych usług publicznych stanowić będzie barierę w kształtowaniu aktywności społecznej i ekonomicznej mieszkańców MOF Ełk. Dotyczy to w szczególności terenów wykluczonych komunikacyjnie, miejscowości i miejsc, w których koncentrują się negatywne zjawiska społeczne.
- Deficyty rozwoju usług publicznych, w szczególności w zakresie opieki zdrowotnej i pomocy społecznej skorelowane są z rosnącymi potrzebami osób starszych w MOF Ełk.
- Ograniczona dostępność do specjalistycznej opieki zdrowotnej może mieć znaczenie przy ocenie oferty mieszkaniowej MOF Ełk, w szczególności przez osoby starsze, poszukujące nowego miejsca życia.
- Spadek dochodów samorządów może mieć wpływ na jakość usług publicznych, w tym może opóźniać szereg procesów inwestycyjnych.

W odniesieniu do uwarunkowań gospodarczych rozwoju MOF Ełk:

- Napływ nowych mieszkańców to istotny impuls dla rozwoju gospodarczego, zarówno usług (wzrost popytu), jak też działalności przemysłowych, poszukujących kadr na rynku pracy.

Dane migracyjne wskazują, że do MOF Ełk napływają głównie młode osoby, rekompensując tym samym odpływ ludności z rynku pracy wskutek starzenia się społeczeństwa.

- Zmiany demograficzne wpłyną na ilość osób dostępnych na rynku pracy. Jest to związane z przechodzeniem do kategorii poprodukcyjnej powojennego wyżu demograficznego. Po 2030 roku w MOF Ełk może nastąpić proces depopulacji.
- Wyjazd młodych mieszkańców powoduje drenaż zasobów ludzkich MOF Ełk. Docelowo przyspiesza proces zmian demograficznych, których skutki wyraźniej odczuwalne będą po 2030 roku (niski udział ludności w wieku reprodukcyjnym).
- MOF Ełk traci przede wszystkim kreatywne zasoby kapitału ludzkiego, co może być barierą dla rozwoju przedsiębiorczości.
- Nowi mieszkańcy stanowią uzupełnienie struktury ludności, w szczególności w kontekście deficytów na rynku pracy, powodowanych przez zjawiska migracyjne oraz starzenie się społeczeństwa.
- Potencjał do rozwoju aktywności gospodarczej MOF Ełk opiera się w dużym stopniu na korzystnych uwarunkowaniach demograficznych. Rozwój gospodarczy na terenie MOF Ełk skorelowany był z poprawiającą się sytuacją materialną, która w istotny sposób generowała popyt.
- Posiadane przez MOF Ełk bariery utrudniające rozwój gospodarczy, w tym brak terenów inwestycyjnych, ograniczają możliwości jakie daje poprawiająca się sytuacja ekonomiczna kraju. Deficyt terenów inwestycyjnych może być barierą dla rozwoju aktywności gospodarczej w ujęciu całego subregionu EGO Kraina Bociana.
- Docelowy brak zróżnicowanej oferty pracy może przyczynić się do mniejszego napływu migracyjnego na teren MOF Ełk i jednocześnie odpływu młodych mieszkańców.
- Niski poziom przedsiębiorczości, deficyty kadr na rynku pracy, wpłyną na jakość usług świadczonych w MOF Ełk, a tym samym kształtować będą wizerunek marki turystycznej.
- Mało zróżnicowana gospodarka, z niskim poziomem wynagrodzeń, jest bardziej narażona na kryzysy gospodarcze.
- Nowi mieszkańcy generować będą dochody podatkowe samorządów, w tym z tytułu PIT i podatku od nieruchomości.
- Istniejący potencjał do rozwoju gospodarczego, który powinien być należycie eksponowany, będzie istotnym atutem w promocji gospodarczej MOF Ełk.
- Zachodzące zmiany w aktywności gospodarczej będą sygnałem dla młodych mieszkańców Ełku, że warto rozważyć pozostanie w rodzinnych stronach.
- Wzrost aktywności gospodarczej to duża szansa dla rozwoju turystyki biznesowej, a tym samym wzmocnienia pozycji marki turystycznej MOF Ełk.
- Słaba pozycja marki turystycznej ogranicza możliwości rozwoju usług opartych o funkcję turystyczną MOF Ełk. Dotyczy to m. in. usług noclegowych.
- Wyższa aktywność ekonomiczna mieszkańców rekompensować będzie deficyty finansowania polityki rozwoju lokalnego. Rosnąc będą dochody samorządów, m. in. z tytułu PIT i podatku od nieruchomości.
- Pandemia COVID-19 urealniła zagrożenia wynikające z sytuacji ogólnoswiatowej dla gospodarki lokalnej. Spadające dochody przedsiębiorstw i ludności oznaczają spadek dochodów samorządów. Zagrożeniem może być także zmiana przepisów krajowych, która wpływa na dochody i wydatki samorządów.

W odniesieniu do uwarunkowań przestrzennych rozwoju MOF Ełk:

- Jakość komunikacji publicznej to kluczowy aspekt konkurencyjności MOF Ełk w ujęciu subregionalnym.
- Poprawa dostępności komunikacyjnej będzie ważnym indykatorem kształtującym atrakcyjność inwestycyjną i konkurencyjność prowadzenia działalności gospodarczych na terenie MOF Ełk.
- Poprawiająca się dostępność komunikacyjna MOF Ełk to jedna z najważniejszych szans na rozwój. Wykorzystanie tej szansy uzależnione będzie od wyeliminowania szeregu barier, z których kluczową wydają się być deficyty terenów inwestycyjnych, zagadnienia ochrony środowiska oraz słabe wykorzystanie potencjału turystycznego. Powyższe spojrzenie na rozwój MOF Ełk dotyczy także całego subregionu EGO Kraina Bociana.
- Rola MOF Ełk w kształtowaniu procesów rozwojowych w ujęciu subregionalnym wynika głównie z potencjału demograficznego, gospodarczego i usługowego. Potencjał ten zostanie wzmocniony dzięki inwestycjom komunikacyjnym. Lepsza dostępność całej przestrzeni EGO Kraina Bociana oznacza, że usługi zlokalizowane w MOF Ełk będą lepiej dostępne, zwiększy się siła powiązań funkcjonalnych, także w układzie południkowym.
- Poprawiająca się dostępność komunikacyjna MOF Ełk wzmocni potencjał przyciągania nowych mieszkańców, a także dostępność przestrzeni dla działalności gospodarczych i turystów.
- Dla przestrzeni MOF Ełk wzrost powiązań funkcjonalno-przestrzennych to lepszy dostęp m. in. dla kapitału zasobów ludzkich, a więc kształtowania oferty rynku pracy.
- Rozwinięte powiązania komunikacyjne w układzie Ełk-Gołdap-Olecko stanowić będzie impuls do kształtowania lepszej jakości komunikacji publicznej, której osią będzie m. in. DK nr 65.
- Potencjał rozwoju subregionu EGO Kraina Bociana związany jest z funkcją turystyczną. Na tym obszarze zlokalizowanych jest szereg atrakcji turystycznych, w Gołdapi znajduje się uzdrowisko, obszar położony jest w obrębie m. in. Pojezierza Ełckiego i Mazur Garbatych. Rozwój turystyki na tym obszarze sprzyjać będzie rozwijaniu usług obsługujących ruch turystyczny na obszarze MOF Ełk.
- Kwestie jakości środowiska, spójności i jakości oferty turystycznej kształtować będą wizerunek marki turystycznej.
- Zagrożenia wynikające ze zmian klimatu pogłębiają problemy jakości środowiska występujące w MOF Ełk. Dotyczą one zarówno kwestii zagospodarowania terenu (np. wybór terenów pod inwestycje), mogą być także przyczyną degradacji środowiska glebowego i zanieczyszczenia środowiska wodnego.

Zdefiniowano łącznie 11 wyzwań rozwojowych MOF Ełk, które odnoszą się do sfer społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Wybrane wyzwania przenikają się wzajemnie.

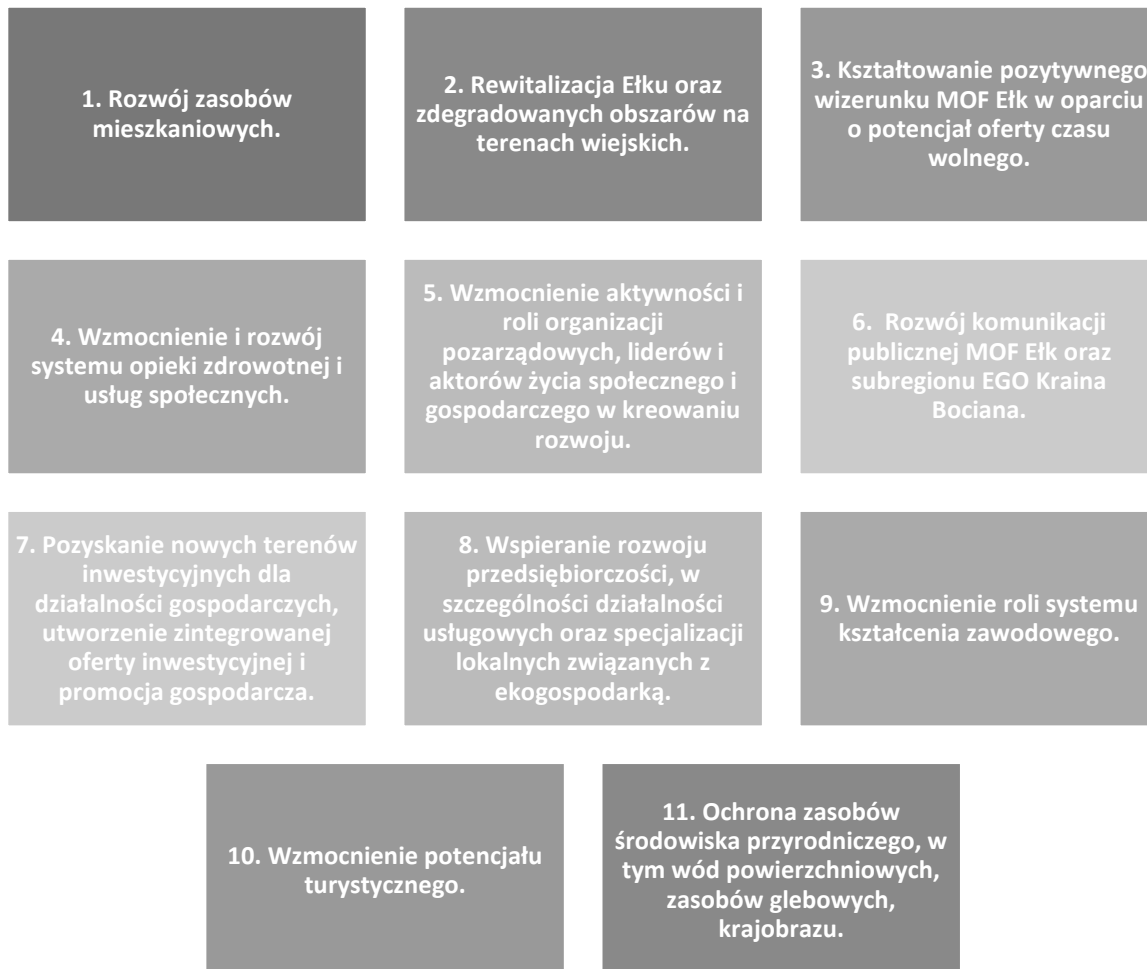
Do oczekiwanych efektów odnoszących się do wyzwań rozwojowych MOF Ełk należy zaliczyć przede wszystkim:

- Przyciąganie nowych mieszkańców,

- Wzmocnienie zdolności zatrzymania młodych mieszkańców
- Wzmocnienie potencjału rynku pracy,
- Wzrost dochodów samorządów,
- Wzmocnienie roli usługowej MOF Ełk,
- Wzrost dochodów przedsiębiorców,
- Prowadzenie skuteczniejszej polityki rozwoju MOF Ełk.

Co do zasady wyzwania rozwojowe odnoszą się do całego MOF, wpisując się zasadę zrównoważonego rozwoju, także w układzie przestrzennym MOF. Delimitacja negatywnych zjawisk oraz potencjałów wskazuje, że osiągnięcie sukcesu w realizacji polityki rozwoju MOF Ełk oparte będzie na zasobach zarówno miasta jak też gminy Ełk. Ważnym aspektem realizacji polityki rozwoju MOF Ełk będzie poszukiwanie spójności przestrzennej w ujęciu subregionu EGO Kraina Bociana i poza granicami regionu.

Rysunek 1. Wyzwania rozwoju MOF Ełk

Źródło: opracowanie własne

Tabela 6. Wyzwania i oczekiwane efekty realizacji polityki rozwoju MOF Ełk

Wyzwanie	Dominująca sfera	Pożądane kluczowe efekty	Wymiar przestrzenny wyzwania
1. Rozwój zasobów mieszkaniowych.	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczna, • Przestrzenna 	<ul style="list-style-type: none"> • Przyciąganie nowych mieszkańców, • Wzmocnienie potencjału rynku pracy, • Wzrost dochodów samorządów, • Wzrost dochodów przedsiębiorców, w tym prowadzących działalność usługową, handlową, budowlaną. 	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja istniejących zasobów mieszkaniowych (miasto Ełk), • Wytyczenie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, w tym wielorodzinne i jednorodzinne (miasto Ełk, gmina Ełk), • Unikanie zjawiska rozproszenia urbanizacji.
2. Rewitalizacja Ełku oraz zdegradowanych obszarów na terenach wiejskich.	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczna, • Przestrzenna 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie roli usługowej Ełku, • Rozwój kapitału społecznego MOF Ełk, • Budowa pozytywnego wizerunku MOF Ełk, • Odnowa społeczna, rozwój gospodarczy, poprawa tkanki infrastrukturalnej i układów przestrzennych, ładu i estetyki przestrzeni. • Rozwój nowych funkcji zdegradowanych terenów MOF Ełk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Delimitacja zjawisk problemowych i wyznaczenie obszarów rewitalizacji, zgodnie z ustawą o rewitalizacji, • Realizacja rewitalizacji w oparciu o Gminne Programy Rewitalizacji Miasta Ełk i Gminy Ełk (po 2023 roku), • Priorytety związane z kontynuacją rewitalizacji Śródmieścia Ełku oraz miejscowości po byłych PGR na terenie gminy Ełk (zgodnie z zasadą komplementarności międzyokresowej rewitalizacji).
3. Kształtowanie pozytywnego wizerunku MOF Ełk w oparciu o potencjał oferty czasu wolnego.	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczna, • Gospodarcza 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie zdolności zatrzymania młodych mieszkańców MOF Ełk oraz zdolności przyciągania nowych mieszkańców. • Wzmocnienie konkurencyjności podmiotów gospodarczych działających w sferze przemysłów czasu wolnego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie oferty czasu wolnego, w tym oferty kulturalnej, rekreacyjnej, w oparciu o potencjały instytucji publicznych i partnerów społecznych (np. klubów sportowych), • Rozwój infrastruktury społecznej, w tym kulturalnej, rekreacyjnej oraz przestrzeni publicznych.
4. Wzmocnienie i rozwój systemu opieki zdrowotnej i usług społecznych.	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczna 	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie skutecznej polityki społecznej, w tym polityki senioralnej MOF Ełk, • Wzmocnienie roli usługowej MOF Ełk, • Przyciąganie nowych mieszkańców, 	<ul style="list-style-type: none"> • Instytucje opieki zdrowotnej, w szczególności zlokalizowane na terenie Ełku (specjalistyczna opieka zdrowotna), • System POZ na terenie MOF Ełk,

Wyzwanie	Dominująca sfera	Pożądane kluczowe efekty	Wymiar przestrzenny wyzwania
		<ul style="list-style-type: none"> Rozwój kompleksowych usług społecznych MOF Ełk, w oparciu o potencjał instytucji publicznych i podmiotów prywatnych. Realizacja projektów o wysokim poziomie oddziaływania ponadlokalnego. 	<ul style="list-style-type: none"> System usług społecznych na terenie MOF Ełk.
5. Wzmocnienie aktywności i roli organizacji pozarządowych, liderów i aktorów życia społecznego i gospodarczego w kreowaniu rozwoju.	<ul style="list-style-type: none"> Społeczna, Gospodarcza 	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie skuteczniejszej polityki rozwoju MOF Ełk, w tym polityki społecznej, Zwiększenie zdolności instytucjonalnej MOF Ełk w zakresie polityki rozwoju, przy udziale partnerów społecznych i gospodarczych, Zwiększenie udziału społecznego i partnerstw w zarządzaniu rozwojem MOF Ełk, Wzrost kompetencji miękkich organizacji społecznych i liderów lokalnych w kreowaniu rozwoju MOF Ełk, Współpraca sieciowa na arenie międzynarodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> W sposób zrównoważony na terenie MOF Ełk, Koncentracja działań na przestrzeniach współpracy organizacji pozarządowych, np. w Ełku, Zacieśnienie współpracy w ramach MOF, rozwój współpracy z Wielkimi Jeziorami mazurskimi, Suwałkami i Augustowem.
6. Rozwój komunikacji publicznej MOF Ełk oraz subregionu EGO Kraina Bociana.	<ul style="list-style-type: none"> Przestrzenna, Społeczna 	<ul style="list-style-type: none"> Bardzo dobra dostępność komunikacyjna Ełku, dobra dostępność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna, Wzmocnienie pozycji usługowej MOF Ełk, Kształtowanie dostępu do usług publicznych, Wzrost konkurencyjności rynku pracy i konkurencyjności działalności gospodarczych, poprawa bezpieczeństwa publicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> Koncentracja działań w Ełku jako ważnego miejsca dla obsługi ruchu komunikacyjnego, w tym teren Dworca PKP, Realizacja działań poprawiających dostępność komunikacyjną na terenie MOF Ełk, Współpraca w ramach EGO Kraina Bociana.
7. Pozyskanie nowych terenów inwestycyjnych dla działalności gospodarczych i	<ul style="list-style-type: none"> Gospodarcza, Przestrzenna 	<ul style="list-style-type: none"> Pozyskanie nowych inwestorów, Wzrost zatrudnienia na obszarze MOF Ełk, Tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy, Podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw, w tym poprzez włączenie w sieci współpracy, 	<ul style="list-style-type: none"> Miejsca i tereny dobrze skomunikowane z istniejącym i planowanym układem komunikacyjnym, Zwarte tereny o dużej powierzchni, Bliskie sąsiedztwo przestrzeni miejskiej,

Wyzwanie	Dominująca sfera	Pożądane kluczowe efekty	Wymiar przestrzenny wyzwania
utworzenie zintegrowanej oferty inwestycyjnej i promocja gospodarcza.		<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój specjalizacji lokalnej w postaci ekogospodarki, • Wzrost dochodów mieszkańców i samorządów, • Budowa pozytywnego wizerunku MOF Ełk i subregionu EGO Kraina Bociana w odniesieniu do przyszłych inwestorów, • Wzrost oddziaływania MOF na terenie województwa (głównie EGO) oraz w relacjach z gminami woj. podlaskiego i mazowieckiego, • Współpraca z instytucjami publicznymi (m. in. IOB, edukacja) i przedsiębiorcami. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak konfliktów środowiskowych (jednak znaczna presja na środowisko takich terenów). • Ekspozowanie walorów lokalizacyjnych oraz potencjału demograficznego MOF Ełk.
8. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności działalności usługowych oraz specjalizacji lokalnych związanych z ekogospodarką.	<ul style="list-style-type: none"> • Gospodarcza, • Przestrzenna 	<ul style="list-style-type: none"> • Silnie rozwinięte inteligentne specjalizacje, • Wzmocnienie roli usługowej miasta, w tym potencjału turystycznego, • Wzmocnienie roli Parku Naukowo-Technicznego w Ełku w kreowaniu rozwoju gospodarczego, • Wzrost dochodów mieszkańców i samorządów. • Budowa pozytywnego wizerunku MOF Ełk, • Wkład w ochronę środowiska w wymiarze krajowym i globalnym, lokalnym, • Podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dominująca rola potencjału usługowego Ełku, w szczególności Śródmieścia oraz wzrost potencjału usługowego największych miejscowości gminy Ełk (Nowa Wieś Ełcka, Straduny), • Uzupełniająca rola potencjału oferty czasu wolnego oraz noclegowego gminy Ełk (w szczególności w miejscach o dużych walorach krajobrazowych i lokalizacyjnych, np. względem sieci drogowej), • Cały obszar MOF Ełk, w tym podmioty publiczne, przedsiębiorcy, systemy usług publicznych, np. gospodarka odpadami.
9. Wzmocnienie roli systemu kształcenia zawodowego.	<ul style="list-style-type: none"> • Gospodarcza • Społeczna 	<ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie poziomu kompetencyjności kadr na rynku pracy, • Rozwój funkcji edukacyjnej Ełku, w tym podnoszenie atrakcyjności kształcenia zawodowego, • Wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw, 	<ul style="list-style-type: none"> • Miasto Ełk jako miejsce koncentracji obiektów szkolnych i przedsiębiorców współpracujących w systemie kształcenia, • Ważny wymiar współpracy z przedsiębiorcami z MOF Ełk, • Wzmocnienie ponadlokalnej funkcji

Wyzwanie	Dominująca sfera	Pożądane kluczowe efekty	Wymiar przestrzenny wyzwania
		<p>w tym w zakresie przemysłu 4.0 oraz usług,</p> <ul style="list-style-type: none"> Wzrost dochodów mieszkańców i samorządów. 	<p>edukacyjnej Ełku, w tym wzmocnienie prestiżu kształcenia zawodowego w ujęciu całego subregionu EGO Kraina Bociana,</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozwój komplementarnej oferty kształcenia w wymiarze subregionu EGO.
<p>10. Wzmocnienie potencjału turystycznego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gospodarcza Przestrzenna 	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój usług opartych na potencjale turystycznym, Podniesienie poziomu jakości życia bazującego na ofercie czasu wolnego. 	<ul style="list-style-type: none"> Nowa rola Miasta Ełk – jako miejsca obsługi ruchu turystycznego (także turystyki biznesowej) w układzie subregionalnym EGO Kraina Bociana, Koncentracja atrakcji turystycznych w Ełku, m. in. wokół jeziora Ełckiego (m. in. oferta rekreacja, potencjał dla rozwoju oferty czasu wolnego dla mieszkańców – dublowanie funkcji turystyczne), Potencjał dla budowy marki turystycznej MOF Ełk w oparciu o turystykę SLOW (gmina Ełk) i turystykę aktywną (m. in. potencjał jezior).
<p>11. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego, w tym wód powierzchniowych, zasobów glebowych, krajobrazu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Przestrzenna 	<ul style="list-style-type: none"> Ochrona zasobów przyrodniczych, Efektywniejsze wykorzystanie potencjału przyrodniczego do rozwoju usług turystycznych i rozwoju ekogospodarki, Budowa pozytywnego wizerunku MOF Ełk, Minimalizowanie ryzyk związanych ze skutkami zmian klimatu. 	<ul style="list-style-type: none"> Jeziora MOF Ełk, Wody powierzchniowe płynące, w tym rzeka Ełk, Obszary chronione, ochrona potencjału przyrodniczego, w tym doliny rzeki Ełk, Zasoby glebowe, Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej.

Źródło: opracowanie własne

2. Wizja, misja oraz cele strategiczne MOF Ełk

Zrealizowane na etapie diagnozy badania wykazały, że wizja i cele określone w Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego do roku 2025 są aktualne i odpowiadają na rzeczywiste, bieżące potrzeby.

W trakcie spotkań warsztatowych zrealizowanych na etapie dyskusji nad wyzwaniem rozwoju MOF Ełk ustalono, że **wizja rozwoju MOF Ełk powinna zostać uzupełniona o zagadnienia odwołujące się do potencjału społecznego.**

Mając na względzie ustalenia wynikające z procesu konsultacji prowadzonych na etapie diagnozy oraz planowania strategicznego przyjęto zaktualizowany obraz przyszłości MOF Ełk – dla perspektywy kolejnej dekady, tj. 2030 roku.

MOF Ełk to obszar atrakcyjny do inwestowania, o wysokim potencjale przedsiębiorczości i innowacyjności, dający szansę na rozwój biznesu. To obszar, z którego młodzi nie emigrują, lecz zakładają lokalne, innowacyjne firmy, przyczyniając się do wzrostu atrakcyjności i konkurencyjności całego regionu.

MOF Ełk jest dobrym miejscem do mieszkania, cechując się atrakcyjnością turystyczną oraz rozwiniętą ofertą czasu wolnego.

W zrównoważonym rozwoju MOF Ełk uwzględnia potrzeby środowiskowe, dążąc do poprawy stanu środowiska naturalnego.

MOF Ełk prowadzi zrównoważoną politykę przestrzenną i społeczną, której istotnym wymiarem jest rewitalizacja.

Mieszkańcy uczestniczą aktywnie w kreowaniu rozwoju i są ważnym partnerem zachodzących przemian w przestrzeni MOF Ełk.

W wizji rozwoju podkreślono istotę warunków do rozwoju biznesu i mieszkania. MOF Ełk powinien móc zaoferować w perspektywie kolejnej dekady możliwości lokowania się nowych biznesów lub rozwój firm już istniejących. Powinien również być przestrzenią, która oferuje dogodne i atrakcyjne warunki mieszkaniowe. Wskazuje to na potrzebę tworzenia i rozwijania terenów inwestycyjnych. MOF Ełk powinien być obszarem o wysokim potencjale przedsiębiorczości. Założenie to bazuje na posiadanych przez MOF potencjałach usługowych, zdolności przyciągania nowych mieszkańców oraz poprawie dostępności komunikacyjnej w wymiarach zarówno lokalnych, regionalnych i międzynarodowych. MOF Ełk powinien wzmocnić potencjał innowacyjności gospodarki. Zakłada się, że istniejące na terenie MOF Ełk instytucje otoczenia biznesu, przedsiębiorcy oraz instytucje publiczne wypracują efektywniejsze mechanizmy wsparcia innowacyjności, a przedsiębiorcy będą korzystać z poprawiającej się konkurencyjności przestrzennej MOF Ełk.

MOF Ełk, jak też cały subregion EGO Kraina Bociana, to obszar o wysokiej koncentracji atrakcji turystycznych. MOF Ełk wymaga jednak wzmocnienia w zakresie usług turystycznych, które pozwolą

konsumować sukces w sferze turystycznej. Dzięki poprawie dostępności komunikacyjnej wschodnia część województwa warmińsko-mazurskiego stanie się atrakcyjniejszą przestrzenią pobytów weekendowych i wakacyjnych. Nie można brać pod uwagę także potencjału demograficznego subregionu EGO Kraina Bociana i MOF Ełk, a także zdolności przyciągania nowych mieszkańców. W tym układzie MOF Ełk stanie się istotnym miejscem konsumpcji oferty turystycznej i usługowej, w tym również związanej z rozwijającą się turystyką biznesową.

Potencjał konkurencyjności MOF Ełk w wielu wymiarach wynika z uwarunkowań środowiskowych. Jest to ważny aspekt kształtowania przywiązania mieszkańców do miejsca zamieszkania, jak też podstawa dla szeregu aktywności gospodarczych, m. in. rolnictwa i turystyki. MOF Ełk uwzględnia potrzeby środowiskowe, postrzegając je jako zasobów w wymiarze strategicznym. MOF Ełk inwestuje w rozwiązania infrastrukturalne, które pozwalają zachować i poprawić stan środowiska, jak też w postawy mieszkańców.

MOF Ełk to obszar bardzo zróżnicowany wewnątrz pod względem problemów i potencjałów. Miasto Ełk od wielu lat prowadzi działania rewitalizacyjne, które w perspektywie nadchodzącej dekady będą kontynuowane. Zdecydowanie w innym wymiarze organizacyjnym prowadzona będzie rewitalizacja na obszarach wiejskich MOF. Obszary zdegradowane nie wykazują się taką koncentracją jak w mieście, co wymaga większego rozproszenia działań rewitalizacyjnych. Zakłada się, że w kolejnej dekadzie MOF Ełk wypracuje nowy pomysł na rewitalizację, która uwzględni lokalną specyfikę.

Istotną rolę w przemianach społeczno-gospodarczych MOF Ełk pełnić będą mieszkańcy i organizacje pozarządowe. Zakłada się, że prowadzone na wielu wymiarach działania aktywizujące pozwolą zwiększyć kapitał społeczny. Kapitał ten jest niezwykle ważny dla takich działań jak choćby rewitalizacja, czy polityka senioralna.

W Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego do roku 2025 określono strukturę planu strategicznego opartą o cel główny, który można traktować również jako misję rozwoju MOF Ełk. Cel główny należy uznać za aktualny. Co do zasady misja to element planu rozwoju, który powinien być niezmienny w czasie. W trakcie spotkania warsztatowego na etapie planowania strategicznego ustalono potrzebę rozwinięcia zapisów misji o wartości, które będą podstawą prowadzenia polityki rozwoju MOF Ełk. Jest to spójne z założeniami misji, którą powinna być jednocześnie wskazanie nadrzędnego celu oraz wartości, które związane są ze współpracą.

Wzrost znaczenia Ełku i jego obszaru funkcjonalnego jako ośrodka subregionalnego, realizowany w oparciu o współpracę lokalną i ponadlokalną.

Cel główny wskazuje bezpośrednio na rolę jaką powinien pełnić układ funkcjonalny MOF Ełk w przestrzeni województwa warmińsko-mazurskiego. Jest to spójne z założeniami strategii rozwoju województwa „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego”. W uzasadnieniu wskazania MOF Ełk jako jednego z obszarów strategicznej interwencji podkreślono potrzebę wzmocnienia konkurencyjności krajowej i międzynarodowej ośrodka subregionalnego oraz

jego oddziaływania w części wschodniej województwa. Oznacza to w wymiarze terytorialnym szczególną spójność z rozwojem subregionu EGO Kraina Bociana, obejmującym obszary trzech wschodnich powiatów województwa, tj. ełckiego, gołdapskiego i oleckiego.

Wyzwaniem dla sposobu prowadzenia polityki rozwoju MOF Ełk będzie więc współpraca. Zaczyna się ona już w momencie tworzenia wspólnej dla Miasta i Gminy Ełk strategii rozwoju. Współpraca w ramach MOF Ełk ma już swoją historię, wymaga jednak dalszego rozwijania i wzmacniania. Ze względu na znaczenia MOF Ełk dla układu subregionalnego, ważny jest wymiar współpracy w ramach subregionu EGO Kraina Bociana oraz poza jego granicami.

W Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego do roku 2025 określono 5 celów strategicznych i odpowiadające im priorytety rozwoju.

Tabela 7. Cele strategiczne i priorytety Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego do roku 2025

Cel strategiczny	Priorytet
Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności Ełku i jego obszaru funkcjonalnego.	Priorytet I. Innowacyjna gospodarka i konkurencyjne przedsiębiorstwa.
Cel strategiczny 2. Poprawa stanu środowiska MOF Ełk oraz wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla zrównoważonego rozwoju.	Priorytet II. Środowisko przyrodnicze i efektywne wykorzystanie zasobów.
Cel strategiczny 3. Poprawa spójności społecznej i terytorialnej MOF Ełk.	Priorytet III. Zrównoważony transport.
Cel strategiczny 4. Przywrócenie funkcji społeczno – gospodarczych zdegradowanych obszarów MOF Ełk poprzez nadanie im nowych funkcji i ich jakościową zmianę	Priorytet IV. Rewitalizacja społeczna i gospodarcza.
Cel strategiczny 5. Wzrost aktywności społecznej.	Priorytet V. Aktywne społeczeństwo.

W trakcie spotkania warsztatowego na etapie planowania strategicznego stwierdzono, że cele zasadniczo odpowiadają aktualnym potrzebom rozwojowym, choć warto spróbować nadać większą rangę wybranym zagadnieniom rozwoju gospodarczego. Takie oczekiwania pojawiły się również w trakcie konsultacji prowadzonych na etapie diagnozy. Wskazano wówczas na potrzebę skoncentrowania się na obszarze dysponującym potencjałem w zakresie konkurencyjności i innowacyjności. Ważne były również zagadnienia aktualizacji obszarów wymagających poprawy infrastruktury transportowej, kontynuacji działań w obszarze atrakcyjnym przyrodniczo i turystycznie, z uwzględnieniem konieczności zagospodarowania wód powierzchniowych oraz analizy obszarów o szczególnej koncentracji problemów społeczno-gospodarczych, wymagających restrukturyzacji i rewitalizacji.

W dyskusji nad celami strategicznymi dla zaktualizowanej Strategii Rozwoju MOF Ełk warto uwzględnić założenia strategii wojewódzkiej „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego” odnoszące się do obszaru strategicznej interwencji MOF Ełk oraz zdefiniowane na etapie podsumowania diagnostycznego wyzwania rozwojowe MOF Ełk.

Strukturę celów oparto ostatecznie na 4 celach strategicznych:

- Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności.
- Cel strategiczny 2. Poprawa warunków mieszkaniowych.
- Cel strategiczny 3. Poprawa stanu środowiska.
- Cel strategiczny 4. Wzmocnienie spójności społecznej.

Poniżej wskazano strukturę logiczną celów strategicznych w odniesieniu do wizji oraz wyzwań rozwojowych MOF Ełk. Misja w strukturze ma charakter przekrojowy. Przypisanie poszczególnych wyzwań rozwojowych do celów strategicznych pozwoliło na zdefiniowanie priorytetów rozwojowych.

Tabela 8. Struktura logiczna wizji, celów, wyzwań oraz priorytetów rozwoju MOF Ełk

Element wizji	Misja	Cele rozwoju	Wyzwania	Cele szczegółowe
MOF Ełk to obszar atrakcyjny do inwestowania, o wysokim potencjałem przedsiębiorczości i innowacyjności, dający szansę na rozwój biznesu. To obszar, z którego młodzi nie emigrują, lecz zakładają lokalne, innowacyjne firmy, przyczyniając się do wzrostu atrakcyjności i konkurencyjności całego regionu.	Wzrost znaczenia Ełku i jego obszaru funkcjonalnego jako ośrodka subregionalnego, realizowany w oparciu o współpracę lokalną i ponadlokalną.	Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności.	7. Pozyskanie nowych terenów inwestycyjnych dla działalności gospodarczych i utworzenie zintegrowanej oferty inwestycyjnej i promocja gospodarcza. 8. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności działalności usługowych oraz specjalizacji lokalnych związanych z ekogospodarką. 9. Wzmocnienie roli systemu kształcenia zawodowego.	1.1. Tworzenie warunków do inwestycji na terenie MOF Ełk. 1.2. Rozwój systemu wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności MOF Ełk. 1.3. Rozwój systemu kształcenia, dostosowanego do potrzeb gospodarki MOF Ełk oraz subregionu EGO.
MOF Ełk jest dobrym miejscem do mieszkania, cechując się atrakcyjnością turystyczną oraz rozwiniętą ofertą czasu wolnego.		Cel strategiczny 2. Poprawa warunków mieszkaniowych.	1. Rozwój zasobów mieszkaniowych. 3. Kształtowanie pozytywnego wizerunku MOF Ełk w oparciu o potencjał oferty czasu wolnego. 6. Rozwój komunikacji publicznej MOF Ełk oraz subregionu EGO Kraina Bociana. 8. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności działalności usługowych oraz specjalizacji lokalnych związanych z ekogospodarką. 10. Wzmocnienie potencjału turystycznego MOF Ełk.	2.1. Tworzenie warunków do rozwoju zasobów mieszkaniowych. 2.2. Rozwój oferty i infrastruktury czasu wolnego. 2.3. Rozwój infrastruktury oraz marki turystycznej MOF Ełk i subregionu EGO. 2.4. Rozwój i modernizacja infrastruktury i rozwiązań komunikacyjnych.
W zrównoważonym rozwoju MOF Ełk uwzględnia potrzeby środowiskowe, dążąc do poprawy stanu środowiska naturalnego.		Cel strategiczny 3. Poprawa stanu środowiska.	11. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego, w tym wód powierzchniowych, zasobów glebowych, krajobrazu. 8. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, w tym działalności usługowych oraz specjalizacji lokalnych związanych m. in. z ekogospodarką.	3.1. Ochrona środowiska przyrodniczego. 3.2. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych. 3.3. Wspieranie rozwoju ekogospodarki.
MOF Ełk prowadzi zrównoważoną politykę przestrzenną i społeczną, której istotnym wymiarem jest rewitalizacja. Mieszkańcy uczestniczą aktywnie w kreowaniu rozwoju i są ważnym partnerem zachodzących przemian w przestrzeni MOF Ełk.		Cel strategiczny 4. Wzmocnienie spójności społecznej.	2. Rewitalizacja Ełku oraz zdegradowanych obszarów na terenach wiejskich. 4. Wzmocnienie i rozwój systemu opieki zdrowotnej i usług społecznych. 5. Wzmocnienie aktywności i roli organizacji pozarządowych, liderów i aktorów życia społecznego w kreowaniu rozwoju.	4.1. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych MOF Ełk. 4.2. Wspieranie rozwoju opieki zdrowotnej i usług społecznych. 4.3. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego i kadrowego organizacji społecznych i liderów społecznych.

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 2. Struktura Strategii MOF Ełk

Źródło: opracowanie własne

Rozwinięciem struktury operacyjnej Strategii Rozwoju MOF Ełk są kierunki działań, które przypisano do poszczególnych celów i priorytetów.

Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności.

W celu strategicznym 1. ujęto cele szczegółowe odnoszące się do trzech wyzwań:

- Pozyskanie nowych terenów inwestycyjnych dla działalności gospodarczych i utworzenie zintegrowanej oferty inwestycyjnej i promocja gospodarcza MOF Ełk.
- Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności działalności usługowych oraz specjalizacji lokalnych związanych z ekogospodarką.
- Wzmocnienie roli systemu kształcenia zawodowego w MOF Ełk.

Cel szczegółowy 1.1. Tworzenie warunków do inwestycji na terenie MOF Ełk.

Tworzenie warunków do inwestycji ma swoje uzasadnienie przede wszystkim ze względu na potencjał lokalizacyjny, demograficzny i znaczenie MOF Ełk w układzie regionalnym. MOF Ełk posiada zdolność i potencjał do przyciągania nowych inwestycji, które wspierać będzie poprawiająca się dostępność komunikacyjna. Konieczne jest zatem pozyskanie nowych terenów inwestycyjnych, których obecne zasoby uległy już wyczerpaniu. Tereny powinny zostać zlokalizowane w przestrzeni gminy wiejskiej Ełk. Tereny inwestycyjne powinny zostać wyposażone w infrastrukturę techniczną i teleinformatyczną oraz mieć dogodne połączenia komunikacyjne, w szczególności z drogą ekspresową S61 oraz drogami krajowymi DK16 i 65. W kolejnym kroku MOF Ełk powinien prowadzić aktywną promocję gospodarczą i poszukiwać inwestorów, zapewniając im stałą obsługę. Korzystna lokalizacja w układzie komunikacyjnym kraju stanowić będzie impuls do utworzenia subregionalnego portu inwestora. Ważna dla sukcesu przyciągania nowych inwestycji będzie współpraca działających w Ełku instytucji otoczenia biznesu.

Cel szczegółowy 1.2. Rozwój systemu wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności MOF Ełk.

Niskie wskaźniki przedsiębiorczości w MOF Ełk wskazują, że MOF Ełk słabo wykorzystuje swój potencjał lokalizacyjny i demograficzny. Rozwój postaw przedsiębiorczych powinien być realizowany kompleksowy, zaczynając się od wsparcia dzieci i młodzieży. Konieczne jest wypracowanie lokalnych założeń wsparcia rozwoju przedsiębiorczości, w formie planu lub koncepcji, wypracowanej przez lokalne partnerstwo instytucji wsparcia biznesu, przedsiębiorców i instytucje publiczne, w tym szkoły wyższe oraz z udziałem Ełckiego Parku Naukowo-Technologicznego. Ważne jest dostosowanie narzędzi wsparcia przedsiębiorczości do oczekiwań przedsiębiorców i osób, które planują rozpocząć działalność gospodarczą (platformy startowe, inkubacja, akceleracja działalności gospodarczych).

Cel szczegółowy 1.3. Rozwój system kształcenia, dostosowanego do potrzeb gospodarki MOF Ełk oraz subregionu EGO.

Ełk jest ważnym miejscem z punktu widzenia kształcenia poziomu średniego, w tym zawodowego, dla układu subregionalnego. Jest to potencjał, które powinien być rozwijany i wzmacniany, który docelowo podnosić będzie atrakcyjność lokalnego rynku pracy i kreować atrakcyjność inwestycyjną. Ważne jest wzmacnianie prestiżu i jakości kształcenia zawodowego, głównie eksponując przyszłe szanse młodych osób na rozwój zawodowy i osobisty. System kształcenia zawodowego powinien być powiązany z potrzebami przedsiębiorców. Przedsiębiorcy i praktycy powinni być zaangażowani w tworzenie tego systemu na terenie MOF Ełk. System powinien uwzględniać również potrzeby doksztalcenia (kursy zawodowe) oraz wzmacniania kompetencji miękkich. Ważna dla rozwoju potencjału edukacyjnego Ełku jest współpraca ze szkołami wyższymi z miasta, tworzenie ciekawych kierunków studiów podyplomowych, dostosowanie kierunków kształcenia do rynku pracy.

Cel szczegółowy 1.4. Rozwój infrastruktury oraz marki turystycznej MOF Ełk i subregionu EGO.

Podobnie jak w przypadku oferty kultury, sportu i rekreacji, turystyka odgrywa ważną rolę w ocenie jakości życia. Należy założyć, iż w równym lub nawet większym stopniu może służyć mieszkańcom MOF Ełk niż osobom przyjezdnym, a także może być elementem przyciągającym nowych mieszkańców. Mieszkańcy MOF Ełk podkreślają, że największym potencjałem miejsca zamieszkania jest przyroda. Rozwój turystyki MOF Ełk będzie ukierunkowany na udostępnienie walorów przyrodniczych mieszkańcom. Pobudzi to popyt wewnętrzny na usługi związane z sektorem turystycznym, co z kolei wspierać będzie funkcjonowanie sfery turystycznej i przyciągać będzie turystów z zewnątrz. Nie bez znaczenia dla rozwoju turystyki będzie rozwój gospodarczy i poprawa dostępności komunikacyjnej MOF Ełk. Zakłada się, że MOF Ełk stanie się miejscem docelowym odwiedzin w celach biznesowych, co wpłynie na konkurencyjność branży turystycznej.

Tabela 9. Kierunki działań w celu 1. Wzrost konkurencyjności

Cele szczegółowe	Kierunki działań
1.1. Tworzenie warunków do inwestycji na terenie MOF Ełk.	<ul style="list-style-type: none"> • Wyznaczenie, pozyskanie i scalenie nowych terenów inwestycyjnych MOF Ełk, • Rozwój infrastruktury technicznej i teleinformatycznej terenów inwestycyjnych, • Promocja gospodarcza i inwestycyjna MOF Ełk, • Zapewnienie obsługi inwestorów MOF Ełk poprzez otworzenie subregionalnego portu inwestora.
1.2. Rozwój systemu wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności MOF Ełk.	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa koncepcji (planu/strategii) wspierania rozwoju gospodarczego MOF Ełk, • Ewaluacja, wzmocnienie i rozwój systemu wspierania rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności MOF Ełk, przy ścisłej współpracy IOB, instytucji publicznych i przedsiębiorców, • Promocja i nauka przedsiębiorczości w systemie kształcenia, w tym od poziomu wczesnej nauki szkolnej.
1.3. Rozwój system kształcenia, dostosowanego do	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja bazy kształcenia zawodowego, w szczególności pod kątem potrzeb kształcenia zgodnego z oczekiwaniami przedsiębiorców, wykorzystania innowacyjnych metod i technologii,

<p>potrzeb gospodarki MOF Ełk oraz subregionu EGO.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja systemu kształcenia zawodowego pod kątem potrzeb rynku pracy, we współpracy z przedsiębiorcami, • Rozwój nowych, innowacyjnych i atrakcyjnych pod kątem względem szans na rynku pracy kierunków kształcenia zawodowego w MOF Ełk. • Rozwój nowych, innowacyjnych i atrakcyjnych pod kątem szans na rynku pracy kierunków kształcenia zawodowego w MOF Ełk. • Podniesienie atrakcyjności kształcenia wyższego, we współpracy ze szkołami wyższymi, poprzez tworzenie nowych kierunków oraz studiów podyplomowych, atrakcyjnych z punktu widzenia rynku pracy.
<p>1.4. Rozwój infrastruktury oraz marki turystycznej MOF Ełk i subregionu EGO.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie rozwoju usług turystycznych, w tym rozwoju bazy noclegowej, gastronomicznej, rekreacyjnej, • Zagospodarowanie atrakcyjnych turystycznie miejsc (tzw. węzłów ruchu turystycznego), w szczególności terenów przy jeziorach, ważnych atrakcjach turystycznych, • Rozwój sieci szlaków turystycznych, w tym drogowych, rowerowych, pieszych, wodnych – w szczególności w zakresie małej infrastruktury turystycznej, miejsc odpoczynku, parkingów i miejsc obsługi turystów, • Kształtowanie i promocja marki turystycznej MOF Ełk i EGO.

Cel strategiczny 2. Poprawa warunków mieszkaniowych.

W celu strategicznym 2. ujęto cele szczegółowe odnoszące się do trzech wyzwań:

- Rozwój zasobów mieszkaniowych.
- Kształtowanie pozytywnego wizerunku MOF Ełk w oparciu o potencjał oferty czasu wolnego.
- Wzmocnienie potencjału turystycznego.

Cel szczegółowy 2.1. Tworzenie warunków do rozwoju zasobów mieszkaniowych.

MOF Ełk to atrakcyjna przestrzeń do zamieszkania, co widocznej jest w danych migracyjnych. Rozwój przestrzeni mieszkaniowych w obrębie miasta Ełk napotyka na bariery związane z dostępnością terenów inwestycyjnych. Podmiejskie obszary Ełku przyciągają głównie inwestycje w zakresie zabudowy jednorodzinnej. Dalszy rozwój oferty mieszkaniowej Ełku, w tym zabudowy wielorodzinnej oznaczać będzie poszukiwanie możliwości lokowania na terenie MOF zarówno zabudowy wielorodzinnej, jak też jednorodzinnej. Potencjał terenów inwestycyjnych zlokalizowany jest głównie na terenie gminy Ełk. Rozwijając strefy mieszkaniowe należy uwzględnić sposób funkcjonowania przestrzeni, w tym brać pod uwagę aspekty środowiskowe, lokalizacyjne i komunikacyjne. Ważnym zagadnieniem jest kwestia ochrony krajobrazu oraz unikania rozproszenia zabudowy mieszkalnej.

Cel szczegółowy 2.2. Rozwój oferty i infrastruktury czasu wolnego.

Przemysły czasu wolnego, czyli kultura, sport i rekreacja stanowią ważny czynnik konkurencyjności MOF Ełk przy ocenie jakości życia. W ramach priorytetu przewiduje się dalszy rozwój oferty kultury, sportu i rekreacji. Wśród działań przewiduje się zarówno modernizację obiektów infrastruktury przemysłów czasu wolnego, jak też dalsze rozwijanie oferty świadczonej przez instytucje publiczne i organizacje prywatne. Potencjał oferty czasu wolnego stanowić będzie atut oferty mieszkaniowej oraz wносить będzie wkład w rozwój oferty turystycznej. Oferta czasu wolnego dotyczyć będzie zarówno codziennej aktywności instytucji publicznych, jak też szeregu imprez kulturalnych i rozrywkowych. Ważnym zagadnieniem będzie wzmacnianie dostępności do oferty m. in. osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, młodzieży.

Cel szczegółowy 2.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury i rozwiązań komunikacyjnych.

W perspektywie nadchodzącej dekady dojdzie do istotnych zmian w układzie komunikacyjnym regionu. Powstanie nowych dróg ekspresowych (Via Baltica S61, S16), rozwój sieci kolejowej (m.in. Rail Baltica), modernizacja układu drogowego EGO (m.in. DK65), wpłynie na poprawę dostępności komunikacyjnej. Komplementarnie do tych rozwiązań rozwijać się będzie lokalny układ komunikacyjny i rozwiązania komunikacyjne. Aby efektywniej wykorzystać potencjał komunikacji publicznej i zmniejszyć obciążenie komunikacyjne miasta i szlaków komunikacyjnych konieczna jest również zmiana postaw mieszkańców. Ważnym i oczekiwanym przez mieszkańców zagadnieniem jest rozwój sieci dróg rowerowych, co spójne jest z zagadnieniami rozwoju turystycznego MOF Ełk oraz rozwoju transportu publicznego.

Tabela 10. Kierunki działań odnoszące się do celu 2. Poprawa warunków mieszkaniowych

Cele szczegółowe	Kierunki działań
2.1. Tworzenie warunków do rozwoju zasobów mieszkaniowych.	<ul style="list-style-type: none">• Wyznaczenie terenów zabudowy mieszkaniowej w MOF Ełk, zgodnie z założeniami polityki przestrzennej, przeciwdziałającej rozpraszaniu zabudowy i chroniącej walory krajobrazowe,• Rozwój infrastruktury technicznej i teleinformatycznej, w tym kanalizacyjnej, drogowej na potrzeby nowych terenów inwestycji mieszkaniowych w MOF Ełk.• Modernizacja istniejących zasobów mieszkaniowych, wraz z przestrzeniami publicznymi MOF Ełk.
2.2. Rozwój oferty i infrastruktury czasu wolnego.	<ul style="list-style-type: none">• Rozwój oferty oraz infrastruktury instytucji kultury.• Rozwój oferty oraz infrastruktury instytucji sportu i rekreacji.
2.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury i rozwiązań komunikacyjnych.	<ul style="list-style-type: none">• Wspieranie postaw mieszkańców oraz rozwiązań organizacyjnych i technicznych sprzyjających zwiększaniu wykorzystania środków komunikacji publicznych,• Kształtowanie i optymalizowanie sieci połączeń komunikacji publicznej, uwzględniającej potrzeby mieszkańców oraz zmiany wynikające z modernizacji układu komunikacyjnego EGO,• Rozwój transportu publicznego,

	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja i rozwój układu sieci drogowej, komplementarnego do podstawowego układu komunikacyjnego MOF Ełk, • Rozwój układu komunikacji rowerowej, sprzyjającemu budowie komplementarnej i kompleksowej siatki połączeń na obszarze MOF Ełk, uwzględniającej ważne dla mieszkańców punkty węzłowe i miejsca docelowe przemieszczeń.
--	--

Cel strategiczny 3. Poprawa stanu środowiska MOF Ełk.

W celu strategicznym 3. ujęto cele szczegółowe odnoszące się do dwóch wyzwań:

- Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego, w tym wód powierzchniowych, zasobów glebowych, krajobrazu.
- Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności działalności usługowych oraz specjalizacji lokalnych związanych z ekogospodarką.

Cel szczegółowy 3.1. Ochrona środowiska przyrodniczego.

Ochrona środowiska to jedno z najważniejszych wyzwań stojących przed MOF Ełk. Szczególnym wyzwaniem jest poprawa stanu oraz ochrona zasobów wód powierzchniowych. Związane jest to z dużym udziałem wód powierzchniowych w przestrzeni MOF i ich istotnym znaczeniem dla kreowania rozwoju, np. usług turystycznych. Kluczowymi zagadnieniami jest rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w szczególności na obszarach wiejskich. MOF Ełk to przestrzeń poddana dość silnej presji urbanizacyjnej, a jednocześnie charakteryzująca się wysokimi walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi. Konieczne jest więc szukanie rozwiązań, które pozwolą na korzystanie z przestrzeni MOF w sposób zrównoważony, uwzględniający potrzeby środowiskowe i związane zachowaniem walorów krajobrazowych. Obszar MOF to również przestrzeń intensywnie wykorzystywana rolniczo, stąd ochrona zasobów glebowych ma duże znaczenie przyrodnicze i gospodarcze. MOF Ełk czeka ponadto wyzwanie związane z dostosowaniem systemu gospodarki odpadami do wymogów gospodarki o obiegu zamkniętym.

Cel szczegółowy 3.2. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych.

Negatywne skutki zmian klimatycznych w MOF Ełk dotyczą przede wszystkim zagrożenia powodziowego przez nawałne deszcze oraz zagrożenia suszą. Pierwsze z tych zagrożeń wydaje się być silniejsze na obszarach zurbanizowanych, w szczególności zwartych przestrzeniach zabudowy w mieście. Wśród działań dostosowujących MOF Ełk do zmian klimatu należeć będą te związane z rozwojem błękitno-zielonej infrastruktury, rozwojem terenów zielonych oraz zwiększaniem zdolności retencyjnych.

Cel szczegółowy 3.3. Wspieranie rozwoju ekogospodarki

Wspieranie ekogospodarki wnosić będzie wkład MOF Ełk w osiągnięcie neutralności klimatycznej Unii Europejskiej i Polski, a także poprawiać będzie stan środowiska, w szczególności jakości powietrza. W MOF Ełk realizowane to będzie za pośrednictwem odnawialnym źródeł energii, poprzez termomodernizację, rozwój niskoemisyjnej komunikacji oraz modernizację systemów grzewczych.

Tabela 11. Kierunki działań ujęte w celu 3. Poprawa stanu środowiska

Cele szczegółowe	Kierunki działań
3.1. Ochrona środowiska przyrodniczego.	<ul style="list-style-type: none"> • Wyznaczenie stref ochronnych wokół jezior i cieków wodnych, • Podejmowanie aktywnych działań mających na celu oczyszczanie wód powierzchniowych, w tym poprzez utworzenie regionalnego centrum ochrony wód, rozwój wolontaryjnego monitoringu wód, wdrażanie innowacyjnych metod ochrony we współpracy z Centrum Edukacji Ekologicznej oraz Parkiem Naukowo Technologicznym w Ełku, • Rozwój systemu infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w szczególności na obszarach wiejskich MOF Ełk, • Podejmowanie działań planistycznych, organizacyjnych i edukacyjnych sprzyjających ochronie zasobów przyrodniczych MOF Ełk, w tym dot. lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, usługowej, ruchu turystycznego, • Podejmowanie działań planistycznych, organizacyjnych oraz infrastrukturalnych przyczyniających się do zachowania walorów krajobrazowych MOF Ełk, • Podejmowanie działań z zakresu ochrony zasobów glebowych MOF Ełk. • Optymalizacja systemu gospodarki odpadami, w tym dążenie do wdrażania zasad gospodarki o obiegu zamkniętym.
3.2. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych.	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie i realizacja działań planistycznych, organizacyjnych oraz infrastrukturalnych zmniejszających ryzyko negatywnych skutków zmian klimatycznych, w tym dot. susz i ulewnych deszczy, • Rozwój błękitno-niebieskiej infrastruktury oraz powiększanie zdolności retencyjnych przestrzeni MOF Ełk, w tym zurbanizowanej przestrzeni miejskiej, • Rozwój terenów zielonych i naturalnych na terenach zurbanizowanych MOF Ełk.
3.3. Wspieranie rozwoju ekogospodarki.	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie MOF Ełk, • Termomodernizacja obiektów publicznych i prywatnych na obszarze MOF Ełk, • Wdrażanie rozwiązań w zakresie niskoemisyjnej komunikacji, w tym np. stacji ładowania pojazdów elektrycznych, • Modernizacja źródeł ciepła, sprzyjająca eliminowaniu niskiej

	<p>emisji.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja i rozwój oświetlenia ulicznego. • Rozwój systemów efektywnego zarządzania energią.
--	---

Cel strategiczny 4. Wzmocnienie spójności społecznej MOF Ełk.

W celu strategicznym 4. ujęto cele szczegółowe odnoszące się do czterech wyzwań:

- Rewitalizacja Ełku oraz zdegradowanych obszarów na terenach wiejskich.
- Wzmocnienie i rozwój systemu opieki zdrowotnej i usług społecznych.
- Wzmocnienie aktywności i roli organizacji pozarządowych, liderów i aktorów życia społecznego w kreowaniu rozwoju.
- Rozwój komunikacji publicznej MOF Ełk oraz subregionu EGO Kraina.

Cel szczegółowy 4.1. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych MOF Ełk.

Spójność MOF Ełk postrzegana jest w kilku wymiarach. Po pierwsze negatywne zjawiska społeczne charakteryzują się koncentracją w wybranych przestrzeniach. Miasto Ełk prowadziło rewitalizację Śródmieścia, Gmina Ełk skupiała się na teren po byłych PGR-ach. Do 2023 roku konieczne będzie wypracowanie założeń rewitalizacji w oparciu o Gminne Programy Rewitalizacji. Obecnie obowiązujące założenia rewitalizacji opierają się na tzw. Lokalnych Programach Rewitalizacji. Konieczne będzie zatem dokonanie ewaluacji końcowej kończących się programów oraz przeprowadzenie delimitacji zjawisk kryzysowych. Sukces rewitalizacji w MOF Ełk zależy od wielowymiarowej współpracy różnych aktorów i zaangażowania społeczności lokalnych. Rewitalizacja co do zasady jest przedsięwzięciem przekrojowym i komplementarnym. Stąd wykazuje szereg spójności z innymi priorytetami. Dla sukcesu rewitalizacji ważne jest pozyskanie partnerów społecznych, którzy mogą stać się ważnymi multiplikatorami przemian na obszarach rewitalizacji.

Cel szczegółowy 4.2. Wspieranie rozwoju opieki zdrowotnej i usług społecznych.

Spójność społeczna MOF Ełk oznacza dostęp do opieki zdrowotnej i usług społecznych. Ma to szczególny wymiar w kontekście potrzeb starzejącego się społeczeństwa. Problemy dostępności do opieki zdrowotnej związane są w pierwszej kolejności z dostępem do specjalistów. Ełk jest głównym ośrodkiem stacjonarnej opieki medycznej na terenie całego subregionu EGO Kraina, będące ośrodkiem wielospecjalistycznym oraz opieki pielęgnacyjnej i długoterminowej, zaliczanym w układzie regionalnym do ośrodków głównych III stopnia. Do istotnych problemów obszaru należy zaliczyć brak lekarzy specjalistów oraz poradni i oddziału szpitalnego z dziedziny geriatricznej. Niewystarczająca jest opieka stomatologiczna dzieci i młodzieży, w szczególności na terenach wiejskich. Wśród personelu medycznego obserwuje tzw. dziurę pokoleniową. W przyszłości może ona doprowadzić do pogłębiania problemów w służbie zdrowia. Wskazuje to jednocześnie na potrzebę dalszego wspierania szkolnictwa o profilu medycznym, realizowaną obecnie w Ełku.

Z wyzwaniem starzejącego się społeczeństwa mierzą się służby pomocy społecznej. Polityka senioralna jest i będzie jednym z głównych celów polityki społecznej. Strategia rozwiązywania problemów społecznych musi uwzględnić różnorodność problemów i potrzeb coraz liczniejszej grupy starszych mieszkańców MOF Ełk. Konieczne jest stałe diagnozowanie i docieranie do osób potrzebujących wsparcia socjalnego i opieki. Możliwe to będzie poprzez rozwój Ełckiego Centrum Rewitalizacji Społecznej.

Jak zauważono problemy społeczne koncentrują się w szczególnym zakresie w wybranych przestrzeniach MOF Ełk. Stąd istotnym narzędziem dla diagnozowania i rozwiązywania problemów społecznych będą działania rewitalizacyjne.

Cel szczegółowy 4.3. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego i kadrowego organizacji społecznych i liderów społecznych.

W MOF Ełk widoczny jest wzrost aktywności społecznej, przejawiający się choćby liczbą organizacji pozarządowych. Potencjał aktywności organizacji pozarządowych oraz liderów społecznych może wnieść istotny wkład w realizację zamierzeń rozwojowych MOF Ełk. Oprócz wspomnianej już rewitalizacji, organizacje społeczne mogą być autorem i realizatorem ważnych dla MOF Ełk projektów i działań. Jest to o tyle istotne, że te projekty mogą być finansowane ze środków zewnętrznych. Konieczne jest wspieranie potencjału instytucjonalnego organizacji pozarządowych. Organizacje potrzebują zarówno wsparcia infrastrukturalnego jak też kadrowego. Szczególnie ważne i jednocześnie niedoceniane są kompetencje miękkie, m. in. dot. umiejętności współpracy, rozwiązywania problemów, zarządzania. Potencjał organizacji pozarządowych i liderów społeczności lokalnych związany jest z możliwościami docierania do bezpośrednich obiorców działań dużo skuteczniej niż instytucje publiczne.

Cel szczegółowy 4.4. Poprawa dostępu do usług publicznych na obszarze MOF Ełk.

Rewolucja technologiczna dotyka coraz szerszych wymiarów funkcjonowania społeczeństw, w tym usług publicznych. Jest to duża szansa na podniesienie dostępności i jakości szeregu usług realizowanych i świadczonych przez instytucje publiczne. Jest to również szansa związana z wymiarem dostępności, czyli dotarcia np. do osób z niepełnosprawnościami.

Brak stosownych rozwiązań w zakresie dostępności skutkuje ograniczonym korzystaniem z usług przez wybrane grupy osób, w tym osoby z niepełnosprawnościami, seniorów, rodziny wielodzietne. Poprawa dostępności dotyczy wielu sfer funkcjonowania przestrzeni do życia, w tym prywatnych przestrzeni mieszkaniowych, komunikacji publicznej, dostępu do edukacji, opieki zdrowotnej, administracji czy też usług, świadczonych przez przedsiębiorców.

Tabela 12. Kierunki działań w celu 4. Wzmocnienie spójności społecznej.

Cele szczegółowe	Kierunki działań
4.1. Rewitalizacja obszarów	<ul style="list-style-type: none"> • Ewaluacja rezultatów prowadzonej w MOF Ełk rewitalizacji, • Delimitacja zjawisk kryzysowych i wyznaczenie obszarów

<p>zdegradowanych MOF Ełk.</p>	<p>zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji w Ełku oraz w gminie Ełk,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wypracowanie w sposób partycypacyjny założeń rewitalizacji w Ełku oraz Gminie Ełk, w formie Gminnych Programów Rewitalizacji, • Prowadzenie działań rewitalizacyjnych, bieżący monitoring i ewaluacja procesów rewitalizacyjnych w MOF Ełk. • Rozwój Ełckiego Centrum Rewitalizacji Społecznej.
<p>4.2. Wspieranie rozwoju opieki zdrowotnej i usług społecznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie rozwoju specjalistycznych usług opieki zdrowotnej. • Zwiększanie liczby kadr opieki zdrowotnej. • Prowadzenie działań służących podnoszeniu świadomości zdrowotnej społeczeństwa oraz promocji zdrowego stylu życia, w działań z zakresu profilaktyki zdrowia. • Rozwój kompleksowej opieki zdrowotnej i usług pielęgnacyjnych dla osób starszych.
<p>4.3. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego i kadrowego organizacji społecznych i liderów społecznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Integracja i organizacja systemu współpracy organizacji pozarządowych na terenie MOF, np. w formie inkubatora organizacji pozarządowych. • Wspieranie rozwoju kompetencji kadr organizacji pozarządowych MOF Ełk oraz liderów społeczności lokalnych. • Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego Miasta i Gminy, w szczególności w zakresie współpracy partnerskiej.
<p>4.4. Poprawa dostępu do usług publicznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie i promowanie rozwiązań cyfrowych w administracji publicznej, opiece zdrowotnej, kulturze, rekreacji, edukacji. • Rozwój infrastruktury wspierającej rozwiązania cyfrowe. • Realizacja działań z zakresu dostępności, w szczególności w zakresie dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.

3. Projekt systemu monitoringu i ewaluacji

Wskaźniki rezultatu – odnoszące się bezpośrednio do wizji.

Tabela 13. Wskaźniki rezultatu

Element wizji	Propozycja pomiaru
<p>MOF Ełk to obszar dysponujący wysokim potencjałem przedsiębiorczości i innowacyjności, dający szansę na rozwój biznesu, z którego młodzież nie emigruje, lecz zakłada lokalne, innowacyjne firmy, przyczyniając się do wzrostu atrakcyjności i konkurencyjności całego regionu. MOF Ełk jest atrakcyjnym obszarem do inwestowania.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźnik liczby podmiotów w REGON na 1000 mieszkańców, • Saldo migracji osób młodych w wieku 15-39 lat, • Ilość firm, które skorzystały z oferty inkubatora przedsiębiorczości i utrzymały się na rynku, • Nowo powstała powierzchnia komercyjna do liczby podmiotów w REGON, • Dochody z podatku PIT na 1 mieszkańca.
<p>MOF Ełk jest atrakcyjnym obszarem do mieszkania, cechując się atrakcyjnością turystyczną oraz rozwiniętą ofertą czasu wolnego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba mieszkańców MOF Ełk, • Ilość powstałych mieszkań w MOF Ełk, • Ilość miejsc noclegowych na 10 tys. mieszkańców, • Stopień wykorzystania infrastruktury noclegowej na 10 tys. mieszkańców.
<p>MOF Ełk uwzględnia potrzeby środowiskowe i dążący do poprawy stanu środowiska naturalnego, przekładając się na zrównoważony rozwój obszaru.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stan wód powierzchniowych wg badań WIOŚ.
<p>MOF Ełk prowadzi zrównoważoną politykę przestrzenną i społeczną, której istotnym wymiarem jest rewitalizacja. Mieszkańcy uczestniczą aktywnie w kreowaniu rozwoju i są ważnym partnerem zachodzących przemian w przestrzeni MOF Ełk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej.

Źródło: opracowanie własne

Wskaźniki produktu odnoszące się do celów strategicznych i szczegółowych.

Tabela 14. Wskaźniki produktu

Cele szczegółowe	Propozycja pomiaru
Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności.	
1.1. Tworzenie warunków do inwestycji na terenie MOF Ełk.	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia nowych terenów inwestycyjnych, • Liczba podmiotów gospodarczych, które podjęły się działalności na terenach inwestycyjnych.
1.2. Rozwój systemu wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności MOF Ełk.	<ul style="list-style-type: none"> • Istniejąca lokalna koncepcja wsparcia przedsiębiorczości, • Liczba przedsiębiorców obsłużona/ wsparta przez inkubator przedsiębiorczości.
1.3. Rozwój systemu kształcenia, dostosowanego do potrzeb gospodarki MOF Ełk oraz subregionu EGO.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób uczestniczących w kształceniu zawodowym na poziomie średnim, • Liczba klas patronackich.
1.4. Rozwój infrastruktury oraz marki turystycznej MOF Ełk i subregionu EGO.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rozwiniętych węzłów obsługi ruchu turystycznego, • Liczba nowo powstałych obiektów noclegowych.
Cel strategiczny 2. Poprawa warunków mieszkaniowych.	
2.1. Tworzenie warunków do rozwoju zasobów mieszkaniowych.	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia wyznaczonych nowych terenów inwestycyjnych dla budownictwa wielorodzinnego, • Liczba/ powierzchnia nowych MPZP uwzględniających rozwój stref zamieszkania.
2.2. Rozwój oferty i infrastruktury czasu wolnego.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zmodernizowanych obiektów kultury, sportu i rekreacji.
2.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury i rozwiązań komunikacyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> • Długość dróg rowerowych, • Długość utworzonych i zmodernizowanych dróg.
Cel strategiczny 3. Poprawa stanu środowiska.	
3.1. Ochrona środowiska przyrodniczego.	<ul style="list-style-type: none"> • Długość rozbudowanej sieci kanalizacyjnej, • Liczba utworzonych małych oczyszczalni ścieków.
3.2. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba utworzonych obiektów błękitno-zielonej infrastruktury.
3.3. Wspieranie rozwoju ekogospodarki.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba obiektów poddanych termomodernizacji,

Cele szczegółowe	Propozycja pomiaru
	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba stacji ładowania pojazdów elektrycznych, • Liczba wymienionych systemów grzewczych, • Moc zainstalowanych źródeł OZE.
Cel strategiczny 4. Wzmocnienie spójności społecznej.	
4.1. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych MOF Ełk.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba mieszkańców MOF objętych rewitalizacją, • Liczba i wartość zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych w MOF Ełk, • Stopień osiągnięcia założeń programów rewitalizacji, zgodnie z systemem monitoringu opracowanym dla programów.
4.2. Wspieranie rozwoju opieki zdrowotnej i usług społecznych.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba lekarzy w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, • Funkcjonujący w Ełku oddział geriatry.
4.3. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego i kadrowego organizacji społecznych i liderów społecznych.	<ul style="list-style-type: none"> • Działający na terenie MOF Ełk inkubator dla organizacji pozarządowych, • Liczba organizacji pozarządowych korzystających ze wsparcia inkubatora dla organizacji pozarządowych, • Liczba projektów zrealizowanych z EFS przez służby publiczne z udziałem organizacji pozarządowych.
4.4. Poprawa dostępu do usług publicznych.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wdrożonych rozwiązań z zakresu e-usług w MOF Ełk, • Liczba/ odsetek instytucji publicznych posiadający rozwinięte rozwiązania z zakresu dostępności (audyt).

Źródło: opracowanie własne

4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z ustaleniami w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej MOF

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej MOF Ełk

Struktura funkcjonalno-przestrzenna MOF Ełk nie uleganie zasadniczej zmianie w wyniku działań ujętych w Strategii Rozwoju MOF Ełk. Największy zakres zmian w funkcjonowaniu przestrzeni MOF Ełk dotyczyć będzie uwarunkowań związanych z rozwojem gospodarczym, w tym funkcji przemysłowej oraz turystycznej oraz rozwoju funkcji mieszkalnej, głównie na obszarach wiejskich. Istotny wysiłek inwestycyjny i organizacyjny położony zostanie na zagadnienia ochrony środowiska.

Sieć osadniczą MOF Ełk tworzy Miasto Ełk oraz otaczająca miasto przestrzeń obszarów wiejskich gminy Ełk.

Ełk położony jest na skrzyżowaniu głównych szlaków komunikacyjnych, po wschodniej stronie Jeziora Ełckiego, nad rzeką Ełk. Powierzchnia miasta wynosi 2105 ha, z czego 51,26% to grunty zabudowane, a 20,71% stanowią grunty pod wodami. Miasto stanowi centrum podregionu ełckiego i obszaru funkcjonalnego i jest wyraźnym biegun w kontekście potencjału rozwoju społeczno-gospodarczego, także w odniesieniu do wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego.

Miasto Ełk posiada wyraźnie wykształconą strukturę przestrzenną o odmiennych funkcjach, która w perspektywie realizacji Strategii MOF zasadniczo nie ulegnie zmianie. Miasto Ełk ma dobrze rozbudowany wewnętrzny układ drogowy, umożliwiający realizację potrzeb transportowych przez mieszkańców z wykorzystaniem samochodu osobowego.

Gmina Ełk otacza miasto pierścieniem o szerokości 10-15 km. Jej powierzchnia to niemal 380km². Takie położenie warunkuje promienisty układ komunikacyjny, którego środek wyznaczony przez drogi krajowe 16 i 65 oraz drogi wojewódzkie nr 665 i 667 zlokalizowany jest na terenie miasta. Powiązania komunikacyjne pomiędzy głównymi szlakami uzupełniają drogi lokalne. Przez wschodnią część gminy przebiega szlak Ełckiej Kolei Wąskotorowej, biegnący z Ełku do Turowa, położonego w gminie Kalinowo.

Na sieć osadniczą gminy składa się 56 sołectw. W gminie nie wykształciło się wyraźne centrum, funkcje administracyjne zlokalizowane są na terenie miasta. W strukturze osadniczej największymi miejscowościami są Straduny i Nowa Wieś Ełcka, położone na trasie drogi krajowej nr 65.

Strukturę przestrzenną gminy tworzą:

- rozległe tereny rolne (ponad połowa obszaru),
- zwarte kompleksy leśne (ok. 25% powierzchni gminy), a także
- 40 jezior, z czego największe to Selmęt Wielki, Druglin, Lipińskie, Sunowo, Woszczelskie, Przytułskie, Szarek; tereny gminy położone są ponadto nad linią brzegową jezior zlokalizowanych w innych gminach: Łaśmiady, Ełckie, Sawinda Wielka, Krzywe.

Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności MOF Ełk

Usługowa rola MOF Ełku ulegnie zmianie w wyniku inwestycji infrastrukturalnych w zakresie sieci komunikacyjnej i transportowej.

- *MOF Ełk ma uzyskać dostęp do trasy S19 (Via Carpatia) poprzez drogę ekspresową S16 Ełk – Knyszyn. Realizacja zadania w systemie „Projektuj i buduj” przewidziana jest na lata 2024 – 2027. W planach jest także budowa drogi ekspresowej S16 Mrągowo – Orzysz - Ełk. Inwestycja jest w fazie przygotowawczej. Trwają prace projektowe dot. modernizacji DK 65 na 7 odcinkach od Kowal Oleckich do granicy województwa oraz od obwodnicy Gołdapi do granicy z Rosją.*
- *Przez przestrzeń powiatu ełckiego przebiegać będzie droga „Via Baltica”, czyli część europejskiej trasy E67 łączącej Europę Środkową z Finlandią, na odcinku od Helsinek do Warszawy nazywaną właśnie „ViaBaltica”. Trwa obecnie budowa drogi ekspresowej S61 w województwie podlaskim. Na większości podlaskich odcinków prace są już prowadzone, a jedynie na dwóch trwa jeszcze procedura wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej. W województwie warmińsko-mazurskim toczą się prace na trzech odcinkach drogi ekspresowej S61 Szczuczyn - Raczek (66,4 km). Prace budowlane trwają na dwóch odcinkach realizacyjnych, a na trzecim, po wydaniu we wrześniu decyzji ZRID, rozpoczną się niebawem.⁷*
- *Ełcki węzeł kolejowy jest największym węzłem na Mazurach i drugim co do wielkości w województwie warmińsko-mazurskim, po węzle olsztyńskim. Stacja Ełk posiada bezpośrednie połączenia z dziesięcioma spośród siedemnastu polskich miast, mających ponad 200 tysięcy mieszkańców: Warszawą, Gdańskiem, Szczecinem, Białymstokiem, Gdynią, Łodzią, Krakowem, Wrocławiem, Poznaniem i Toruniem. Jego potencjał nie jest jednak w pełni wykorzystywany. Dopiero od niedawna realny kształt przybierają zmiany w systemie transportu kolejowego. Kluczowe znaczenie dla regionu i miasta będzie miała projektowana trasa kolejowa Rail Baltica. Jest to linia kolejowa E75 relacji: Warszawa – Białystok – Ełk - Olecko – Suwałki – Trakiszki do granicy państwa z Litwą. W 2020 r. zakończyła się modernizacja linii kolejowej nr 219: Ełk - Olsztyn przez Szczytno, dzięki czemu możliwy jest sprawny dojazd do lotniska Olsztyn-Mazury w Szymanach. W 2021 r. ma rozpocząć się remont, połączony z elektryfikacją, linii nr 38 na odcinku Ełk-Korsze. Ta inwestycja pozwoli na podwyższenie prędkości pociągów do 160 km/h, co skróci czas przejazdu z Olsztyna do MOF Ełku o ponad pół godziny.*

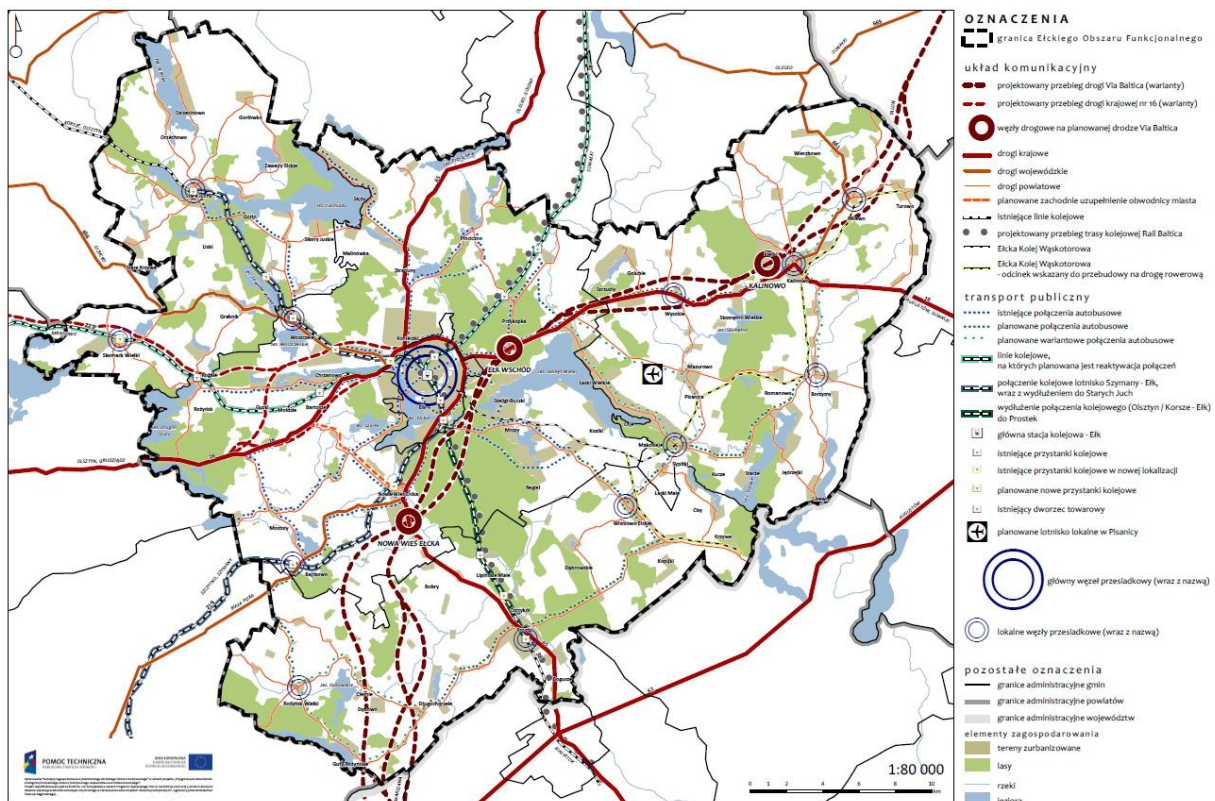
Powyższe oznacza, że wzmocniona zostanie atrakcyjność inwestycyjna MOF Ełk. W Strategii rozwoju MOF przewidziano m. in. realizację działań przyczyniających się do przyciągnięcia nowych inwestycji. Zakłada się, że tereny inwestycyjne powinny powstawać w dogodnych dla logistyki, zwartych przestrzeniach. W praktyce oznacza to konieczność poszukiwania tych przestrzeni w bliskości projektowanych węzłów drogi ekspresowej, zlokalizowanych na terenie gminy Ełk (węzeł Nowa Wieś Ełcka, węzeł Ełk Wschodni). Tereny inwestycyjne dla działalności gospodarczych powinny być zlokalizowane w układzie komunikacyjnym umożliwiającym dogodny dojazd, głównie z terenu Ełku, powinny zostać połączone z aktualnym układem komunikacyjnym i mieć dostęp do sieci komunikacji publicznej. Tereny powinny zostać wyposażone w podstawową infrastrukturę techniczną i teleinformatyczną. Duża powierzchnia nowych terenów inwestycyjnych oznacza możliwość

⁷ Źródło: <https://www.gddkia.gov.pl/>

występowania konfliktów przestrzennych i środowiskowych. Konieczne jest zlokalizowanie tych terenów poza układem obszarów chronionych i wrażliwych przyrodniczo oraz w miejscu, w którym nie będzie generować negatywnych oddziaływań dla stref mieszkaniowych.

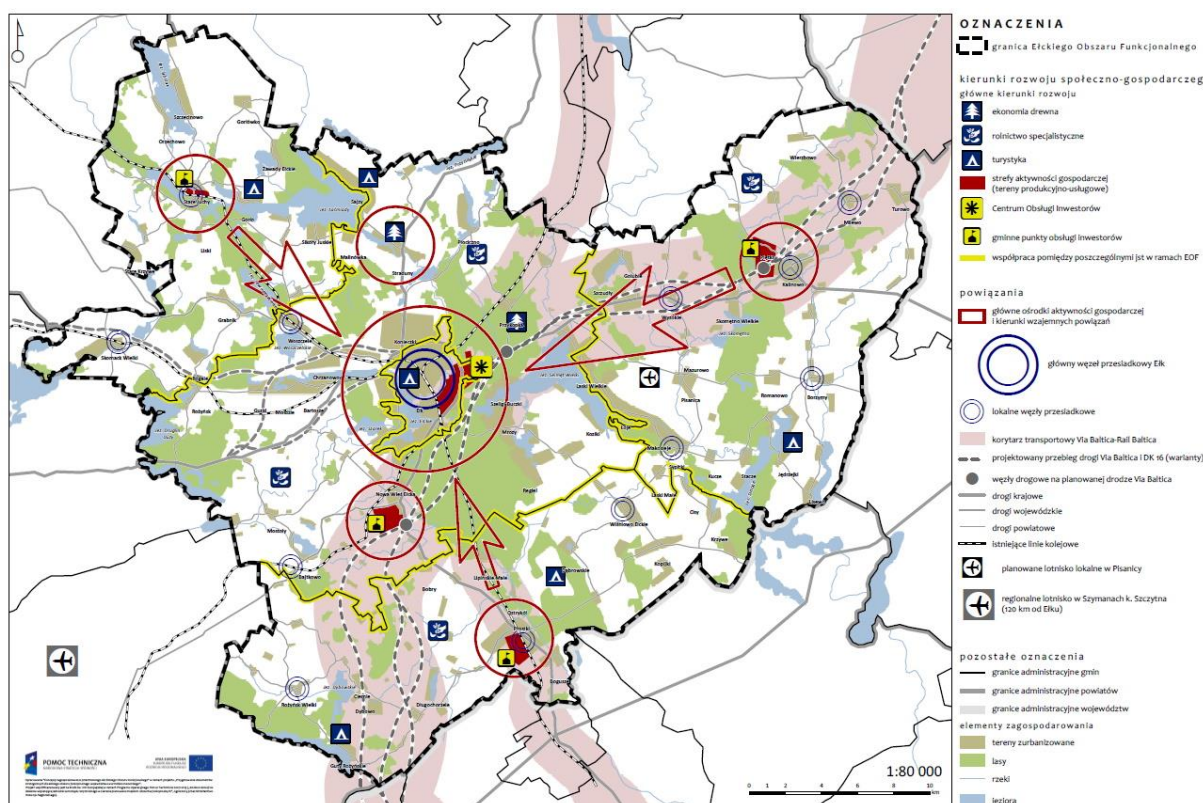
W związku z powyższym w gminie Ełk nowe tereny aktywności gospodarczej lokalizować należy w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej SSSE w mieście, przy węźle drogowym S61 Ełk Wschód (Via Baltica), jako uzupełnienie istniejącej strefy gospodarczej. Na terenie gminy Ełk wyznaczono tereny inwestycyjne w południowej części miejscowości Nowa Wieś Ełcka, w sąsiedztwie węzła trasy Via Baltica z drogą krajową nr 65 i drogą wojewódzką nr 667 oraz linii kolejowej prowadzącej do lotniska regionalnego w Szymanach.

Rysunek 3. Koncepcja zagospodarowania przestrzennego powiatu ełckiego w zakresie układów komunikacyjnych

Źródło: Koncepcja zagospodarowania przestrzennego Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego

Rysunek 4. Koncepcja zagospodarowania przestrzennego powiatu ełckiego w zakresie aktywności gospodarczej

Źródło: Koncepcja zagospodarowania przestrzennego Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego

Cel strategiczny 2. Poprawa warunków mieszkaniowych w MOF Ełk.

Wśród istotnych zmian zachodzących w przestrzeni MOF Ełk obserwuje się napływ nowych mieszkańców oraz znaczną aktywność inwestycyjną w zakresie budownictwa mieszkaniowego. W Ełku powstaje nowa zabudowa wielorodzinna, w gminie Ełk zabudowa jednorodzinna. Trendy migracyjne w przestrzeni MOF Ełk zostaną prawdopodobnie utrzymane. Oznacza to, że obszar MOF Ełk nadal będzie atrakcyjną przestrzenią do rozwoju mieszkalnictwa i nowych inwestycji w tym zakresie.

Rozwój przestrzenny miasta na tereny wiejskie częściowo wynika z niewielkiego zasobu nowych gruntów inwestycyjnych w mieście. Rozwój ten wzmacnia ponadto fakt, iż to Ełk stanowi najbardziej atrakcyjną lokalizację pod względem zatrudnienia, oferty usługowej i rekreacyjnej. Granice administracyjne miasta Ełk ustalono na przełomie lat 60. i 70. Skorygowano je nieznacznie na przełomie XX i XXI w. o niewielkie obszary położone przy północnej obwodnicy miasta oraz na południu w rejonie szpitala miejskiego.

Rozwój przestrzenny miasta na otaczające tereny wiejskie następować będzie w kolejnej dekadzie, co związane jest z prognozą dalszego zwiększania się liczby ludności MOF Ełk. Miasto przyciąga głównie młodych mieszkańców okolicznych obszarów wiejskich, w tym z terenu sąsiadujących powiatów. Obszary wiejskie gminy Ełk stanowią atrakcyjną lokalizację dla budownictwa jednorodzinnego, przyciągając głównie mieszkańców Ełku. Prognozuje się, że proces ten utrzyma swoją dynamikę w kolejnej dekadzie, tj. do 2030 roku. Dynamika tego procesu zależna będzie od sytuacji gospodarczej i poziomu bogacenia się mieszkańców MOF Ełk.

Gmina Ełk posiada zdecydowany charakter podmiejski i charakter ten będzie się wzmacniać w związku z napływem nowych mieszkańców. Ruch inwestycyjny w zakresie nowych osiedli jednorodzinnej zabudowy mieszkaniowej będzie największy w pobliżu granic administracyjnych miasta. Największy ruch inwestycyjny w zakresie budownictwa mieszkaniowego widoczny był w najbliższych lokalizacjach miasta – w miejscowościach Barany, Ełk Osada, Chruściele, Maleczewo, Nowa Wieś Ełcka, Mrozy Wielkie, Szeligi-Buczki, Siedliska, Konieczki, Chrzanowo i Bartosze.

Głównym założeniem zrównoważonego rozwoju przestrzeni MOF powinno być przeciwdziałanie dezurbanizacji i rozpraszaniu zabudowy, a nowoprojektowana zabudowa powinna stanowić swojego rodzaju odzwierciedlenie i uzupełnienie zabudowy już istniejącej. Proces ten w przestrzeni miejskiej MOF jest teoretycznie łatwiejszy do realizacji, na obszarach wiejskich MOF trudniej jest wkomponować nowe tereny zabudowy mieszkalnej, w tym jednorodzinnej, w istniejące struktury przestrzenne. Związane jest to z większą presją przestrzenną indywidualnych i rozproszonych inwestycji, głównie zabudowy jednorodzinnej.

MOF Ełk posiada istotny potencjał dla rozwoju funkcji turystycznej.

Największymi walorami warunkującymi rozwój turystyki i rekreacji na terenie EOF są liczne lasy i zbiorniki wodne, urozmaicona rzeźba terenu, niski stopień zanieczyszczenia gleb i powietrza oraz walory kulturowe.

Tereny wokół Jeziora Ełckiego, wraz z mostem i ruinami zamku krzyżackiego, promenadą i plażami miejskimi, a także brzegami rzeki Ełk, są wizytówką miasta. Obszar ten stanowi najbardziej atrakcyjną przestrzeń publiczną, służącą rekreacji i wypoczynkowi, korzystaniu z usług gastronomii. Odpowiednie zagospodarowanie tego obszaru wraz z kompleksową rewaloryzacją elementów zabytkowych wpłynąć ma na wizerunek promocyjny miasta i ożywić konkurencyjność regionu.

W gminie Ełk zabudowa letniskowa i rekreacyjna koncentruje się nad jeziorami, przede wszystkim w Szeligach-Buczach, Sordachach, Sajzach, Suczkach, Lepakach i Malinówce. Gmina urządziła kilka plaż wiejskich.

Ważne dla rozwoju turystycznego MOF Ełk jest tworzenie punktów węzłowych dla obsługi ruchu turystycznego. Powinny one koncentrować funkcje turystyczne w danych rejonach MOF, dotyczy to organizacji punktów informacji turystycznej, przygotowania miejsc odpoczynku, wypożyczalni sprzętu turystycznego, lokalizacji parkingów czy bazy gastronomicznej. Turystyczne punkty węzłowe powinno się kształtować w następujących miejscowościach: Ełk, Rożyńsk, Straduny. Zakłada się, że w przestrzeni MOF Ełk rozwijać się będą obiekty noclegowe. W Ełku, jako centrum obsługi ruchu turystycznego, należy poszerzać ofertę turystyki i rekreacji, głównie miejsc noclegowych, obiektów gastronomicznych, atrakcji kulturalnych, imprez i festiwali, atrakcyjnych przestrzeni publicznych, obiektów handlowych, urządzeń sportu i rekreacji.

Miasto Ełk posiada do zbycia i zagospodarowania pod funkcję turystyczną dwa tereny położone w najbliższym sąsiedztwie Jeziora Ełckiego, jego północnej części, o łącznej powierzchni ok. 0,92 ha. Posiadają one uchwalony miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, który wskazuje na lokalizację obiektów związanych z usługami turystycznymi, w tym obiektów hotelowych. **Szczególnie istotne dla rozwoju funkcji hotelarskich ma renowacja dawnego zamku krzyżackiego wraz z całym kompleksem wyspy zamkowej na Jeziorze Ełckim.** Ponadto 2 obszary w bezpośrednim sąsiedztwie

linii brzegowej Jeziora Ełckiego, stanowiące własność miasta Ełku, przeznaczone są pod realizację terenów rekreacji i sportu (0,82 ha).

Uzupełnień wymagają bulwary nad Jeziorem Ełckim i dalszy bieg rzeki Ełk w celu wytworzenia powiązania z os. Zatorze. Uporządkowania wymagają zaplecza budynków zlokalizowanych przy ul. Wojska Polskiego, które widoczne są w panoramie miasta od strony jeziora. Panorama miasta podlegać powinna ochronie.

Możliwe jest wykorzystanie na potrzeby turystyki istniejącego, lecz zdegradowanego zagospodarowania. Adaptacji na nowe cele wymagają przede wszystkim stare wiejskie zagrody (agroturystyka, zabudowa letniskowa), ełcki zamek (usługi hotelarstwa i gastronomii). Wartościowymi układami ruralistycznymi cechują się wsie położone nad brzegami jezior.

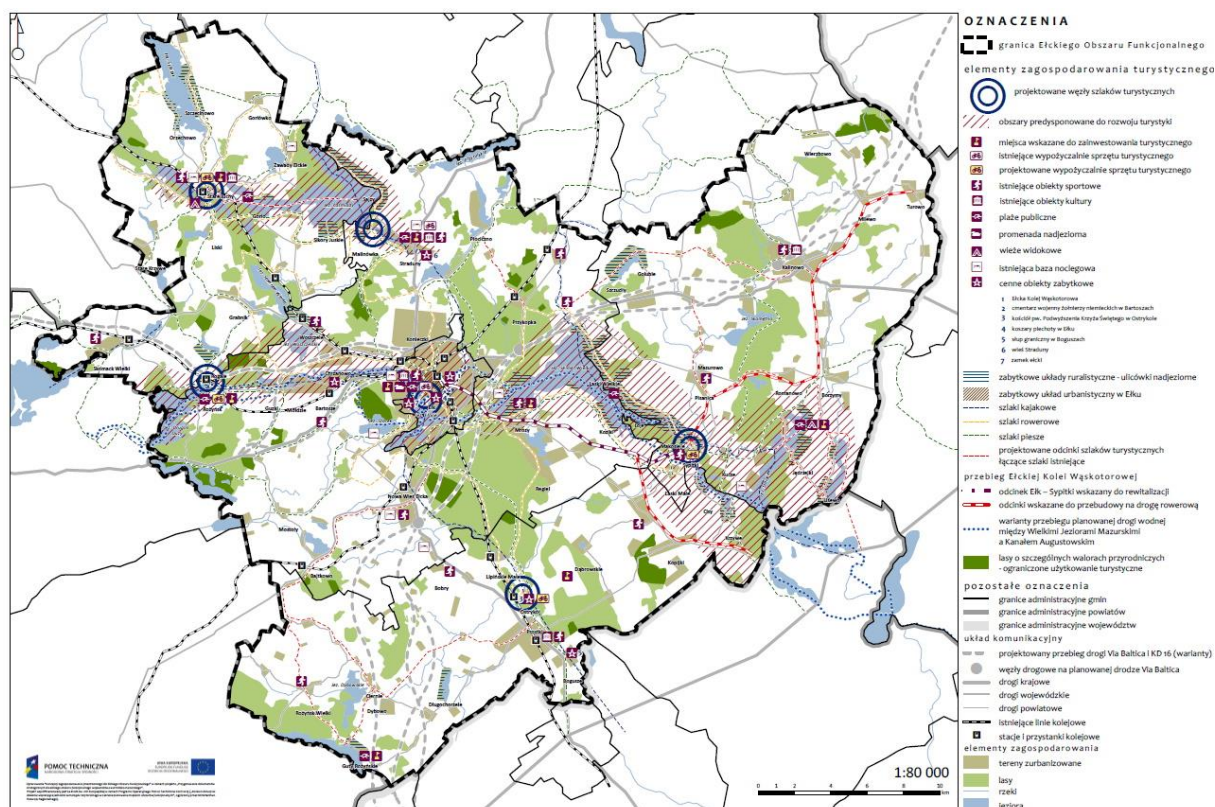
Rozwój turystyki powinien być ograniczony wokół terenu rezerwatów, użytków ekologicznych, obszarów Natura 2000, których przedmiotem ochrony są wrażliwe ekosystemy.

Na obszarze miasta Ełku stwierdzono potrzebę wyznaczenia nowych obszarów usług turystyki, gdyż obecne nie zaspokajają już istniejących potrzeb. W tym kontekście szczególnej uwagi wymagają Jezioro Ełckie i rzeka Ełk wraz z przyległymi terenami, które są najcenniejszymi przyrodniczo i turystycznie obszarami miasta.

Obecnie Jezioro Ełckie, rozumiane szeroko jako zbiornik wodny, przyległe tereny publiczne (w szczególności 7-kilometrowa promenada) i oferta gastronomiczna, jest największą atrakcją i wyróżnikiem miasta.

Mając na względzie sukces, jaki przyniosło zwrócenie się miasta w kierunku jeziora, samorząd stara się powtórzyć ten proces w odniesieniu do rzeki Ełk. Dolina rzeki Ełk stanowi najważniejszy teren pod względem przyrodniczym na obszarze miasta i powinna tworzyć główny zasób terenów zieleni w mieście. Włączenie rzeki i terenów do niej przyległych w świadomie kształtowany system terenów o funkcjach przyrodniczo-rekreacyjnych i krajobrazowych stanowi podstawę wprowadzania w życie idei zielonej infrastruktury w Ełku.

Rysunek 5. Koncepcja zagospodarowania przestrzennego powiatu ełckiego w zakresie turystycznym

Źródło: Koncepcja zagospodarowania przestrzennego Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego

Podstawowy układ komunikacyjny ma typowy układ promienisty, gdzie punktem ciężenia jest miasto Ełk, z obwodnicą okalającą go od strony północnej i wschodniej. Układ ten wpływa na systemy sieci drogowej w poszczególnych gminach, naturalnie kreując miejsce o największej dostępności komunikacyjnej – Ełk. Należy uzupełniać układ drogowy w miejscach naj słabiej obsługiwanych, m.in. o połączenie drogowe pomiędzy ul. Zamkową a drogą krajową nr 16 na wysokości jeziora Sunowo.

Jedną z najważniejszych inwestycji dotyczących MOF Ełk jest planowany przebieg drogi ekspresowej S61 Via Baltica. Inwestycja jest istotna ze względu na planowane zlokalizowanie 2 węzłów drogowych. Przebudowa drogi krajowej nr 16 zwiększy dostępność komunikacyjną z zachodnią częścią województwa warmińsko-mazurskiego oraz ze stolicą regionu.

W granicach EOF planowany jest przebieg trasy Rail Baltica na linii nr 38 i 41, w ramach której zaplanowano modernizację linii kolejowej leżącej w paneuropejskim korytarzu transportowym wraz z całkowitą przebudową infrastruktury towarzyszącej. W celu rozwoju logistyki systemu transportowego w ramach sieci TEN-T, planuje się lokalizację w pobliżu Ełku terminalu przeładunkowego (multimodalnego). Realizacja inwestycji kolejowych powinna przynieść miastu korzyści w postaci przede wszystkim ożywienia gospodarczego i wzrostu ruchu turystycznego.

Urbanizacja terenów wiejskich w bezpośrednim sąsiedztwie miasta wymusza potrzebę budowy alternatywnego obejścia drogowego po zachodniej stronie miasta, omijającego ulicę Zamkową. Wybudowana obwodnica nie posiada obejścia wschodniego, co wynika z fizjografii terenu (Jezioro Ełckie).

W zakresie poprawy funkcjonowania układu komunikacyjnego na terenie miasta i obszarach podmiejskich, w wyniku przyjętych kierunków rozwoju przestrzennego terenów zurbanizowanych, wskazuje się budowę trasy obwodowej wokół Jeziora Ełckiego. Fragment wymagający uzupełnienia to odcinek położony po zachodniej stronie akwenu –pomiędzy ul. Zamkową a drogą krajową nr 16. Odcinek ten stanowić będzie główną oś komunikacyjną rozbudowującego się zespołu mieszkaniowego.

Miasto jest podzielone barierami torów kolejowych, Jeziora Ełckiego i rzeki Ełk na wyraźne części. Między nimi prowadzą jedynie pojedyncze połączenia drogowe o ograniczonej przepustowości. Zapewnienie optymalnych połączeń pomiędzy osiedlami są najbardziej widocznym wyzwaniem dla układu drogowego miasta.

Zintegrowanie tras rowerowych i zapewnienie infrastruktury towarzyszącej uzupełnić powinien dobrze funkcjonujący system transportowy MOF. Z punktu widzenia codziennych dojazdów w pierwszej kolejności powinny być realizowane odcinki dróg rowerowych lub rowerowo-piesznych wzdłuż dróg krajowych o dużym natężeniu ruchu oraz które będą stanowiły nawiązanie do już istniejącej sieci dróg rowerowych na terenie Miasta Ełk. W pierwszej kolejności powinny być to odcinki:

- Nowa Wieś Ełcka – Miasto Ełk (Baranki/Grajewska) droga krajowa nr 65,
- Miasto Ełk (Obwodnica Ełcka/osiedle Bajkowe) –Straduny droga krajowa nr 65,
- Miasto Ełk (Suwalska) – wieś Żelazki (Węzeł Ełk Wschód) droga krajowa nr 16.

Sieć dróg rowerowych w Ełku nie łączy wszystkich osiedli. Szczególnie brakuje połączeń przecinających tory kolejowe i rozwiązań na skrzyżowaniach w centrum miasta. Główna trasa rowerowa (promenada) będzie wzdłuż brzegu Jeziora Ełckiego oraz rzeki Ełk i stanowi raczej atrakcję turystyczną, niż korytarz codziennych podróży mieszkańców miasta. Działaniem priorytetowym jest zintegrowanie dróg rowerowych w jeden system, który powinien obejmować połączenie strategicznych punktów miasta, takich jak dworzec i miejsca atrakcyjne turystycznie, a także zapewnić połączenie osiedli z centrum miasta.

Cel strategiczny 3. Poprawa stanu środowiska MOF Ełk.

Istotnym wyzwaniem, także w odniesieniu do polityki przestrzennej MOF Ełk jest potrzeba ochrony i poprawy stanu środowiska.

Przyroda jest największym atutem MOF Ełk, zagospodarowanie przestrzenne należy kształtować przy uwzględnieniu ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

Największymi walorami warunkującymi rozwój turystyki i rekreacji na terenie EOF są liczne lasy i zbiorniki wodne, urozmaicona rzeźba terenu, niski stopień zanieczyszczenia gleb i powietrza oraz walory kulturowe. Problem jakości wód jezior i rzek stanowi potencjalne źródło zagrożenia dla jakości życia mieszkańców oraz ewentualną barierę procesów rozwojowych. W ramach Strategii MOF podejmowane będą kroki zapobiegające dalszej degradacji wód oraz polegające na utrzymaniu i ochronie ich naturalnej fizjonomii. Jeziora stanowią ważną ostoję dla zwierząt, w tym ptaków, objętych ochroną, a ich walory krajobrazowe są atrakcją dla turystów odwiedzających MOF. Dzięki ciekom, które łączą jeziora, tworząc swoisty szlak mogą być one wykorzystywane jako szlaki

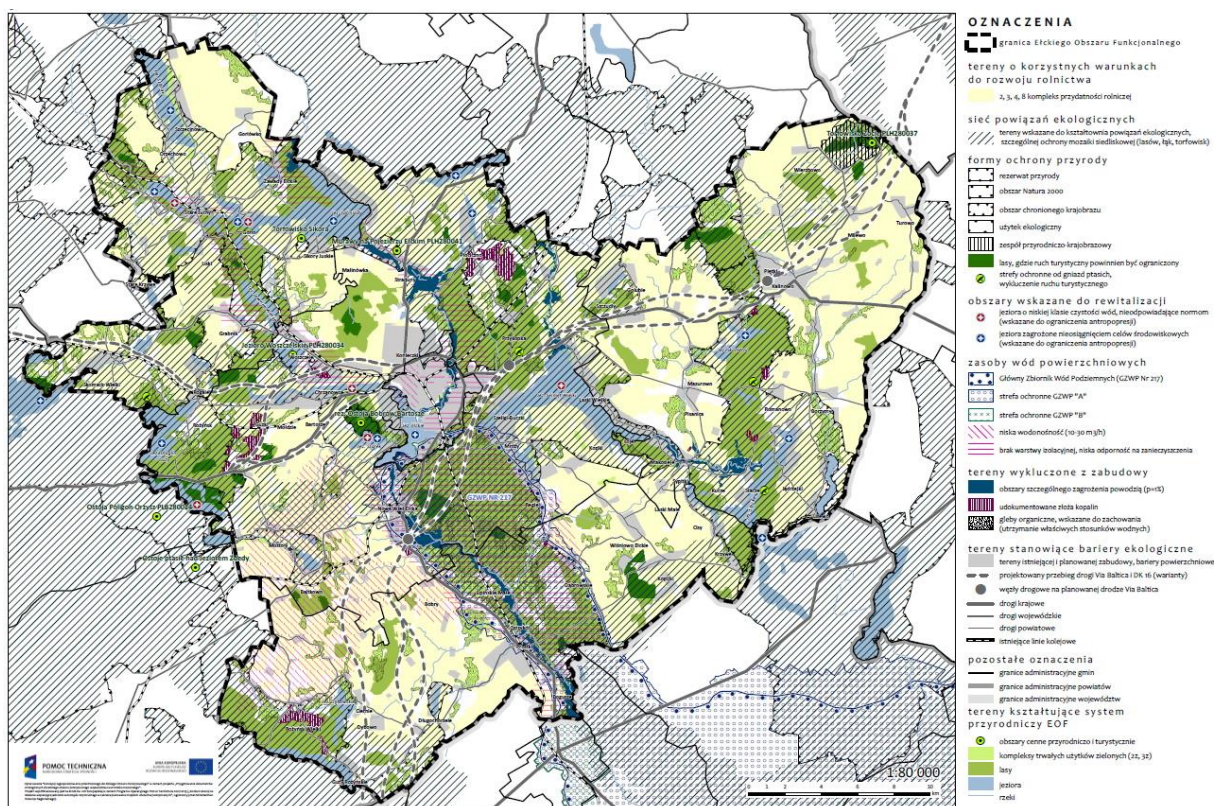
turystyczne. Zagrożeniem jest nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa, rozwój turystyki, która przejawia się również w formie „dzikich” pól biwakowych, skoncentrowanych wokół jezior. Zanieczyszczenia pochodzą również ze spływów powierzchniowych z pól użytkowanych rolniczo. **Obszarem problemowym są tereny położone w odległości 100 m od rzek i jezior, zlokalizowane w obszarach chronionego krajobrazu.** Położenie takich gruntów jest bardzo atrakcyjne dla nowych inwestycji mieszkaniowych, letniskowych czy usługowych, ale obowiązujące przepisy zabraniają ich realizacji.

Uporządkowanie gospodarki ściekowej jest najważniejszym kierunkiem rozwoju infrastruktury technicznej, który wpłynie na ochronę wód. W celu ograniczenia antropopresji na zasoby środowiska przyrodniczego konieczne jest uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich. Realizacji nowych zespołów zabudowy należy dokonywać wraz z uporządkowanym systemem dostarczania wody i odbierania ścieków.

W Gminie Ełk należy rozwijać gospodarkę ściekową:

- przede wszystkim w miejscowościach o funkcji turystyczno-wypoczynkowej położonych bezpośrednio nad brzegami wód otwartych, tj. na kierunkach: Chruściele – Ełk, Woszczele – Chrzanowo – Siedliska – Ełk, Płociczno – Miluki – Oracze – Kolektor Sanitarny Sajzy – Ełk,
- w miejscowościach o wysokiej koncentracji mieszkalnictwa i usług – Małkinie, Bienie, Chojniak, Janowo, Skup, Małczewo, Zdunki,
- w miejscowościach położonych w obszarze nad Głównym Zbiornikiem Wód Podziemnych.

Rysunek 6. Koncepcja zagospodarowania przestrzennego powiatu ełckiego w zakresie środowiska przyrodniczego

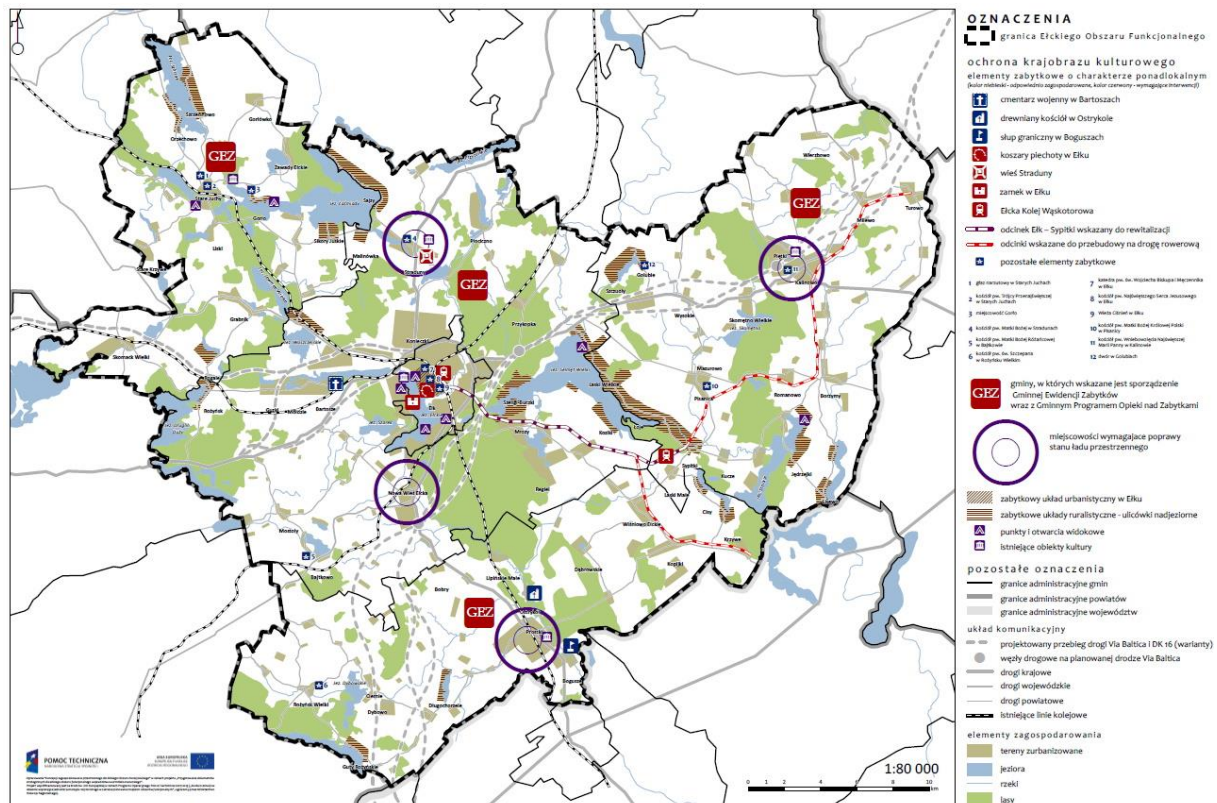
Źródło: Koncepcja zagospodarowania przestrzennego Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego

Dobra kultury materialnej o zabytkowym charakterze zlokalizowane na terenie MOF są wyrazem lokalnego krajobrazu kulturowego i jako takie wymagają ochrony podczas wszelkich działań w zakresie planowania przestrzennego. Do głównych celów polityki przestrzennej należy ochrona historycznej tożsamości regionu poprzez odpowiednie kształtowanie zagospodarowania przestrzennego. Ochrona ta ma na celu zachowanie wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz wyeksponowanie obszarów i obiektów o istotnych wartościach kulturowych. Ważną kwestią jest ponadto zahamowanie procesów degradacji obiektów zabytkowych i ich otoczenia. Do miejscowości, które wymagają uporządkowania ładu przestrzennego należy zaliczyć m. in. największe wsi gminy Ełk: Nową Wieś Ełcką i Straduny, jak też przestrzeń Śródmieścia w Ełku.

Wartościowymi układami ruralistycznymi cechują się wsie położone nad brzegami jezior. Rozwój przestrzenny wsi o tym charakterze powinien uwzględniać historyczny układ ruralistyczny, tj. linię zabudowy, rozmieszczenie zabudowy po jednej lub po dwóch stronach drogi, gabaryty budynków i elementy zagospodarowania.

Ochronie powinna podlegać również panorama Ełku.

Rysunek 7. Koncepcja zagospodarowania przestrzennego powiatu ełckiego w zakresie dziedzictwa kulturowego

Źródło: Koncepcja zagospodarowania przestrzennego Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego

Cel strategiczny 4. Wzmocnienie spójności społecznej MOF Ełk.

Negatywne zjawiska społeczne charakteryzują się koncentracją w wybranych przestrzeniach MOF. Miasto Ełk prowadziło rewitalizację Śródmieścia, Gmina Ełk skupiała się na teren po byłych PGR-ach. Zakłada się, że rewitalizacja na obszarach MOF Ełk będzie kontynuowana, nieznaczna jest jednak

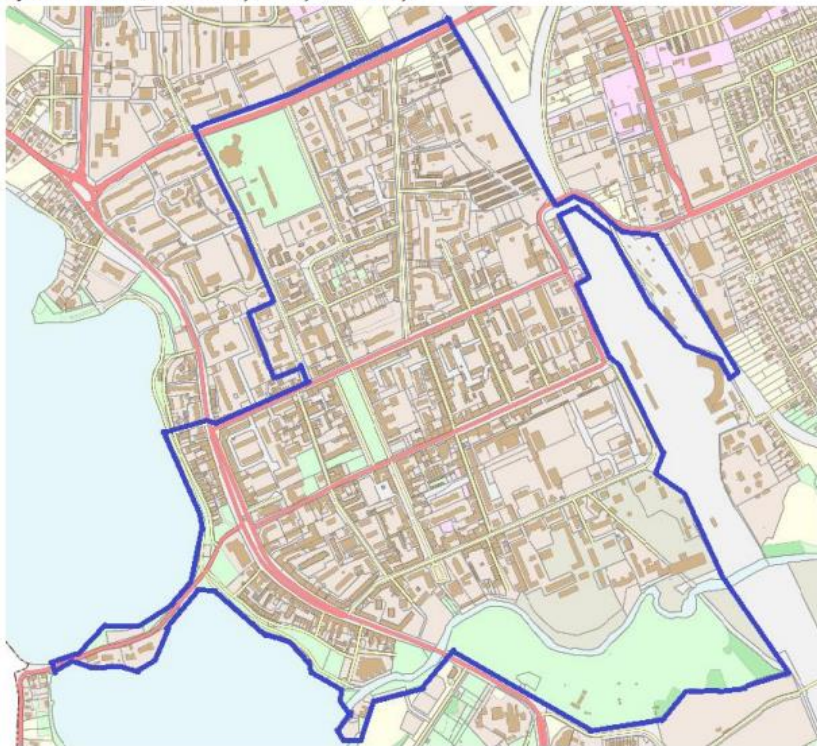
dokładana lokalizacja obszaru rewitalizacji. Związane jest to z koniecznością delimitacji negatywnych zjawisk na obszarze MOF Ełk.

Granice obecnego obszaru rewitalizacji „Śródmieście” (8,17% powierzchni, 28,2% liczby ludności) w dużej części pokrywają się z granicami historycznego układu urbanistycznego, podlegającego ochronie konserwatorskiej. Śródmieście tworzy historyczny układ urbanistyczny o wielofunkcyjnej zabudowie. Kwartály zabudowy tworzą zabytkowe budynki mieszkalno-usługowe pochodzące z końca XIX w. i początku XX w., uzupełnione zabudową powojenną (85% wszystkich budynków wielorodzinnych wybudowanych przed 1945 r.). Na tym obszarze koncentruje się wiele najważniejszych obiektów usługowych, w tym administracyjnych. Brakuje tam zieleni urządzonej, często nieuporządkowana jest sytuacja parkingowa wewnątrz kwartałów. Kwestię problemową stanowi głównie stan techniczny zabudowy historycznej, zagrożenie patologiami społecznymi wśród mieszkańców, hałas komunikacyjny. Działania rewitalizacyjne mają dążyć do wykreowania prestiżowej przestrzeni wysokiej jakości, będącej dobrym miejscem do życia dla mieszkańców wraz z centrum usługowym.

Bardzo cennym elementem fizjonomii Ełku jest sylweta miasta widoczna z ulicy Zamkowej i zachodniego brzegu Jeziora Ełckiego. Uporządkowania wymagają zaplecza budynków zlokalizowanych przy ul. Wojska Polskiego. Panorama miasta podlegać powinna ochronie – lokalizacja wszelkich obiektów o wysokości powyżej 20 m powinna być analizowana pod tym kątem.

Rysunek 8. Obszar rewitalizacji w Ełku

Rysunek 34 Obszar „Śródmieście” wyznaczony do rewitalizacji.

Źródło: Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023

W gminie Ełk wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje znaczną powierzchnię, ale faktycznie działania rewitalizacyjne koncentrują się w przestrzeni zurbanizowanych niedużych miejscowości, których historia najnowsza związana jest z działalnością PGR-ów.

Degradacja fizyczna polega na niszczeniu istniejących wielorodzinnych budynków mieszkalnych (zarówno nielicznych przedwojennych, jak i tych powojennych, budowanych w technologii prefabrykowanej) i budynków gospodarczych. Degradacja społeczna objawia się przede wszystkim bezrobociem, a co za tym idzie rozwojem biedy i patologii społecznych. Byłe PGR-y stanowią istotny element krajobrazu gmin wiejskich EOF, tylko nieliczne gospodarstwa prowadzą wciąż działalność rolniczą. Niektóre zespoły zabudowy wielorodzinnej zostały poddane termomodernizacji, budynki zostały wyremontowane i ich efekt estetyczny uległ znacznej poprawie. Nie wiąże się to jednak z poprawą sytuacji społecznej i materialnej mieszkańców. Niewielka część z PGR-ów lokalizowana była w dawnych folwarkach i założeniach dworsko-parkowych. Takie obszary wymagają dodatkowego zwrócenia uwagi na zachowanie bądź przywrócenie elementów zabytkowych. Obszary popegeerowskie wymagają kompleksowych działań, których zasadniczym elementem musi być aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców.

W odniesieniu do rozwoju przestrzennego i spójności społecznej obszarów wiejskich należy zwrócić szczególną uwagę na największe wsie, które , spełniają najważniejsze funkcje gospodarcze, społeczne, administracyjne, usługowe i kulturalne. Poprawa funkcjonalności, estetyki, powiązań komunikacyjnych podnieść ma atrakcyjność przestrzeni. Wzmocnić należy rolę centrów wsi jako miejsc spotkań i rekreacji mieszkańców, co przyczyni się do wzrostu kapitału społecznego.

Rysunek 9. Obszar rewitalizacji w gminie Elk

Źródło: Program Rewitalizacji Gminy Elk

Rozwój MOF Ełk powinien koncentrować się na obszarach dających największe szanse na przyspieszenie rozwoju, także w ujęci subregionu EGO oraz zwracać szczególną uwagę na koncentrację zjawisk problemowych. Mając na uwadze cele strategiczne rozwoju MOF Ełk proponuje się wyznaczyć następujące obszary strategicznej interwencji:

- 1) OSI Tereny inwestycyjne MOF Ełk,**
- 2) OSI Obszary rewitalizacji MOF Ełk,**
- 3) OSI Obszary węzłowe i kluczowe dla rozwoju funkcji turystycznej MOF Ełk,**
- 4) OSI Tereny wrażliwe i cenne przyrodniczo MOF Ełk.**

5. Powiązania założeń Strategii z zapisami dokumentów strategicznych kraju i regionu.

Tabela 15. Spójność pomiędzy celami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) a celami Strategii MOF Ełk

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Powiązania wykazane w Strategii MOF Ełk – cele szczegółowe
<p>Cel szczegółowy I Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Obszar Reindustrializacja Cel: Wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji ○ Obszar Rozwój innowacyjnych firm Cel: Zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych ○ Obszar Małe i średnie przedsiębiorstwa Cel: Przemiany strukturalne sektora. Nowe formy działania i współpracy. Nowoczesne instrumenty wsparcia ○ Obszar Kapitał dla rozwoju Cel: Trwałe zwiększenie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych ○ Obszar Ekspansja zagraniczna Cel: Zwiększenie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki. Zwiększenie eksportu towarów zaawansowanych technologicznie 	<p>Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności MOF Ełk</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Tworzenie warunków do inwestycji na terenie MOF Ełk. • 1.2. Rozwój systemu wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności MOF Ełk. • 1.3. Rozwój systemu kształcenia, dostosowanego do potrzeb gospodarki MOF Ełk oraz subregionu EGO. • 1.4. Rozwój infrastruktury oraz marki turystycznej MOF Ełk i subregionu EGO.
<p>Cel szczegółowy II Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Obszar Spójność społeczna Cel: Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy ○ Obszar Rozwój zrównoważony terytorialnie Cel: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe. Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania. 	<p>Cel strategiczny 2. Poprawa warunków mieszkaniowych w MOF Ełk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1. Tworzenie warunków do rozwoju zasobów mieszkaniowych. • 2.2. Rozwój oferty i infrastruktury czasu wolnego. • 2.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury i rozwiązań komunikacyjnych. <p>Cel strategiczny 3. Poprawa stanu środowiska MOF Ełk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Ochrona środowiska przyrodniczego. • 3.2. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych. • 3.3. Wspieranie rozwoju ekogospodarki. <p>Cel strategiczny 4. Wzmocnienie spójności społecznej MOF Ełk.</p>

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Powiązania wykazane w Strategii MOF Ełk – cele szczegółowe
	<ul style="list-style-type: none"> • 4.1. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych MOF Ełk. • 4.2. Wspieranie rozwoju opieki zdrowotnej i usług społecznych. • 4.3. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego i kadrowego organizacji społecznych i liderów społecznych. • 4.4. Poprawa dostępu do usług publicznych.
<p>Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Obszar Prawo w służbie obywatelom i gospodarce Cel: Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli ○ Obszar Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem Cel: Inklusywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców. Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego ○ Obszar E-państwo Cel: Cyfrowe państwo usługowe ○ Obszar Finanse publiczne Cel: Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne ○ Obszar Efektywność wykorzystania środków UE Cel: Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe 	<p>Sposób funkcjonowania administracji publicznej MOF Ełk wyrażony został w misji:</p> <p>Wzrost znaczenia Ełku i jego obszaru funkcjonalnego jako ośrodka subregionalnego, realizowany w oparciu o współpracę lokalną i ponadlokalną.</p> <p>(przekrojowość misji w odniesieniu do wszystkich celów)</p>

Źródło: opracowanie własne

Tabela 16. Spójność pomiędzy celami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 a celami Strategii MOF Ełk

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Powiązania wykazane w Strategii MOF Ełk – priorytety
<p>Cel szczegółowy 1 – Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.</p> <p>1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo.</p> <p>1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału</p>	<p>Cel strategiczny 2. Poprawa warunków mieszkaniowych w MOF Ełk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1. Tworzenie warunków do rozwoju zasobów mieszkaniowych. • 2.2. Rozwój oferty i infrastruktury czasu wolnego. • 2.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury i

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Powiązania wykazane w Strategii MOF Ełk – priorytety
<p>rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.</p> <p>1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska.</p> <p>1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.</p> <p>1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.</p>	<p>rozwiązań komunikacyjnych.</p> <p>Cel strategiczny 3. Poprawa stanu środowiska MOF Ełk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Ochrona środowiska przyrodniczego. • 3.2. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych. • 3.3. Wspieranie rozwoju ekogospodarki. <p>Cel strategiczny 4. Wzmocnienie spójności społecznej MOF Ełk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych MOF Ełk. • 4.2. Wspieranie rozwoju opieki zdrowotnej i usług społecznych. • 4.3. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego i kadrowego organizacji społecznych i liderów społecznych. • 4.4. Poprawa dostępu do usług publicznych.
<p>Cel szczegółowy 2 – Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.</p> <p>2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.</p> <p>2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.</p> <p>2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.</p>	<p>Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności MOF Ełk</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Tworzenie warunków do inwestycji na terenie MOF Ełk. • 1.2. Rozwój systemu wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności MOF Ełk. • 1.3. Rozwój systemu kształcenia, dostosowanego do potrzeb gospodarki MOF Ełk oraz subregionu EGO. • 1.4. Rozwój infrastruktury oraz marki turystycznej MOF Ełk i subregionu EGO.
<p>Cel szczegółowy 3 – Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.</p> <p>3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.</p> <p>3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.</p> <p>3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.</p> <p>3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.</p>	<p>Sposób funkcjonowania administracji publicznej MOF Ełk wyrażony został w misji:</p> <p>Wzrost znaczenia Ełku i jego obszaru funkcjonalnego jako ośrodka subregionalnego, realizowany w oparciu o współpracę lokalną i ponadlokalną.</p> <p>(przekrojowość misji w odniesieniu do wszystkich celów)</p>

Źródło: opracowanie własne

Tabela 17. Spójność pomiędzy celami Krajowej Strategii Warmińsko Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego a celami Strategii MOF Ełk

Warmińsko Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego – cele strategiczne i operacyjne	Powiązania wykazane w Strategii MOF Ełk – priorytety
Cel strategiczny: Kompetencje przyszłości	
<p>Użyteczne kwalifikacje i kompetencje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przemysł 4.0 i kolejne, • Uczenie się przez całe życie, • Kompetencje kluczowe, • Kwalifikacje i współpraca. <p>Jakość kapitału ludzkiego decyduje o możliwościach wykorzystania atutów regionu. Kompetentni mieszkańcy oznaczają zainteresowanie inwestorów zewnętrznych, dla których odpowiednio wykwalifikowane kadry są jednym z ważniejszych czynników lokalizacji.</p>	<p>Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności MOF Ełk</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Tworzenie warunków do inwestycji na terenie MOF Ełk. • 1.2. Rozwój systemu wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności MOF Ełk. • 1.3. Rozwój systemu kształcenia, dostosowanego do potrzeb gospodarki MOF Ełk oraz subregionu EGO. • 1.4. Rozwój infrastruktury oraz marki turystycznej MOF Ełk i subregionu EGO.
<p>Nowoczesne usługi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakość usług, • Różnorodność usług, • Dostępność usług, • Monitoring potrzeb regionu w zakresie nowoczesnych usług. <p>Pod hasłem „nowoczesne usługi” mieszczą się wszelkie działania oferowane w regionie zarówno przez sektor prywatny, publiczny, jak i organizacje sektora trzeciego. Ten cel operacyjny będą realizowały instytucje z różnych dziedzin życia: od usług komunalnych i usług medycznych, przez bezpieczeństwo publiczne (w tym: policja, straż pożarna, straż graniczna), bezpieczeństwo socjalne, usługi edukacyjne, kulturalne i wypoczynkowe, po usługi dla biznesu i organizacji społecznych.</p>	<p>Cel strategiczny 2. Poprawa warunków mieszkaniowych w MOF Ełk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1. Tworzenie warunków do rozwoju zasobów mieszkaniowych. • 2.2. Rozwój oferty i infrastruktury czasu wolnego. • 2.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury i rozwiązań komunikacyjnych.
<p>Profesjonalne organizacje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Specjalizacja organizacji, • Konkurencyjność organizacji, • Nowe organizacje, • Współpraca organizacji. <p>Każdy system składa się z podmiotów go tworzących oraz relacji między tymi podmiotami. Organizacje zajmujące się dbaniem o kwalifikacje mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego muszą charakteryzować się wysoką profesjonalizacją działania. Oznacza to zarówno wysoki poziom działania tych organizacji, jak i specjalizację, pozwalającą im</p>	<p>Cel strategiczny 4. Wzmocnienie spójności społecznej MOF Ełk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.2. Wspieranie rozwoju opieki zdrowotnej i usług społecznych. • 4.3. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego i kadrowego organizacji społecznych i liderów społecznych. • 4.4. Poprawa dostępu do usług publicznych.

Warmińsko Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego – cele strategiczne i operacyjne	Powiązania wykazane w Strategii MOF Ełk – priorytety
konkurować z innymi podmiotami w kraju i za granicą.	
Cel strategiczny: Inteligentna produktywność	
<p>Satysfakcjonująca praca</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miejsca pracy wysokiej jakości, • Infrastruktura przedsiębiorczości, • Monitoring rynku pracy i systemu edukacji, • Informacja i promocja. <p>Cel operacyjny satysfakcjonująca praca jest powiązany z celem użyteczne kwalifikacje i kompetencje i uzupełnia go. Oznacza politykę przyciągania inwestorów i wspierania przedsiębiorczości (w tym społecznej), zwiększającą podaż pracy wysokopłatnej, wykorzystującej wysoką jakość kapitału ludzkiego w regionie (dotyczy to zarówno osób bezrobotnych, biernych zawodowo, poszukujących pracy, jak i pracujących, którzy chcą dostosować swoje umiejętności do wyzwań przyszłości).</p>	<p>Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności MOF Ełk</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Tworzenie warunków do inwestycji na terenie MOF Ełk. • 1.2. Rozwój systemu wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności MOF Ełk. • 1.3. Rozwój systemu kształcenia, dostosowanego do potrzeb gospodarki MOF Ełk oraz subregionu EGO. • 1.4. Rozwój infrastruktury oraz marki turystycznej MOF Ełk i subregionu EGO.
<p>Inteligentna specjalizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Produkty i usługi wysokiej jakości, • Badania na rzecz inteligentnych specjalizacji i innowacyjności, • Międzynarodowe łańcuchy wartości, • Instytucje otoczenia biznesu, • Współpraca i specjalizacja, • Monitoring gospodarki województwa. <p>Głównym obszarem zainteresowania samorządu regionalnego będzie wspomaganie rozwoju inteligentnych specjalizacji oraz działalności służących ich wzmocnieniu, tj. ICT, bezpieczeństwo, finansowanie, logistyka, targi i promocja.</p>	<p>Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności MOF Ełk</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Tworzenie warunków do inwestycji na terenie MOF Ełk. • 1.2. Rozwój systemu wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności MOF Ełk. • 1.3. Rozwój systemu kształcenia, dostosowanego do potrzeb gospodarki MOF Ełk oraz subregionu EGO. • 1.4. Rozwój infrastruktury oraz marki turystycznej MOF Ełk i subregionu EGO.
<p>Wysoka konkurencyjność</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przedsiębiorczość, • Innowacyjność, • Aktywność na rynkach globalnych, • Atrakcyjność inwestycyjna, • Cyfryzacja przedsiębiorstw, • Firmy dla regionu, • Aktywność promocyjna i wystawiennicza. <p>Wysoka konkurencyjność jest środkiem do osiągnięcia wyższych celów rozwojowych. W regionie słabiej rozwiniętym trudno jest liczyć na wysoką „ogólną” konkurencyjność, która najczęściej prezentowana jest w</p>	<p>Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności MOF Ełk</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Tworzenie warunków do inwestycji na terenie MOF Ełk. • 1.2. Rozwój systemu wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności MOF Ełk. • 1.3. Rozwój systemu kształcenia, dostosowanego do potrzeb gospodarki MOF Ełk oraz subregionu EGO. • 1.4. Rozwój infrastruktury oraz marki turystycznej MOF Ełk i subregionu EGO.

Warmińsko Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego – cele strategiczne i operacyjne	Powiązania wykazane w Strategii MOF Ełk – priorytety
<p>różnych rankingach bazujących na ogólnych danych statystycznych. Dlatego konkurencyjność województwa warmińsko-mazurskiego będzie traktowana jako jego zdolność do podejmowania konkurencji z regionami wyżej rozwiniętymi, a także wygrywanie jej w określonych obszarach</p>	
Cel strategiczny: Kreatywna aktywność	
<p>Inspirująca twórczość</p> <ul style="list-style-type: none"> • Technologie, talenty, tolerancja, • Twórczość indywidualna i grupowa, • Przestrzeń twórczości. <p>Województwo warmińsko-mazurskie powinno wspierać wszelkie przejawy twórczości w regionie, w taki sposób, by efekty tej twórczości dawały satysfakcję nie tylko szeroko rozumianym twórcom, ale również stanowiły przedmiot zainteresowania innych. W tym celu polityka rozwoju będzie nawiązywała do idei „klasy kreatywnej” opartej o 3T7 (technologie, talent, tolerancja) silnie podkreślając regionotwórczą rolę mieszkańców.</p>	<p>Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności MOF Ełk</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.2. Rozwój systemu wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności MOF Ełk. • 1.4. Rozwój infrastruktury oraz marki turystycznej MOF Ełk i subregionu EGO. <p>Cel strategiczny 2. Poprawa warunków mieszkaniowych w MOF Ełk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.2. Rozwój oferty i infrastruktury czasu wolnego. <p>Cel strategiczny 4. Wzmocnienie spójności społecznej MOF Ełk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.3. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego i kadrowego organizacji społecznych i liderów społecznych.
<p>Efektywna współpraca</p> <ul style="list-style-type: none"> • Współpraca wewnątrzregionalna • Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa <p>Poszukiwanie synergii w relacjach międzyludzkich, jak i międzyinstytucjonalnych jest naturalnym sposobem wzmocnienia zasobów każdego człowieka, jak i każdej organizacji. Cel operacyjny dotyczy wszelkich form współpracy na różnych poziomach instytucjonalnych, której celem będzie rozwój mieszkańców województwa, zgodny z ich aspiracjami i marzeniami. Polityka rozwoju powinna w tym przypadku zachęcać do współpracy zarówno w określonych obszarach tematycznych, jak i w określonych układach instytucjonalnych.</p>	<p>Sposób funkcjonowania administracji publicznej MOF Ełk wyrażony został w misji:</p> <p>Wzrost znaczenia Ełku i jego obszaru funkcjonalnego jako ośrodka subregionalnego, realizowany w oparciu o współpracę lokalną i ponadlokalną.</p> <p>(przekrojowość misji w odniesieniu do wszystkich celów)</p> <p>Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności MOF Ełk</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.2. Rozwój systemu wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności MOF Ełk. • 1.4. Rozwój infrastruktury oraz marki turystycznej MOF Ełk i subregionu EGO. <p>Cel strategiczny 2. Poprawa warunków mieszkaniowych w MOF Ełk.</p>

Warmińsko Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego – cele strategiczne i operacyjne	Powiązania wykazane w Strategii MOF Ełk – priorytety
	<ul style="list-style-type: none"> 2.2. Rozwój oferty i infrastruktury czasu wolnego. <p>Cel strategiczny 4. Wzmocnienie spójności społecznej MOF Ełk.</p> <ul style="list-style-type: none"> 4.3. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego i kadrowego organizacji społecznych i liderów społecznych.
<p>Ukształtowana tożsamość</p> <ul style="list-style-type: none"> Wiedza o województwie warmińsko-mazurskim Organizacje wzmacniające tożsamość regionalną Włączenie społeczne Promocja regionu <p>Utożsamianie się z województwem warmińsko-mazurskim oznacza działanie na rzecz społeczności regionalnej, ale również społeczności lokalnych, rozwijanie wiedzy o regionie w ujęciu historycznym, ale również teraźniejszym i w kontekście jego przyszłości. Ważną rolę w realizacji niniejszego celu będą pełniły różne instytucje i organizacje (w tym instytucje kultury i organizacje pozarządowe), których zadaniem będzie inicjowanie, animowanie i wspieranie mieszkańców w zakresie rozwoju ich relacji z regionem, w którym żyją.</p>	<p>Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności MOF Ełk</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.4. Rozwój infrastruktury oraz marki turystycznej MOF Ełk i subregionu EGO. <p>Cel strategiczny 2. Poprawa warunków mieszkaniowych w MOF Ełk.</p> <ul style="list-style-type: none"> 2.2. Rozwój oferty i infrastruktury czasu wolnego. <p>Cel strategiczny 4. Wzmocnienie spójności społecznej MOF Ełk.</p> <ul style="list-style-type: none"> 4.1. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych MOF Ełk. 4.2. Wspieranie rozwoju opieki zdrowotnej i usług społecznych. 4.3. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego i kadrowego organizacji społecznych i liderów społecznych. 4.4. Poprawa dostępu do usług publicznych.
<p>Cel strategiczny: Mocne fundamenty</p>	
<p>Silny kapitał społeczny</p> <ul style="list-style-type: none"> Aktywność mieszkańców, Organizacje budujące kapitał społeczny regionu, Współpraca wzmacniająca więzi społeczne. <p>Kapitał społeczny stawiany jest często wśród czynników decydujących o rozwoju, a kojarzony jest z takimi cechami, jak: poszanowanie prawa, zaufanie, tolerancja, solidarność, a także wysoka aktywność społeczna. Bardzo ważną rolę w rozwoju kapitału społecznego pełnią aktywne organizacje pozarządowe. To one najczęściej są nośnikami idei oraz inicjują współpracę między różnymi</p>	<p>Cel strategiczny 4. Wzmocnienie spójności społecznej MOF Ełk.</p> <ul style="list-style-type: none"> 4.1. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych MOF Ełk. 4.2. Wspieranie rozwoju opieki zdrowotnej i usług społecznych. 4.3. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego i kadrowego organizacji społecznych i liderów społecznych. 4.4. Poprawa dostępu do usług publicznych.

Warmińsko Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego – cele strategiczne i operacyjne	Powiązania wykazane w Strategii MOF Ełk – priorytety
<p>grupami społecznymi. Rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego w regionie będzie wpływał korzystnie również na postawę administracji samorządowej.</p>	
<p>Optymalna infrastruktura rozwoju</p> <ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktura teleinformatyczna • Infrastruktura techniczna • Infrastruktura komunikacyjna • Infrastruktura energetyczna • Infrastruktura socjalna • Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego <p>Optymalna infrastruktura rozwoju oznacza taki stopień nasycenia różnymi jej rodzajami, który gwarantuje oczekiwaną przez mieszkańców regionu jakość życia.</p>	<p>Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności MOF Ełk</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.2. Rozwój systemu wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności MOF Ełk. • 1.4. Rozwój infrastruktury oraz marki turystycznej MOF Ełk i subregionu EGO. <p>Cel strategiczny 2. Poprawa warunków mieszkaniowych w MOF Ełk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1. Tworzenie warunków do rozwoju zasobów mieszkaniowych. • 2.2. Rozwój oferty i infrastruktury czasu wolnego. • 2.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury i rozwiązań komunikacyjnych. <p>Cel strategiczny 3. Poprawa stanu środowiska MOF Ełk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Ochrona środowiska przyrodniczego. • 3.2. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych. • 3.3. Wspieranie rozwoju ekogospodarki. <p>Cel strategiczny 4. Wzmocnienie spójności społecznej MOF Ełk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych MOF Ełk. • 4.2. Wspieranie rozwoju opieki zdrowotnej i usług społecznych. • 4.3. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego i kadrowego organizacji społecznych i liderów społecznych. • 4.4. Poprawa dostępu do usług publicznych
<p>Wyjątkowe środowisko przyrodnicze</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych, • Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego. <p>Utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego jest również jednym z podstawowych zagadnień w kontekście idei trwałego rozwoju. Kompleksowe dbanie</p>	<p>Cel strategiczny 3. Poprawa stanu środowiska MOF Ełk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Ochrona środowiska przyrodniczego. • 3.2. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych. • 3.3. Wspieranie rozwoju ekogospodarki.

Warmińsko Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego – cele strategiczne i operacyjne	Powiązania wykazane w Strategii MOF Elk – priorytety
<p>o czystość powietrza, wód, ziemi oraz niski poziom hałasu wymaga nie tylko dalszych usprawnień, ale również coraz bardziej rzeczowego traktowania relacji środowisko-gospodarka.</p>	

Źródło: opracowanie własne

6. Spis tabel, rysunków, wykresów

Tabela 1. Mocne strony MOF Ełk	27
Tabela 2. Słabe strony MOF Ełk.....	29
Tabela 3. Szanse rozwoju MOF Ełk.....	31
Tabela 4. Zagrożenia rozwoju MOF Ełk	32
Tabela 5. Ćwiartki SWOT/TOWS.....	32
Tabela 6. Wyzwania i oczekiwane efekty realizacji polityki rozwoju MOF Ełk.....	37
Tabela 7. Cele strategiczne i priorytety Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego do roku 2025...	43
Tabela 8. Struktura logiczna wizji, celów, wyzwań oraz priorytetów rozwoju MOF Ełk	45
Tabela 9. Kierunki działań w celu 1. Wzrost konkurencyjności	48
Tabela 10. Kierunki działań odnoszące się do celu 2. Poprawa warunków mieszkaniowych	50
Tabela 11. Kierunki działań ujęte w celu 3. Poprawa stanu środowiska.....	52
Tabela 12. Kierunki działań w celu 4. Wzmocnienie spójności społecznej.	54
Tabela 13. Wskaźniki rezultatu.....	56
Tabela 14. Wskaźniki produktu	57
Tabela 15. Spójność pomiędzy celami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) a celami Strategii MOF Ełk	72
Tabela 16. Spójność pomiędzy celami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 a celami Strategii MOF Ełk.....	73
Tabela 17. Spójność pomiędzy celami Krajowej Strategii Warmińsko Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego a celami Strategii MOF Ełk	75
Tabela 18. Główne czynniki powiązań – mocne strony w konfrontacji z szansami i zagrożeniami	83
Tabela 19. Główne czynniki powiązań – słabe strony w konfrontacji z szansami i zagrożeniami.....	84
Tabela 20. Główne czynniki powiązań – szanse w konfrontacji z mocnymi i słabymi stronami.....	86
Tabela 21. Główne czynniki powiązań – zagrożenia w konfrontacji z mocnymi i słabymi stronami	89
Rysunek 1. Wyzwania rozwoju MOF Ełk.....	36
Rysunek 2. Struktura Strategii MOF Ełk.....	46
Rysunek 3. Koncepcja zagospodarowania przestrzennego powiatu ełckiego w zakresie układów komunikacyjnych.....	61
Rysunek 4. Koncepcja zagospodarowania przestrzennego powiatu ełckiego w zakresie aktywności gospodarczej.....	62
Rysunek 5. Koncepcja zagospodarowania przestrzennego powiatu ełckiego w zakresie turystycznym	65
Rysunek 6. Koncepcja zagospodarowania przestrzennego powiatu ełckiego w zakresie środowiska przyrodniczego	67
Rysunek 7. Koncepcja zagospodarowania przestrzennego powiatu ełckiego w zakresie dziedzictwa kulturowego	68
Rysunek 8. Obszar rewitalizacji w Ełku.....	69
Rysunek 9. Obszar rewitalizacji w gminie Ełk.....	70

Wykres 1. Liczba ludności MOF Ełk	2
Wykres 2. Prognoza demograficzna dla Ełku	4
Wykres 3. Prognoza demograficzna dla gminy Ełk.....	4
Wykres 4. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców.....	7
Wykres 5. Podmioty w REGON na 10 tys. mieszkańców	9
Wykres 6. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	10
Wykres 7. Wybrane dochody własne Miasta Ełk (w zł).....	12
Wykres 8. Wybrane dochody własne gminy Ełk (zł).....	12

7. Załączniki

Załącznik – podsumowanie analizy SWOT/TOWS

Tabela 18. Główne czynniki powiązań – mocne strony w konfrontacji z szansami i zagrożeniami

Mocne strony	Czy mocna strona pozwala wykorzystać szansę? Czy mocna strona pozwala ograniczyć zagrożenie?	Uzasadnienie
<p>1. Potencjał przyciągania nowych mieszkańców (zasoby mieszkaniowe, struktura przestrzenna, walory przyrodniczo-krajobrazowe i stan środowiska).</p>	<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawiająca się sytuacja materialna mieszkańców. • Potencjał rozwoju gospodarczego usług, związany m. in. z rosnącym znaczeniem funkcji subregionu EGO Kraina Bociana (m. in. turystyka). • Napływ migrantów do MOF Ełku. <p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zmiana struktury wiekowej społeczności MOF Ełku, związana ze starzeniem się społeczeństwa. • Wyjazd i trwała migracja młodych mieszkańców MOF Ełku poza rodzinne strony. • Bariery dla rozwoju gospodarczego, wynikające m. in. z sytuacji pandemii COVID-19, których skutkami będą spadające dochody przedsiębiorstw, mieszkańców oraz samorządu. 	<ul style="list-style-type: none"> • MOF Ełk posiada zdolność przyciągania nowych mieszkańców. Ten potencjał powinien być dalej rozwijany i wzmocniany. • Warto zwrócić uwagę na poprawiającą się sytuację materialną mieszkańców kraju. Umożliwia to „przyciąganie” nowych mieszkańców także spoza regionu. • Napływ nowych mieszkańców to istotny impuls dla rozwój gospodarczego, zarówno usług (wzrost popytu), jak też działalności przemysłowych, poszukujących kadr na rynku pracy. • Nowi mieszkańcy stanowiąc będą uzupełnienie struktury ludności, w szczególności w kontekście deficytów na rynku pracy, powodowanych przez zjawiska migracyjne oraz starzenie się społeczeństwa. • Nowi mieszkańcy generować będą dochody podatkowe samorządów, w tym z tytułu PIT i podatku od nieruchomości.
<p>2. Potencjał usług publicznych, kształtujący jakość życia w MOF Ełk (kultura, sport, polityka senioralna, rodzinna, wsparcie aktywności społecznej, edukacja).</p>	<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawiająca się sytuacja materialna mieszkańców. • Rosnąca aktywność społeczna, która jest wspierana przez rozwiązania instytucjonalne, organizacyjne realizowane przez jst. • Wzmocniona rola MOF Ełku w kreowaniu procesów rozwojowych w ujęciu subregionalnym, w szczególności na obszarze OSI EGO Kraina Bociana – którą wspierać będą inwestycje w infrastrukturę komunikacyjną. 	<ul style="list-style-type: none"> • Posiadany przez MOF Ełk potencjał usług publicznych może być istotnym impulsem dla wspierania aktywności społecznej. Wokół oferty kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej mogą rozwijać się aktywności mieszkańców. • Bogacące się społeczeństwo poszukiwać będzie ofert czasu wolnego. • Potencjał usług czasu wolnego będzie efektywniej wykorzystany, także w ujęciu subregionalnym, m. in. dzięki wzmocnieniu powiązań komunikacyjnych.

Mocne strony	Czy mocna strona pozwala wykorzystać szansę? Czy mocna strona pozwala ograniczyć zagrożenie?	Uzasadnienie
	<p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wyjazd i trwała migracja młodych mieszkańców MOF Ełk poza rodzinne strony. • Słaba pozycja marki turystycznej Ełku i jego otoczenia w relacji do innych rozpoznawalnych w regionie marek turystycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potencjał usług publicznych kształtuje wizerunek MOF Ełk, może wpływać na decyzje migracyjne młodych mieszkańców. • Oferta kulturalna i rekreacyjna, w tym imprezy odbywające się na terenie MOF mogą być istotnym wkładem w budowę marki turystycznej.
<p>3. Potencjał do rozwoju aktywności gospodarczej (demografia, edukacja, IOB, sieci współpracy, dynamika wzrostu gospodarczego).</p>	<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawiająca się sytuacja materialna mieszkańców. • Poprawiająca się dostępność komunikacyjna MOF Ełk. • Wzmocniona rola MOF Ełku w kreowaniu procesów rozwojowych w ujęciu subregionalnym, w szczególności na obszarze OSI EGO Kraina Bociana – którą wspierać będą inwestycje w infrastrukturę komunikacyjną. • Napływ migrantów do MOF Ełku. <p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wyjazd i trwała migracja młodych mieszkańców MOF Ełk poza rodzinne strony. • Słaba pozycja marki turystycznej Ełku i jego otoczenia w relacji do innych rozpoznawalnych w regionie marek turystycznych. <ul style="list-style-type: none"> • Bariery dla rozwoju gospodarczego, wynikające m. in. z sytuacji pandemii COVID-19, których skutkami będą spadające dochody przedsiębiorstw, mieszkańców oraz samorządu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potencjał do rozwoju aktywności gospodarczej MOF Ełk opiera się w dużym stopniu na korzystnych uwarunkowaniach demograficznych. Rozwój gospodarczy na terenie MOF Ełk skorelowany był z poprawiającą się sytuacją materialną, która w istotny sposób generowała popyt. • Istniejący potencjał do rozwoju gospodarczego, który powinien być należycie eksponowany, będzie istotnym atutem w promocji gospodarczej MOF Ełk. • Zachodzące zmiany w aktywności gospodarczej będą sygnałem dla młodych mieszkańców Ełku, że warto rozważyć pozostanie w rodzinnych stronach. • Wzrost aktywności gospodarczej to duża szansa dla rozwoju turystyki biznesowej, a tym samym wzmocnienia pozycji marki turystycznej MOF Ełk. • Wyższa aktywność ekonomiczna mieszkańców rekompensować będzie deficyty finansowania polityki rozwoju lokalnego. Rosnąć będą dochody samorządów, m. in. w tytułu PIT i podatku nieruchomości.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 19. Główne czynniki powiązań – słabe strony w konfrontacji z szansami i zagrożeniami

Słabe strony	Czy słaba strona ogranicza możliwość wykorzystania szansy? Czy słaba strona potęguje zagrożenie?	Uzasadnienie
<p>1. Bariery utrudniające rozwój</p>	<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawiająca się sytuacja 	<ul style="list-style-type: none"> • Posiadane przez MOF Ełk bariery utrudniające rozwój gospodarczy,

Słabe strony	Czy słaba strona ogranicza możliwość wykorzystania szansy? Czy słaba strona potęguje zagrożenie?	Uzasadnienie
<p>aktywności gospodarczej MOF Ełk (przedsiębiorczość, brak terenów inwestycyjnych w Ełku, deficyt kadr, bezrobocie, wizerunek kształcenia zawodowego, brak oferty inwestycyjnej i promocji).</p>	<p>materialna mieszkańców</p> <ul style="list-style-type: none"> Wzmocniona rola MOF Ełku w kreowaniu procesów rozwojowych w ujęciu subregionalnym, w szczególności na obszarze OSI EGO Kraina Bociana – którą wspierać będą inwestycje w infrastrukturę komunikacyjną. Napływ migrantów do MOF Ełku. <p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wyjazd i trwała migracja młodych mieszkańców MOF Ełk poza rodzinne strony. Słaba pozycja marki turystycznej Ełku i jego otoczenia w relacji do innych rozpoznawalnych w regionie marek turystycznych. <ul style="list-style-type: none"> Bariery dla rozwoju gospodarczego, wynikające m. in. z sytuacji pandemii COVID-19, których skutkami będą spadające dochody przedsiębiorstw, mieszkańców oraz samorządu. 	<p>w tym brak terenów inwestycyjnych, ograniczają możliwości jakie daje poprawiająca się sytuacja ekonomiczna kraju.</p> <ul style="list-style-type: none"> Deficyt terenów inwestycyjnych może być barierą dla rozwoju aktywności gospodarczej w ujęciu całego subregionu EGO Kraina Bociana. Docelowy brak zróżnicowanej oferty pracy może przyczynić się do mniejszego napływu migracyjnego na teren MOF Ełk i jednocześnie odpływu młodych mieszkańców. Niski poziom przedsiębiorczości, deficyty kadr na rynku pracy, wpływać będą na jakość usług świadczonych w MOF Ełk, a tym samym kształtować będą wizerunek marki turystycznej. Mało zróżnicowana gospodarka, z niskim poziomem wynagrodzeń, jest bardziej narażona na kryzysy gospodarcze.
<p>2. Deficyty w zakresie rozwoju usług publicznych w przestrzeni MOF Ełk (przedszkola i żłobki, komunikacja publiczna, infrastruktura społeczna, bezpieczeństwo publiczne).</p>	<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rosnąca aktywność społeczna, która jest wspierana przez rozwiązania instytucjonalne, organizacyjne realizowane przez jst. Wzmocniona rola MOF Ełku w kreowaniu procesów rozwojowych w ujęciu subregionalnym, w szczególności na obszarze OSI EGO Kraina Bociana – którą wspierać będą inwestycje w infrastrukturę komunikacyjną. <p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zmiana struktury wiekowej społeczności MOF Ełku, związana ze starzeniem się społeczeństwa. Wyjazd i trwała migracja młodych mieszkańców MOF Ełk poza rodzinne strony. 	<ul style="list-style-type: none"> Dostępność wybranych usług publicznych stanowić będzie barierę w kształtowaniu aktywności społecznej i ekonomicznej mieszkańców MOF Ełk. Dotyczy to w szczególności terenów wykluczonych komunikacyjnie, miejscowości i miejsc, w których koncentrują się negatywne zjawiska społeczne. Jakość komunikacji publicznej to kluczowy aspekt konkurencyjności MOF Ełk w ujęciu subregionalnym. <ul style="list-style-type: none"> Deficyty rozwoju usług publicznych, w szczególności w zakresie opieki zdrowotnej i pomocy społecznej skorelowane są z rosnącymi potrzebami osób starszych w MOF Ełk. Jakość usług publicznych na terenie MOF Ełk kształtuje wizerunek miejsca zamieszkania.
<p>3. Bariery przestrzenno-funkcjonalne</p>	<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> Poprawiająca się dostępność komunikacyjna MOF Ełk. 	<ul style="list-style-type: none"> Poprawiająca się dostępność komunikacyjna MOF Ełk to jedna z najważniejszych szans na

Słabe strony	Czy słaba strona ogranicza możliwość wykorzystania szansy? Czy słaba strona potęguje zagrożenie?	Uzasadnienie
<p>rozwoju MOF Ełk (bariery w rozwoju aktywności inwestycyjnej, ochrona środowiska i krajobrazu, suburbanizacja, tereny zielone, gospodarka wodno-ściekowa, zły stan wód, niespójna infrastruktura turystyczna).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Wzmocniona rola MOF Ełku w kreowaniu procesów rozwojowych w ujęciu subregionalnym, w szczególności na obszarze OSI EGO Kraina Bociana – którą wspierać będą inwestycje w infrastrukturę komunikacyjną. Potencjał rozwoju gospodarczego usług, związany m. in. z rosnącym znaczeniem funkcji turystycznej subregionu EGO Kraina Bociana. <p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> Słaba pozycja marki turystycznej Ełku i jego otoczenia w relacji do innych rozpoznawalnych w regionie marek turystycznych. Zagrożenia wynikające ze zmian klimatu, których skutkami są m. in. susze oraz nawalne deszcze. 	<p>rozwój. Jej wykorzystanie uzależnione jest od wyeliminowania szeregu barier, z których kluczową wydają się być deficyty terenów inwestycyjnych, zagadnienia ochrony środowiska oraz słabe wykorzystanie potencjału turystycznego.</p> <ul style="list-style-type: none"> Powyższe spojrzenie na rozwój MOF Ełk dotyczy także całego subregionu EGO Kraina Bociana. Kwestie jakości środowiska i spójności i jakości oferty turystycznej kształtować będą wizerunek marki turystycznej.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 20. Główne czynniki powiązań – szanse w konfrontacji z mocnymi i słabymi stronami

Szanse	Czy dana szansa wzmacnia daną silną stronę? Czy dana szansa pozwala zniwelować daną słabość?	Uzasadnienie
<p>1. Poprawiająca się sytuacja materialna mieszkańców.</p>	<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> Potencjał przyciągania nowych mieszkańców (zasoby mieszkaniowe, struktura przestrzenna, walory przyrodniczo-krajobrazowe i stan środowiska). Potencjał usług publicznych, kształtujący jakość życia w MOF Ełk (kultura, sport, polityka senioralna, rodzinna, wsparcie aktywności społecznej, edukacja). Potencjał do rozwoju aktywności gospodarczej (demografia, edukacja, IOB, sieci współpracy, dynamika wzrostu gospodarczego). <p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bariery utrudniające rozwój 	<ul style="list-style-type: none"> Bogacące się społeczeństwo to sygnał dla gospodarki, w tym usług, że warto inwestować i rozwijać biznes. MOF Ełk posiada atuty przyciągania nowych mieszkańców, z których istotne to m. in. rozwijające się zasoby mieszkaniowe. Nie bez znaczenia dla przyciągania nowych mieszkańców, także tych, którzy poszukują wysokiej jakości oferty mieszkaniowej (nie tylko migranci ekonomiczni), jest oferowana jakość usług publicznych.

Szanse	Czy dana szansa wzmacnia daną silną stronę? Czy dana szansa pozwala zniwelować daną słabość?	Uzasadnienie
	<p>aktywności gospodarczej MOF Ełk (przedsiębiorczość, brak terenów inwestycyjnych w Ełku, deficyt kadr, bezrobocie, wizerunek kształcenia zawodowego, brak oferty inwestycyjnej i promocji).</p> <ul style="list-style-type: none"> Deficyty w zakresie rozwoju usług publicznych w przestrzeni MOF Ełk (przedszkola i żłobki, komunikacja publiczna, infrastruktura społeczna, bezpieczeństwo publiczne). 	
<p>2. Rosnąca aktywność społeczna, która jest wspierana przez rozwiązania instytucjonalne, organizacyjne realizowane przez jst.</p>	<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> Potencjał usług publicznych, kształtujący jakość życia w MOF Ełk (kultura, sport, polityka senioralna, rodzinna, wsparcie aktywności społecznej, edukacja). 	<ul style="list-style-type: none"> Rosnąca aktywność społeczna niejako wymusza kształtowanie nowych rozwiązań instytucjonalnych, m. in. w zakresie administracji, opieki zdrowotnej, kultury, sportu i rekreacji.
<p>3. Poprawiająca się dostępność komunikacyjna MOF Ełk.</p>	<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> Potencjał przyciągania nowych mieszkańców (zasoby mieszkaniowe, struktura przestrzenna, walory przyrodniczo-krajobrazowe i stan środowiska). Potencjał usług publicznych, kształtujący jakość życia w MOF Ełk (kultura, sport, polityka senioralna, rodzinna, wsparcie aktywności społecznej, edukacja). Potencjał do rozwoju aktywności gospodarczej (demografia, edukacja, IOB, sieci współpracy, dynamika wzrostu gospodarczego). <p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bariery utrudniające rozwój aktywności gospodarczej MOF Ełk (przedsiębiorczość, brak terenów inwestycyjnych w Ełku, deficyt kadr, bezrobocie, wizerunek kształcenia zawodowego, brak oferty inwestycyjnej i promocji). 	<ul style="list-style-type: none"> Poprawiająca się dostępność komunikacyjna MOF Ełk wzmocni potencjał przyciągania nowych mieszkańców, a także dostępność przestrzeni dla działalności gospodarczych i turystów. Poprawa dostępności komunikacyjnej będzie ważnym indykatorem kształtującym atrakcyjność inwestycyjną i konkurencyjność prowadzenia działalności gospodarczych na terenie MOF Ełk.
<p>4. Wzmocniona rola</p>	<p>Mocne strony:</p>	<ul style="list-style-type: none"> Rola MOF Ełk w kształtowaniu

Szanse	Czy dana szansa wzmacnia daną silną stronę? Czy dana szansa pozwala zniwelować daną słabość?	Uzasadnienie
<p>MOF Ełku w kreowaniu procesów rozwojowych w ujęciu subregionalnym, w szczególności na obszarze OSI EGO Kraina Bociana – którą wspierać będą inwestycje w infrastrukturę komunikacyjną.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Potencjał przyciągania nowych mieszkańców (zasoby mieszkaniowe, struktura przestrzenna, walory przyrodniczo-krajobrazowe i stan środowiska). • Potencjał usług publicznych, kształtujący jakość życia w MOF Ełk (kultura, sport, polityka senioralna, rodzinna, wsparcie aktywności społecznej, edukacja). • Potencjał do rozwoju aktywności gospodarczej (demografia, edukacja, IOB, sieci współpracy, dynamika wzrostu gospodarczego). <p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bariery utrudniające rozwój aktywności gospodarczej MOF Ełk (przedsiębiorczość, brak terenów inwestycyjnych w Ełku, deficyt kadr, bezrobocie, wizerunek kształcenia zawodowego, brak oferty inwestycyjnej i promocji). • Deficyty w zakresie rozwoju usług publicznych w przestrzeni MOF Ełk (przedszkola i żłobki, komunikacja publiczna, infrastruktura społeczna, bezpieczeństwo publiczne). 	<p>procesów rozwojowych w ujęciu subregionalnym wynika głównie z potencjału demograficznego, gospodarczego i usługowego.</p> <p>Potencjał ten zostanie wzmocniony dzięki inwestycjom komunikacyjnym. Lepsza dostępność całej przestrzeni EGO Kraina Bociana oznacza, że usługi zlokalizowane w MOF Ełk będą lepiej dostępne, zwiększy się siła powiązań funkcjonalnych, głównie w układzie południkowym.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dla przestrzeni MOF Ełk wzrost powiązań funkcjonalno-przestrzennych to lepszy dostęp m. in. dla kapitału zasobów ludzkich, a więc kształtowania oferty rynku pracy. • Rozwinięte powiązania komunikacyjne w układzie Ełk-Gołdap-Olecko stanowić będzie impuls do kształtowania lepszej jakości komunikacji publicznej, której osią będzie m. in. DK nr 65.
<p>5. Potencjał rozwoju gospodarczego usług, związany m. in. z rosnącym znaczeniem funkcji turystycznej subregionu EGO Kraina Bociana.</p>	<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potencjał do rozwoju aktywności gospodarczej (demografia, edukacja, IOB, sieci współpracy, dynamika wzrostu gospodarczego). <p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bariery utrudniające rozwój aktywności gospodarczej MOF Ełk (przedsiębiorczość, brak terenów inwestycyjnych w Ełku, deficyt kadr, bezrobocie, wizerunek kształcenia zawodowego, brak oferty inwestycyjnej i promocji). 	<ul style="list-style-type: none"> • Potencjał rozwoju subregionu EGO Kraina Bociana związany jest z funkcją turystyczną. Na tym obszarze zlokalizowanych jest szereg atrakcji turystycznych, w Gołdapi znajduje się uzdrowisko, obszar położony jest w obrębie m. in. Pojezierza Ełckiego i Mazur Garbatych. Rozwój turystyki na tym obszarze sprzyjać będzie rozwijaniu usług obsługujących ruch turystyczny na obszarze MOF Ełk.
<p>6. Napływ migrantów.</p>	<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potencjał przyciągania nowych mieszkańców (zasoby 	<ul style="list-style-type: none"> • Napływ migrantów, czyli nowych mieszkańców, głównie z terenów wiejskich otoczenia MOF Ełk, to

Szanse	Czy dana szansa wzmacnia daną silną stronę? Czy dana szansa pozwala zniwelować daną słabość?	Uzasadnienie
	<p>mieszkaniowe, struktura przestrzenna, walory przyrodniczo-krajobrazowe i stan środowiska).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potencjał usług publicznych, kształtujący jakość życia w MOF Ełk (kultura, sport, polityka senioralna, rodzinna, wsparcie aktywności społecznej, edukacja). • Potencjał do rozwoju aktywności gospodarczej (demografia, edukacja, IOB, sieci współpracy, dynamika wzrostu gospodarczego). <p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bariery utrudniające rozwój aktywności gospodarczej MOF Ełk (przedsiębiorczość, brak terenów inwestycyjnych w Ełku, deficyt kadr, bezrobocie, wizerunek kształcenia zawodowego, brak oferty inwestycyjnej i promocji). 	<p>istotny impuls dla rozwoju. Przede wszystkim kształtuje popyt na nowe mieszkania oraz usługi publiczne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Napływ nowych mieszkańców to także istotny impuls dla rozwoju aktywności gospodarczej. Dane migracyjne wskazują, że do MOF Ełk napływają głównie młode osoby, rekompensując tym samym odpływ ludności z rynku pracy wskutek starzenia się społeczeństwa.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 21. Główne czynniki powiązań – zagrożenia w konfrontacji z mocnymi i słabymi stronami

Zagrożenia	Czy zagrożenie niweluje daną mocną stronę? Czy zagrożenie uwypukla słabość?	Wyzwania
<p>1. Zmiana struktury wiekowej społeczności MOF Ełku, związana ze starzeniem się społeczeństwa.</p>	<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potencjał do rozwoju aktywności gospodarczej (demografia, edukacja, IOB, sieci współpracy, dynamika wzrostu gospodarczego). <p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bariery utrudniające rozwój aktywności gospodarczej MOF Ełk (przedsiębiorczość, brak terenów inwestycyjnych w Ełku, deficyt kadr, bezrobocie, wizerunek kształcenia zawodowego, brak oferty inwestycyjnej i promocji). 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany demograficzne wpłyną będą na ilość osób dostępnych na rynku pracy. Jest to związane z przechodzeniem do kategorii poprodukcyjnej powojennego wyżu demograficznego. Po 2030 roku w MOF Ełk może nastąpić proces depopulacji.
<p>2. Wyjazd i trwała migracja młodych mieszkańców MOF Ełk poza rodzinne strony.</p>	<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potencjał do rozwoju aktywności gospodarczej (demografia, edukacja, IOB, sieci współpracy, dynamika wzrostu 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjazd młodych mieszkańców powoduje drenaż zasobów ludzkich MOF Ełk. Docelowo przyspiesza proces zmian demograficznych, których skutki

Zagrożenia	Czy zagrożenie niweluje daną mocną stronę? Czy zagrożenie uwypukla słabość?	Wyzwania
	<p>gospodarczego).</p> <p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bariery utrudniające rozwój aktywności gospodarczej MOF Ełk (przedsiębiorczość, brak terenów inwestycyjnych w Ełku, deficyt kadr, bezrobocie, wizerunek kształcenia zawodowego, brak oferty inwestycyjnej i promocji). 	<p>wyraźniej odczuwalne będą po 2030 roku (niski udział ludności w wieku reprodukcyjnym).</p> <ul style="list-style-type: none"> • MOF Ełk traci przede wszystkim kreatywne zasoby kapitału ludzkiego, co może być barierą dla rozwoju przedsiębior
<p>3. Ograniczona dostępność do specjalistycznej opieki medycznej.</p>	<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potencjał przyciągania nowych mieszkańców (zasoby mieszkaniowe, struktura przestrzenna, walory przyrodniczo-krajobrazowe i stan środowiska). 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczona dostępność do specjalistycznej opieki zdrowotnej może mieć znaczenie przy ocenie oferty mieszkaniowej MOF Ełk, w szczególności przez osoby starsze, poszukujące nowego miejsca życia.
<p>4. Słaba pozycja marki turystycznej Ełku i jego otoczenia w relacji do innych rozpoznawalnych w regionie marek turystycznych.</p>	<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potencjał do rozwoju aktywności gospodarczej (demografia, edukacja, IOB, sieci współpracy, dynamika wzrostu gospodarczego). <p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bariery utrudniające rozwój aktywności gospodarczej MOF Ełk (przedsiębiorczość, brak terenów inwestycyjnych w Ełku, deficyt kadr, bezrobocie, wizerunek kształcenia zawodowego, brak oferty inwestycyjnej i promocji). 	<ul style="list-style-type: none"> • Słaba pozycja marki turystycznej ogranicza możliwości rozwoju usług opartych o funkcję turystyczną MOF Ełk. Dotyczy to m. in. usług noclegowych.
<p>5. Zagrożenia wynikające ze zmian klimatu, których skutkami są m. in. susze oraz nawalne deszcze.</p>	<p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bariery przestrzenno-funkcjonalne rozwoju MOF Ełk (bariery w rozwoju aktywności inwestycyjnej, ochrona środowiska i krajobrazu, suburbanizacja, tereny zielone, gospodarka wodno-ściekowa, zły stan wód, niespójna infrastruktura turystyczna). 	<ul style="list-style-type: none"> • Zagrożenia wynikające ze zmian klimatu pogłębiają problemy jakości środowiska występujące w MOF Ełk. Dotyczą one zarówno kwestii zagospodarowania terenu (np. wybór terenów pod inwestycje), mogą być także przyczyną degradacji środowiska glebowe i zanieczyszczenia środowiska wodnego.
<p>6. Bariery dla rozwoju gospodarczego, wynikające m. in. z sytuacji pandemii COVID-19, których</p>	<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potencjał usług publicznych, kształtujący jakość życia w MOF Ełk (kultura, sport, polityka senioralna, rodzinna, wspieranie aktywności społecznej, 	<ul style="list-style-type: none"> • Pandemia COVID-19 urealniła zagrożenia wynikające z sytuacji ogólnoświatowej dla gospodarki lokalnej. Spadające dochody przedsiębiorstw i ludności oznaczają spadek dochodów

Zagrożenia	Czy zagrożenie niweluje daną mocną stronę? Czy zagrożenie uwypukla słabość?	Wyzwania
skutkami będą spadające dochody przedsiębiorstw, mieszkańców oraz samorządu.	<p>edukacja).</p> <ul style="list-style-type: none"> Potencjał do rozwoju aktywności gospodarczej (demografia, edukacja, IOB, sieci współpracy, dynamika wzrostu gospodarczego). <p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bariery utrudniające rozwój aktywności gospodarczej MOF Ełk (przedsiębiorczość, brak terenów inwestycyjnych w Ełku, deficyt kadr, bezrobocie, wizerunek kształcenia zawodowego, brak oferty inwestycyjnej i promocji). 	<p>samorządów. Zagrożeniem może być także zmiana przepisów krajowych, która wpływa na dochody i wydatki samorządów.</p> <ul style="list-style-type: none"> Spadek dochodów samorządów może mieć wpływ na jakość usług publicznych, w tym może opóźnić szereg procesów inwestycyjnych.

Źródło: opracowanie własne